[Johan Nieuhof]. "Journaal van zommige voorvallen, inde voyagie vande E. Heeren Pieter de Goyer en Jacob Keyser, [...]

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

BnF Gallica

Nieuhof, Johan (1618-1672). Auteur du texte. Illustrateur. [Johan Nieuhof]. "Journaal van zommige voorvallen, inde voyagie vande E. Heeren Pieter de Goyer en Jacob Keyser, ambassadeurs, aande grootmachtige keizer van Chyna en Tartaryen, inde jaaren 1655, 56 & 1657", 1659 (229 p. et 81 dessins à la plume rehaussés de couleurs). Ce journal de voyage de l'ambassade de la Compagnie néerlandaise des Indes orientales en Chine est de la main de J. Nieuhof, maître d'hôtel de l'ambassade. Il a servi à rédiger la première partie de "Het Gezantschap der Nederlandtsche Oost-Indische Compagnie aan den grooten Tartarischen Cham, den tegenwoordigen Keizer van China...", publié en 1665. Le texte manuscrit diverge notablement de celui de l'édition imprimée. 1659.

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'oeuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :
- La réutilisation non commerciale de ces contenus ou dans le cadre d’une publication académique ou scientifique est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source des contenus telle que précisée ci-après : « Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France » ou « Source gallica.bnf.fr / BnF ».
- La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service ou toute autre réutilisation des contenus générant directement des revenus : publication vendue (à l’exception des ouvrages académiques ou scientifiques), une exposition, une production audiovisuelle, un service ou un produit payant, un support à vocation promotionnelle etc.

CLIQUER ICI POUR ACCÉDER AUX TARIFS ET À LA LICENCE

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :

- des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.
- des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment passible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter
utilisation.commerciale@bnf.fr.

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

Muller.
14 – IV – 1894.
135 f. R. B.

BIBLIOTHÈQUE DU PRINCE ROLAND BONAPARTE

84

1301 „**Journaal van zommige voorvallen, inde voyagie, vande E. Heeren Pieter de Goyer** en **Jacob Keijzer**; Ambassadeurs, aan de grootmachtig Keizer van Chyna en Tartarijen, inde Jaaren: 1655, 56 et 1657." **Manuscrit** de 229 pages d. veau. in-4 oblong. 150.—

Manuscrit de la main de **J Nieuhof**, formant la première partie de l'ouvrage suivant qui est composé par Nieuhof dans sa qualité de maître d'hôtel de l'ambassade. Plus tard il devint gouverneur de Ceilan.

Volume précieux à cause des **81 jolis dessins** au lavis de bistre et d'encre de Chine ou légèrement lavés en couleurs. Ils varient souvent avec les gravures dans l'ouvrage.

Aussi le texte est tout-à-fait différent, notamment plus intime, de celui de l'ouvrage suivant. Ici le reçit porte le cachet d'impressions de voyage jetées immédiatement sur le papier.

Ms. in-8° 17

Sg Ms in 8° 17 (1271)

SOCIÉTÉ DE GÉOGRAPHIE

Edele, Erntveste, Hoogachtbare, Wyze, Voorzienige,
en zeer Discrete Heeren!
Mijne Heeren, De Bewindthebberen, der Generale
geoct.^{ro} Oost Indische Comp.^e, ter Kamer van Amstelredamme.

Mijne Heeren! Alhoewell zommige Luiden niet en willen, datmen zich
zal verwonderen, over Natuurlike zaken, hoe vreemd en zeldzam, dat
zy onz ook mochten voorkomen, zoo dunkt my nochtans, dat het onmooglik
is, haar te gehoorzamen, inzonderheid, wanneermen den voet, buiten de
paalen van 't gezegend Christenrijk zet, en ziet zo veel lustige landouwen,
die Columbus, en andre Naamhafte Helden, ver over zee hebben
opgezocht. Ik beken zeer geerne, dat my in Brazil en elders, veel won=
derweerdige zaken bejegend zyn, Maar, de herlike antiquiteiten van
Chyna, passieren 't myns Oordeels, altemaal, wat buiten den ruijmen
ommering, van Europa te zien is. Dies niet tegenstaande, zo hebben
zommige Boekmakers, dezen lande, en voornaamlik de Inwoonders
van dien, veel Dingen toegeschreven, die nu nergers meer te vinden
zyn. 't Schynd off haar 't Vernuft, met den Vrydom levens, van de Tarta-
ren

ren is afgezet. In Nankin ziet men noch enigsins wat, vande luister der
Aalouden, maar 't en heeft gans geen gemeenschap, metten hoogdravende
Toon, van onze grootsprekende auctoren; off den Chijnen, mosten zoo well
Veinsen als bedriegen konnen: gelyk uwer Ed uit de volgende beschrij-
vinge (zo zy haar gewaardigen dieselve te overleeren) zullen zien. d'orde
diemen in diergelyke schriften gebruikt, heb ik over al niet komen volgen,
hoope dat uwer Edᵉ zommige letter-fauten, en onklare reden, die ik
door ongeleertheid, en gebrek van oordeel niet merke, over 't Hooft
zullen zien. Den oirsprong vande namen der Steden, en andre Hooft
stukken, heb ik om d'onkunde vande Taal, niet konnen vernemen. schoon
dieselve, meestendeel met beduidende woorden genoemd werden. De
groote endigen met een fu, als pekinfu, Nankinfu en zo voort, de naaste
met Sin, als Liningsiu, Ciningsin, en Diergelyke, die daarna komen
sluiten met een heen, als Tonquanheen en Snikoheen, ten lesten
volgen de kleinste, en endigen met een jen, als pannjen en Cinchinjen,
De Kasteelen noemen zy Cing en de wachthuizen pingwey, de Dorpen en
gehuchten sian Tsjfang, hare Tempels en pagoden Miao. En over
mits, wy zoo veel Dorpen en Kasteelen gepasseert, datt hett
emandt

Emand zou vervelen te lezen, zoo zal ik diezelve altemaal achterwege: laten, en vervolgen de Steden, gelyk zy in Orde, langs den Oever van verscheide Rivieren gelegen zyn, beschryvende met een hare gestalte, en hoe vele ly (waarvan de honderd een Duitsche Myle doen) zy in veerte van een verscheelen, mitsgaders wanneer wy daar gekomen, en weder vertrocken zyn. Ik heb de Myl Schaal (om reden) na 't Zeggen der Tar=taren, in d'affreyze nagerekend, en bevonden dat diezelve met onze Reyzkaart, niet allerwegen accordeert, die overzulx op zommige plaat-sen moet verbeterd werden, wanneer uwer Ed.ts zelve maar gebieden. Ondertusschen gelieven uwer Ed.e dit Journaal t'ontfangen, tot een Teyken van mynen schuldigen plicht, die ik (door Gods genade, waarin uwer Ed.ts en desselffs loffelik, en door al de wereld vermaard Regiment, bevolen blyft) zoo veel te meer zal betrachten, als er beter Occasie zall voorvallen, om te betoonen dat ik ben, en altoos Hoop te blyven

Myne gebiedende
Heeren!

Dépôt Bibl. Géo.

Myne

Myne Heeren!

uwer E.Ed. Dienstwillige Dienaar

P. Wijkoff.

Amstelredamme dezen
Derden van Oostm.d A.o 1659.

Dagelykse

Dagelykse aanteikening, van zommige notable voorvallen, in de Voyagie, vande E. Heeren, pieter de Goyer, en Jacob Keyzar, uit den Naam en van wegen, de Edele Heere Joan Maatsuyker, Gouverneur Generaal, mitsgaders de E. Heeren Raaden van Nederlands Indien, expresse Ambassadeurs, aan de Grootmogende Keyzer, van Tartarien en Chyna.

Naadat by de Ed. Heer Gouverneur Generaal, mitsg.: de E. Heeren Raden van India, was goetgevonden, om den vryen Handel door 't gantshe Koningryk Chyna te verzoeken, zoo zyn de E. Heeren, pieter de Goyer, en Jacob Keyzer als Ambassadeurs aande Grote Cham, op 19 July in Anno 1655, met een aanzienlyke Zuyte, van Batavias Reede t'Seyll gegaan op de Jachts Koukerk

Augusti
Ao. 1659.

Noukerk, en Bloemendaall, de wind was OZO, ende Koers N.
Den 22 Ditto, quamen wy onder 't Eyland Pulo Tymon ten Anker, en haalden water en Brand-hout.
Den 1e Augusti, zagen wy 't vaste landt van Conchinchyna, 6 a 7 Mylen NNW van onz, liepen op veertien vademen Sand-grond, dicht langs de kust heen, hadden 's Middags 20 graden, 6 Minuyten N breede.
Den 10e Ditto beliep onz een Zware Storm, uit het ZO, de Baaren vander Zee rolden van achter over de Companje, en bedekten 't heele Schip. Bloemendaall raakte voor onz over, en binnen weynig tijds uit onz gezicht; waarover wy zeer bedroeft waren, en passierden de Nacht met groote ongerustheidt, zagen 's Morgens een Masteloos Schip dryven, maar konden 't zelve niet bekennen, noch aandoen, zoo woest, en Tomeloos bruisden de golven, over 't Jacht, doch God gaff dat de wind metten Middag wat minderde, 's avonds zetten wy 't Schoverzeil weder by, en preyden een groote Jonk, die de Mast gekorven, en in 't ontweer veell goederen over Boord geworpen had. d' Opper Hoofden quamen onz

aan

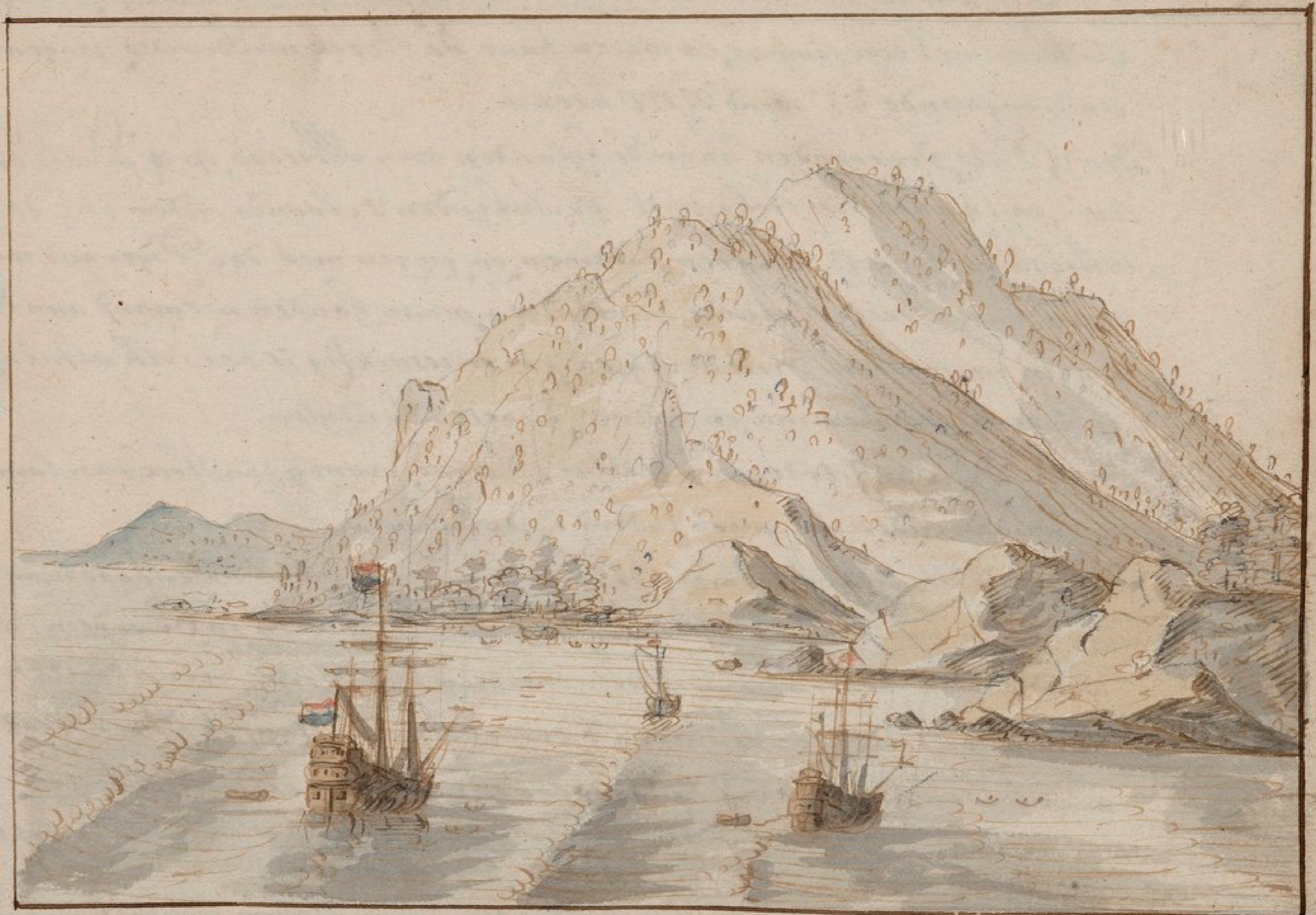

Poelo Tymon

8

Augst
Aᵒ 1659

aan Boordt, en verklaarden datze van Kambodia quamen om na Teyovan te gaan, Maar wisten niet waar haar de Storm verdreven hadde, wy berichten haar met een Compas, en wezen haar de streek na Formoso, gingen met een doorgaande ZO wind NNO heen.

Den 14 Ditto, vertoonden haar de Eylanden van Maccao, op 21 gr 10 Min Nbr, en 24 vademen steekgrondt. wy Ankerden 's Avonds onder eene der Oostelykste Heuvels, op zeven Vademen, en gingen met den Dageraad weder t'zeyl, zagen veele vreemde Vaartuigen, maar konden niemand aan Boord krygen, noch mette Boot bezeylen, zoo vreesachtig is het volk alhier, voor de Rovers van Koxinja, en andre Chynese Bandyten.

Den 16 Ditto passierden wy de Stad Maccao, voorbij den Hoek van lamtao, en quamen onder een groot Eyland ten Anker.

Den 18 Ditto, liepen wy met het ondergaan vande Zon inde Haven van Heytamon, en lieten 't Anker in 't midden van de Bay, op 6½ vadem steekgrond vallen, kregen terstond een Bercken aan Boord, met Soldaaten, die haar Es voldeeden, en stuurden d'onderkoopman Henrik Baron, mett haarluiden na land, om de Gouverneur vande residentie, onze komst bekendt

Heytamon.

Augst.
Ao 1655.

bekend te maken. s'Andren Daugs quamen onz twe Tartarische Krijgs-Officieren aan Boord, die haar Es beleeft inhaalden, en Magnefijk Tracteerden, zy vereerden daarna een aanzienlyke Schenkagie voor de Kenken, en lieten haar Es vriendlik groeten, en haren Dienst (met veel plicht-plegingen) aanbieden.

Den 29e Ditto, wierden haar Es door orde vande Goorn Gouverneur aan Land ontbooden, om hare aankomst wyder bekend te maaken, wij trokken met de gansche Zuite de Reviere op, quamen s'Middags in 't Vlek Lamme, voor 't Logiement van d'Opper-bevelhebber, die in een ruym salet, tusschen twe Mandoryns, aan een Hooge Tafel zat, Omcingeld met gewapende Soldaten, die onz geweldig feesteerden, en zeer gedienstig waren, en als de behoorlyke Sermonie gedaan was, zoo wierdt haar Es elk een stoell gezet, en verscheide Zaken afgevraagt, daar zy haar op verklaarden, en vertrocken daarna weder aan Boordt.

Den 29e Ditto, wierden haar Es uit den Naam der Cantonsche Onder-Koningen verzocht, om na boven te gaan. Den Haitou quam zelver

aan

Septembr. Ao 1655.

aan ons Boord, met een grooten sleep van Hovelingen, om haar Es te ver=
wellekomen. Daar waren omtrent 15 vaartuigen, met wimpels en stan=
darden, zeer sierlyk toegemaakt, op ene vande welke haar Es gingen, en
trocken 's achtermiddags, met Baron, haar Secretaris, en enige geringe
Dienaars, de Revier op na Canton, wy kregen 's Daags daar an orde,
om met het Jacht te volgen, zo haast ons moglik was, lichten derwe=
gen terstond ons Anker, en quamen 's avonds by een klein Kasteell, daar
wy 't mosten zetten, op 2 vademen water, in 't midden vande Reviere,
die hier meer als twe Mylen breed is, en heeft langs den Oever veel
kleyne Eylanden, in 't inkomen na de slinke Hand staat een Toorn, me
negen galderyen, op een hoogen heuvel, als ook wat verder op een Ey=
land, en tegen over 't Oostend vande Stadt Canton. al 't water is aan
weerzyden bezet met een lustig Landschap, vol Volkryke Dorpen,
en Vruchtbare Velden, die zoo mildadig zyn, dat zy den Vlytigen
Landman, tweemaal 's Jaars vrucht verschaffen.

Den 9e September Arriveerden wy voorde Stadt Canton, en vonden
haar Es gelogieert in een Huiz, dicht op de kant van 't water, alwaar
't Jacht

September
Ao 1655.

t'Jacht Konkerken recht tegen over lag. d'Onderkoningen ordonneerde terstond 2 Manderyns, met een partye Soldaten, om haar Es vanden Toeloop van't Volk te bevryden, en toe te zien, dat d'orde van Magistraat wierd naagekomen, om onz over al beleeft t'ontfangen.
Den 5e 7ber, Quam t'Jacht Bloemendal by onz op de Revier, voor Canton, waarover wy onz zeer verheugden, en dankten Godt voor zyne behoudenis, zy waren in groot gevaar geweest om te vergaan, inde verledene Storm, hadden al vyff voeten water ingehadt, Maar haar leven, naast Godt, met pompen en Baylien noch gesalveertt.
Den 15e 7ber, wierden haar Es van d'Onderkoningen genoodt, op een Banket buiten de Stadt, alwaar tien Heerlike Tenten, in een effen plein stonden uitgespandt, Hare Majesteiten met de Toutangh zaten nevens malkander, op een kostelyk Tapyt, d'Eerste Tent aande slinke Hand was geordonneert voor haar Es, tusschen beyde Vleugels stond een ander, voor de Musicanten, en op de punt vande rechte en slinke zy, vertoonden haar de konstenaars met Basuyren, en andre Blaas-Instrumenten, Haar Es wierden

van

Bankit à Canton.

October
Ao 1655

van 2 Mandoryns voor de Koningen geleid, en na behoorlyke Eerbewyzing aan weerzyden, van daar tot in haar Tent. Ondertusschen quam de Hoffmeester door den drang van 't Volk, en liet de Spyze aanbrengen; hy was gekleed met een blauwe zyde Rok vol druken, en andre gedrochten van Goudt geborduurdt, en liet door 2 Dieners voor beyde Majesteiten en de Tonlang, elk een Tafel zetten, die met karmosyn rood Taffetta gedekt was, daarna wierd haar Es mede een Tafel voorgezett, voll van allerhande Spyz en Suykerwerk, op een byzondre wyze, zeer raar gebacken, op elken Disch stonden meer als 90 Schotels, van Zilver Massyff, en dentoonden elk een byzonder gericht, en na dat de wellkomst gedronken was, wierd de Spyz ontdekt, en haar Es genodigt om te Eeten. De Koningen toonden haar beyde gaar zeer Vrolik, en lieten door haren Hoffmeester, zeer Curieus na alle gelegentheid van Holland vragen, wenkten haar Es altemet om lustig te zyn, met gouden Koppen, die zy reyz op reyz schoon maakten. In 't midden van de Maaltyd lieten haar Es de Majesteiten en de Tonlang, elk een glas Spanse wyn langen, 't welk haar zoo well geviell, dat ze naderhand

SOCIÉTÉ DE GÉOGRAPHIE
PARIS

October
Ao 1655.

naderhand geen Samptoe meer wilden drinken. wy waren altegaar
verwondert over de pracht en praal van deze Heydens, Maar meest
over die goede orde, en hoe behendig elk zyn Ampt wist waar te
nemen, onder den drang van zoo vell Menschen, daar 't Ende van
verlooren scheen. De Kinders vande Koningen, betoonden mede
datze onz in allerhande slag van Kourtosie en beleeftheid, niet wilde
wyken, haar wierd elk een glas wyn geschonken, dat zy zeer Eerbie-
dig ontfingen, en vielen voor de Tent vande Koningen, op byde Knyen,
boogen 't Hooft driemaal aande Eerde, eer zy weder vertrocken,
onder een pavillioen, dat zeer antyk en kostlyk was toegemaakt.
Hare Majesteits namen groot vermaak, in onz Klavecimbell Spell,
en alhoewell zy zeer vreemde Voyzen volgen, zoo hebben zy nochtans
een vaste Maate, en weten verscheide Instrumenten well te
accorderen, zy verheffen de levende stem zeer beweechlik en
weten dezelve heel aartig te Colereren. Haar principale Speeltuig,
werd gehandeld mette greep, in zyde Snaaren, het gelykt onze Kla-
ve-

October
A° 1655.

recordium well, doch is leven veel ronder. De Quinterne is by haar gemeen, als mede een ander, daar den stryk-stok by gebruikt werdt, deze alle weten zij by de levende stem, en 't Blaas Instrument Sunga, onder een Klaphoutjen, zoo te handelen, dat het te verwonderen is. De Maaltyd gedaan zynde, naamen hare Es affscheid, en bedankten de Majesteiten voor d'ontfangene Eer, en vertrocken onder 't geleij van zommige Hovelingen, en een Deel Tartarische Ruiters, weder naa onz logiement, en brachten dien Dag met blyschap over.
Den 2e 9ber, Quam de Pontangh van Ceryn, met een hele vloot van verscheyde Vaartuigen, voor de logie, haar Es gingen zyn Extie in zyn Jonk bezoeken, en wierden zeer Minlik onthaalt. het scheen datt deze Heer, in onze komst byzonder goed genoegen hadde, zo lustigh en beleeft, discoureerde hy van verscheyde aanmerklyke zaaken. Naderhand quam zyn Extie met een groote Zuite in de Woninge, en zagh hoe haar Es. gelogieert waren. Hy liet zyn Eigen Drank in zilvre flesschen binnen brengen, en Tracteerde haar Es mett groote

December
A° 1655.

groote genegentheit.
Den 30.e Ditto Trock de Jonge Koning te water, met een groot Heyr, om de provintie Quantey te bevorloogen; hy reed voorby de logie op een appelgrauw peerdt, en was gewapend met pyll en Boogen. Zyn Majesteit had op de kant van 't water, diversche pavillioenen laten opslaan, daar hy d'oude Koning en al de grooten van Kanton, 't Scheidemaal gaff, haar Es.t wierden mee, onder een byzondre legentent, trefflijk getracteent, terwijll de Vrienden van de Prins, met pantyen haer affscheidt namen, en wenschten, dat hy gezond en Zeegrijk mocht wederkeren. Recht over 't plein, lag een Kostlyk Vaartuicht, alwaar zyne Majesteit inging, en zette zich op 't verdek, onder een zije Quitasoll, van Bloedroode Verwe. Ondentusschen vertrocken wy weder na de logie, en zagen all 't Heyr voorby Zeylen, om de Koning te Volgen. De Chijnesche portugijzen, noemen hem, el Rey mançebo, waardoor wy in 't eerst vermeenden, dat deze, de Zoon van d'andre was, Doch, verstonden naderhandt dat zy geen verwanten, Maar groote Vriendt

en

Onderkoning van Canton

en Vorsten van enerley fortuin waren. zy zyn uit Doorluchtigh
Bloed gesprooten, en in pekin geboren. Maar overmits de Koningh
van Chyna, haar Vaders beyde gaar heeft laten onthalsen, zoo hebbe
zy 't leven moeten salveren mette Vlucht, in de provintie van Leatom:
alwaar de groote Cham, doen ter tyd met een geweldig Heyrleger bez
gon te Dommeren, zy beklaagden den Vall van haar Doorluchte Huy
zen, en zochten met een hulp en bystand, om diezelve gewapender
Hand te herstellen, de Keyzer vond zoo veel getuichnissen van
getrouwicheid, dat hy d' oudste mette Eer van pignowan, en d'andre
metten Titel van Signowan verheerlikte, 't welk beyde bynamen
zyn, van Hoog-Eedele geslachten, die in Chyna, als by onz de Vice
Reys regieren, 't is te geloven, dat zy sederd haar leedt en ongeluk
dubbeld verhaald hebben, want men reist in de provintie Canton,
op zommige plaatsen, enige Mylen weegs, over puin van Kalk
en steen, zonder te weten, off er steden off Dorpen gestaan hebben.

Februarÿ
A° 1656.

Den 11 Ditto, hadden haar Es: audientie by d'oude Onderkoningh,
over onze aenstaande Reyze na pekin, wy gingen altegaar mett vol
geweer voor haar Es: die te peerde, met verscheide Mandoryns verge=
zelschapt waren, reden van daar weder te ruch, na de woning vande
Jonge Koning om reverentie te doen voor zyne Majesteits zetell, die
inde Voorzaal van 't Hoff, zeer sierlik was opgezet, en betoogen met
een Tyggers-vell. hier van, dan passierden na 't Huiz vande groote
Commissaris, die hem zeer stuhich aenstelde, haar Es: wierden na de
rechte zy vande plaats geleid om te zitten, terwyl de Tolck Eerbiedig
op zyn knyen lagh, en zeyde wat hem belast wierdt, Daar deze Heer
met weynig woorden op antwoorde, en zat voort, zoo onbeweechlik
en keek, als licas, toen hem perseüs 't Hooft van Medüsa toonde.
zyn Dieners stonden altegaar aande slinke Handt, en waren op
het wincken van zyn winkbrauwen zoo well affgericht, dat alles
zonder spreken toeging, en na dat haar Es: Oorloff hadden genomen
om te Vertreken, zoo raakten wy hier vandan, in een Huiz aan
de

Huis voor het Gezandtschap

Februarÿ
Ao 1656.

De Muur vande Stadt, alwaar verscheide groote Mandoryns quamen om haar Exterien en te Spreken.
Den 27 Ditto Schonk d'oude Koning haar Ex: het Scheidemaal, in Zyn Eigen Hoff, all de Wandelryen waren zeer ordentlyk, en Magnefijk met Wapentuich toegestelt, de Magistraat mette meeste Mandoryns van Canton, waren er tegenwoordig, en zaten elk naa haar Qualiteit in een lange rye, Plak op de Vloer, haar Ex:s wierden in 't aankomen vande plaats, nade rechte Hand gezet, mette gansche Suyte. Maar de Koning zatt allene, op een brede vierkante Zitbank, een weynig vander Eerden, en speelde onder 't Maal, met Zijn Liefste Kinder, die hem zeer bevallik festeerden, en altemett op de Schouwers klommen. zy schenen schoon van Anschyn, en waren altegaar zeer heerlik gehabiteert. De Tolken verhaalden onz, dat hy zes en vyfftig kinder had, die haar meer als gemeen Complimenteerden, doch wy zagen doen maar negen,
waar=

De oude Vice-roy.

Februarÿ
Aº 1656.

waarvan de kleinste geen vijff jaren oud was. 2 Daage daaraan, wierd haar Es: in 't Hoff van de Jonge Koning gelyke Eer bewezen. en overmits zyn Majesteit, metten Oorlog in Quansey noch onledig was, zoo Tracteerde de Secretraris haars Es: uit 's Konings Naam. daar wierd zeer heerlik opgedicht, terwyl de Comedianten met haar razende Instrumenten aanvingen, dat men horen noch zien kon. De Moeder van zyne Majesteit, quam somtyds sluiks-wyze aan deinster, en zach haar gasten met een lustig gelaat over, zy was gekleed na de wyze der Tarturinnen, en scheen klein en teder van persoon te zijn, maar vrolik en Bruinachtig van verwe. in 't inkomen hadden wij voor haren stoell, die in een schoon geschilderd Salet stond, reverentie gedaan, na de Maaltydt 't deden wy van gelyken, en vertrocken te peerde weder in onz logiement, daar haar Es: op alles, wat tot de vordere voyagie nodig was, ordre stelden.

Den 17e Marty, gingen haar Es: van Canton, met een vloot van omtrent

omtrent vyftigh vaartuigen't zeil, om onze reyze na pekin te vervorderen, d'oude Haitou hadde 't opperste Commando over all den Treyn. daar waren nooh twee lagere Bevelhebbers, en zoo veel Hooft mann, met een partyje Tartarische Soldaten, om onz te convoijeren, wij liets de prinse Vlag met een wimpel van boven waijen, roeiden dicht langs de Stad heen, die haar aande kant heerlik opdoet. Zy is gelegen op 23 graden nbrete, aande rechtekant van de Reviere, en is drie ûûren gaans rondom bemuurdt, behalven haare voorsteeden, die op zommige plaatsen zeer aanzienlik zyn, midden inde Revier leggen twee kastelen, vanwaar men niet als tewater kan aankomen, zy heeft naa 't Zuiden twe Hooge ringmûûren, die met weerbare Bolwerken verzien zyn, te landwaart liggen 5 Starke slooten, op de kap van steyle Bergen, zoo binnen als buiten de Muur, die bykans over de gansche Stadt Domineren, en onverwinlik schynen. In Schoone Huijzen, en Heerlike pagoden, mach zy neffens de meeste Steden in Chyna passeren, want wanneer men vande

Water=

Dépôt 300. Géo.

Waterpoort naa't Hoff, van d'onder Koningen gaat, zoo passiert men
dertien Steene Triomf Bogens, die altegaar, met Beeld en loofwerk,
Zeer levendig zyn uitgehouwen. Men zeit dat deze Stad voor den
Oorlog zoo voll neering is geweest, datter Dag an Dag, door't gedrangh
inde poorte, vijff a zes Menschen Dood bleven, t'welk well te gelooven
is, alsmen acht slaat op de menigte der omleggende Dorpen en ge-
huchten. Zy is twemaal met geweld van wapens angetast, en
overwonnen. De Tartaren verhaalden onz, datter inde leste
belegering, meer als 80000 Menschen verslagen zyn, behalve
die gene, die van Honger vergaan, en anders Elendig aan't Endt
zyn gekomen. en overmits my de gansche belegering is opgegeven,
zoo zal ik diezelve hier kortlik overloopen, om enige bijzondre
dingen, die daarin zyn voorgevallen. De Tarters hadden all er
Macht te zaar gerokt, en de Stad zoo nau besloten, als haar
mooglik was, stormden op verscheide plaatsen, met grote furie;
Maar de Chynen verweerden haar zoo well, datze meermaals

met

Martius
A° 1656.

met verlies van veel volk, mosten afwyken, deden daarna diversche
uitvallen onder 't beleid van zommige Macoassaren, en twee Neder
landsche Konstapels, die alhier getrouwd, en by den Chynen in goeden
aanzien waren. Tegen 't Oost eind van de Stad, was een Brug over
de Revier geslagen, en met ongeloofflyken Arbeid vervaardigeth,
om Haitamon, en andre plaatsen aff te snyden; de Belegerde
lieten er 't werk gans voltoyen, vielen daarna metten Morgen
onvoorziens uit, en overweldigden eerst een halve Maan, die al
daar gemaakt was, om de Schip-brug te beschermen, staken toen de
ponten in Brand, en bedorven in een uur, 't geen in zoo veel Maanden
was opgemaakt; waardoor den beleggers de moed ontzonk, om de Stad
met geweld te winnen: na raadslag, werd goetgevonden, datmen
kennis zou maken mette Gouverneur. D'Onderkoningen die 't meest
gezag in 't Heyr hadden, presenteren hem 9000 Teyl baar Zilver,
en Ewige Vriendschap, zo hy haar de Stadt wilt overgeven, De Ver
rader neemt de Conditien aan, en steld een uur, wanneer de
Tartars

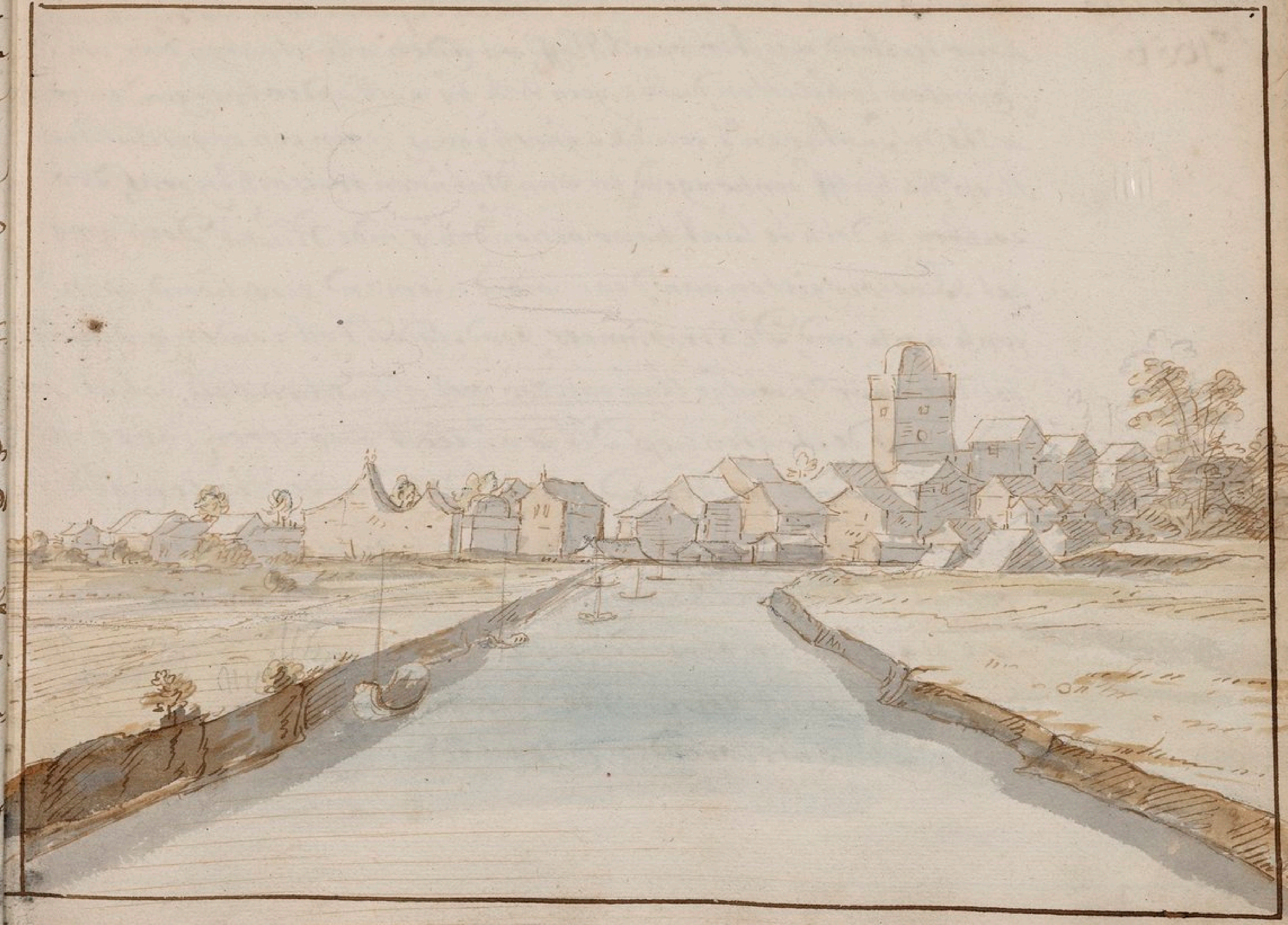

Martius
A° 1656.

Tartars zullen aankomen. Deze vinden de poort ongesloten, en maken
haar terstond meester vant Stoff, en ryden alle straten door, om de
Chynesen te beletten, datze geen volk by malkander brengen, en over
mits de Tartaren 't geluck al gunstig was, tegen een ongeschikten
Hoop, die halff verhongerd, en van Naturen vreesachtig was, Zoo
zochten zy (doch te laat) haar behoudenis inde Vlucht. Doen ging
het Bloedvergieten aan, daar wierd niemand verschoond, noch
Jonk noch oud. De verwinners, verdelgden 't all zonder onderschei
tot dat haar de walge stak, van zoo veel Menschenbloed, dat als wa
ter langs de straten liep. Dit is nu eerst voor zeven Jaren ge=
passeent, binnen welken tyd, deze Stadt onder de Regieringe der
Tartars, zoo heeft toegenomen, datze bykans weder tot haar
voorgaande Heerlikheid geraakt is. En na dat wy van voor
deze Stadt waren verseildt, als hiervoor gezeid, zo bleven wy
des Nachts aan 't vermaarde Dorp Leesan.

Den 19e Ditto, arriveerden wy 's achtermiddags by de Stadt Xantsu
zynde

32

Martius 5
Aº 1656.

zynde 150 ly van Kanton, aan de rechte zy van de Reviere te land= waarts, 1 Myle, in een lustig Dal met Bergen bepaaldt. het is niet zeer groot, maar heeft eentyds zeer Volkryk geweest, hier verwisselden wy d' eerste maal van Trekluy. De Magistraat hadde een goet getall Soldaten, onder twe blauwe Vendels, buiten de Stad, langs den oever van de Revier, gestelt, om haar Es. te verwellekomen, neffens een klein geschenk, van Eetbare waren, hetwelke haar Es. beleeffdelik afsloegen, om reden, dat het altemaal op 's Keyzers reken gaatt, en stellen tienmaal meer, alsser geweest is. en overmits wy hier zoo haast niet konden veerdig werden, zo mosten haar Es. daar de Nacht blyven, spanden onze Tenten in 't vlak en open Veldt, De Tartaren om haar Es te vermaken, hadden een prys opge= hangen voor de Schutters, metten Boog, t'welk ene van haar Capiteinen wierd toegelerd, die op 56 treden, driemaal achter een, door het teken van een hand groot schoot. De Secretaris van d' oude Onderkoning, ver Eerde haar Es 's Avonds mett een

Martius

een Heerlik Scheidemaal, en trok 2 daage daaraan weer na Canton;
wanneer wy na boven gingen; en alhoewell wy reedlyke koelte en
vlak voor wind hadden, zo mosten onz nochtans inde Stroom laty
optrecken, met groote möÿle en Arbeidt.

Den 25e Ditto, Quamen haar Es laat inden Avondt te Sanjum,
een klein Stedeken, maar dat well eer om zyn goede gelegentheid,
zeer Nerringryk is geweest. doch is nu gans en gaar verdistrueert,
en vande Tantaren over Hoop geworpen. het leit dicht aanden
oever vande Kantonsche Reviere, nu de rechte Hand, en is 220
by van Sampsoe. De regeerders quamen haar Es met een
vaartuig tegen, en vriendlik inhalen, en presenteerden mede
een Schenkadie voor de keucken, die om reden voorn. niet aan=
genomen wierdt. en na dat haar Es deze plaats gezien, en
nieuwe Treklyn bekomen hadden, gingen 's Daags daaraan
weder

30.

Martius
Aº 1656.

weder voort, en passeerden 't woest gebergte van Sangwonhap.
Den 29e Ditto lichten wij 't Anker voor 't Stedeken Ingtak, aande wall
brengen; om aldaar te vernachten. het vertoond zich Antyk en
pleyzant, op een uitstekenden Hoek vandeze Revière, nade linke zij,
en is bykans een Quartier uurs vierkant, met een Hoge Muur
omringeldt. het heeft een redelike voorstadt, die zeer Heerlik is
geweest, in 't inkomen vande Haven, aande rechtehand staat
een Toorn, met negen Transsen, die zeer konstig is opgebouwdt.
Dit Stedeken is 220 ly van Sanjuun, men ziet hier aan weer=
zyden vande Revière een lustig Landschap, dat well bewoondt
werdt. De stroom ging hier zoo sterk, dat onze Treklui heel
Machteloos werden, en d'andre niet konden volgen. sommige
zegen flauhertig inde lyn, en gaven andre gelegentheit om
door te gaan, met zons ondergang liep onz Vaartuig op de punt
van een scharpe Klip, dat ze door den Boom heen stack,
waardoor

Martius
A° 1656.

waardoor wy 't ruym metter haast vol water kregen, en sou-
den daar gezonken hebben, by aldien onz God de Heer niet won-
derlik bewaardt hadde. Dezen Dagh passierden wy de vermaarde
pagode van Conjam Siam, in een uitgeholde klip, daarmen niet als te
water kan aankoomen.

Den 27.e Ditto, Quamen 's namiddags aan een playzante plaats, alwaar
onze Trage Treckers verwisselden, kregen 's Nachts een geweldig
onweer, ene van onze Jonken, daar 's Keyzers Schenkadie in was,
woey de Mast overboord, en raakte dwars ande wall, met groott
perykell om te bersten; Doch de Vlytichied van 't Volk, bracht naast
Gods hulpe, zoo veel te wege, dat hy weder vlot wierdt, wy passierden
's Daags daerna verscheyde Wracken, die inde Storm gestrand, en
met Volk en all vergaan waren.

Den 29.e Ditto, Bleven haar Ex.e met de gansche Vloot voor de Stadt
Sinchen, zy leid op een uitstekende punt, dicht anden Oever, ande
Linke

Dépôt Géo.

Martius 3
Ao 1656.

Linke hand vande gemelte Reviere, en is na de Landtzy met Hooge Bergen omçingeld, na de Oostzy, over 't water, ziet men een heerlike Voorstadt, die zeer zeldzam en wonderlik bebouwd is. en midden inde Reviere, op een kleinen heuvell, een Toorn van 5 Ommegangen; haer fortificatien zijn hoog en sterk, van gebacke Steenen opgehaaldt, en met Batteryen verzien, maar heeft geen grachten, De meeste Huisen zyn in 't Oorlog verdistrueert, en inden grond aff gebroken. Wy spanden onze Tenten dicht onder de Muur vande Stadt, alwaar de gouverneur haar Es Minlik quam verwellekomen, met een Schenkadie voor de keucken, Die haar Es, overmits er 's Keyzers Reken niet voor Belast wierd, ook annamen, en beschonken zyn Es weder met enige rariteiten. Deze voorn. Stadt is zeer Neringryk, en bequaam tot de Schipvaardt, zy leid 300 lij van 't Jngtak, waarover zy te gebieden heeft. Zoo dra den Dageraadt, en hier weder nieuwe treckers bekomen hadden, trocken weder 't voort, en passierden 't gebergte, dat de Tartars de vyff paardes Hoofden.

Aprill A° 1656.

Hoofden noemen, en 't wonderlik Landschap omtrent Suttienne.

Den 4 Aprill traden wy te Namhun aan land, en spanden onze Tents op een plaisante plaats, in 't hangen van een Bergh. zy leid 300 ly van Suchen, en is pasilik wel betimmert, hare ringmuuren beslaan omtrent 1½ uuren gaans in 't ronde, en zyn met sterke Batteryen en Borstweeringen well verzien, inzonderheid langs de Rivier, waarover een Hooge Brug is geleid, die 's Nachts met een yzre ketting gesloolen werdt. De Gouverneur ontfing haar Es met ongemene Courtosie, en stelde strax orde, om over 't geberte te trecken. en overmits wy zeer veell Bagagie en inmeslags hadden, zoo wierd na overslag bevonden, dat wy inde negen Honderd Menschen vandoen hadden, om 't zelve te dragen. 's Daags daaran wierden haar Es van Gouverneur te gast genood, en op een Bysondre manier zeer Heerlik getracteert, haar Es vereerden de Huis Dieners en Comedianten, na 's Lands wyze, 6 Teyl zilver, gelyk all d'andre gasten, in een verzegelt Brieffjen, twelkmen als het leste gerecht wond opgezet, den Huis

Heer

Aprill
Ao 1656.

Heer laat langen, die 't zelve zonder weigren anneemt. wy zagen in deze
stad onderscheidene Sluyzen, daar de Naam van onzen Zaligmaker,
boven de poort, met gulde letters was uitgedrukt. en na dat alles (niet
zonder groote moite) klaar was om 't gemeld Geberchte te passeren, zou
zyn haar Es op den 8e Ditto, te peerde weder van daar vertrocken,
met een deel van 's Keyzers Schenkadie, en andre Koopm:, onder Convoy
van 150 Soldaaten. Wy volgden 's Daags daaran, met de rest vande
Bagagie, en trocken te negen uuren van Namhun, door zeer plays=
sante en vreemde plaatsen, voorby de pagode in 't Hoog gebergte, al=
waar de provintie van Canton endigt, en arriveerden twee uur voor
de zon, te Nangan, alwaar haar Es op de kant van 't water, in een
Heerlik Huis gelogieerdt waren.

Den 9e Ditto Quamen wy te Nangan, Liggende Noly van Namhun,
in een lustige landsouwe, tusschen den Drang der Bergen en
steen-rotsen, en word vande Reviere Kiam, die uit den NNW komt,
en alhier begint te wassen, in twe ryken verdeeld, het Zuidlyke

Is

Aprilis
Aº 1656.

Is dicht betimmert en zeer Neeringryk, zy is wat kleiner als namhun, maar niet zoo zeer verdistrueent. ande Noord zy heeft zy een pagode, die in 't hangen vanden Berg, zeer wonderlik gebouwt is. 's Avonds arriveerden hier twe Tartarische Heeren, expres afgezonden om de Kantonsche onderkoningen in haar victorien, uit 's Kaizers naam, te vereeren met een kostlik kleed, met goud en gele zij doorwrocht. Zy quamen haar Eds. daadlik bezoeken, en waren zeer verheucht, dat zoo lustige personen, van 't einde der wereldt quamen, om haren Keyzer te begroeten, verhaalden mede, dat zyne Majesteit, ons met bezondre genegentheit, en verlangen te gemoet zach. En overmits haar Eds. zeer aanprestten om de vordre Voyagie te beginnen, zoo konde Commissaris zoo haast als hy well wenste, en de Tyd vereiste, geen vaartuigen verschaffen, warom hem Pinksinton heftig overhaalde, en hy uit Desperaatheid zyn Mes treckende, zou zich zelver doorsteken hebben,

Hy jaldien

Aprilis
Aº 1656.

by aldien hem 't Zelve, door ene van onze Dieners, niet was belett geworden. En nu dat all de Bagagie weder gescheept was, gingen haar Es den 13 April weder van hier, en namen elk (om te spoediger voort komen) een byzonder vaartuich. wy waren van Kanton off, tot an Namhun toe, altyd met peryckel, en groote moite, tegen stroom opgetrocken, nu dreven wy voorde Vloot, met gevaar en zwaren Arbeid weder aff. De Barck, daar de E. Here Jacob Keyzer, met 's Keyzers Schenkadie in was, schoot door een draÿstroom, op het Droog, daar hy met geweld over heen rammelde, en kreeg twe groote gaaten in 't midden vanden Boom, all 't goed wierd gelost, en an land gezet om 't leck te vinden, dat metter haast weer gestopt was.
Denzelven Dag passierden wy de Stad Nankan, dicht anden oever vande gemelte Revier Kiam, aande rechte hand van 't water staat een sterken Toorn, en wat verder noch een ander, die zeer schoon is, gelyk an d'andre kant op een hogen Heuvel, makende te zamen een Drysprong. In 't wederkeren lagen haar Es voor

Nanmon

50. April Aº 1656.

Nanmon off de Zuiderpoorte, alwaarmen deur een rechte Straatt naa't Huiz vande Gouverneur gaat, aan't ende passiertmen een Triomfpoort, met een Markt van allerhande eetwaar. zy leid in een vierkante vorm, met een Muur van omtrent 29 voeten Hoog, en heeft 9 poorten die nu meest zyn toegemetzeld.

Den 15.e Ditto namen haar Ex. nachtrucht voor Nanchen, zynde ene der befaamdste Steden in Chyna. zy leid 150 ly van Nankan, in een vierkante vorm, dicht anden oever van de Reviere Kiam. men ziet hier 4 groote poorten, die na de 4 winden der Wereld genoemd, en An-tyx zyn opgebouwt. wy lagen voor Simon, off de Westpoort, alwaar men met een stene trap, om hoog, door twe Bogen inde Stadt gaat. tusschen beiden staat een yzer Stuck, als een halve Veldslang, om dis pas te bevryen, het eenichste dat wy sederd onz vertreck gezis hebb. De Straten zyn zuyver, en zommiger wegen met brede Zarken beleght. na't Oostende is een Toorn met negen galderien, wanwaar men de gantsche Stad kan overzien. zy heeft verscheide uitmuntend

Sluisen

Aprilis
Ao 1656

Huisen en pagoden, waarvan de pagode Chil Kiansi Miao, meest ver=
maard is. hier zitten in 't eerste gebou, twe Reuzen an weerzyden, die
zeer groot, en werklik gedaan zyn, d'ene heeft zyn Tydverdryff mett
een Draak, die hy zoo fors, en ongenadig handeld als Hercules, toen hy
van diergelike gedrochten, in de Wieg besprongen wierd, een ander
Driecht all d'aanschouwers, met een Bloot rappier, en dreeslik
gelaat, onder zyn voeten leid een Dwerg, die genoeg te kennen geeft,
wat de Chynezen in deze konst vermogen. Het twede gebou, is an de
Muuren, om 't Altaar met Heydensche pelgroms behangen, en sierlik
uitgestreken. In 't Derde staat een vergulde Affgodinne, van onge=
mene Hoogte, hier hebben de priesters haar slaap-plaatsen, rondom
gemaakt, en met Gordynen behangen. De Muuren dezer Stadt
zyn Hoog en sterk, van gebacke steenen opgehaaldt, en alle schiet=
gaten versien met blinden, daar een grimmende leuws-kop op ge=
schilderd staat, en bereiken bykans twee uuren gaans. aan de
noordzy, zietmen een ontelbaar Tall van Vaartuigen, die uitt

Ver=

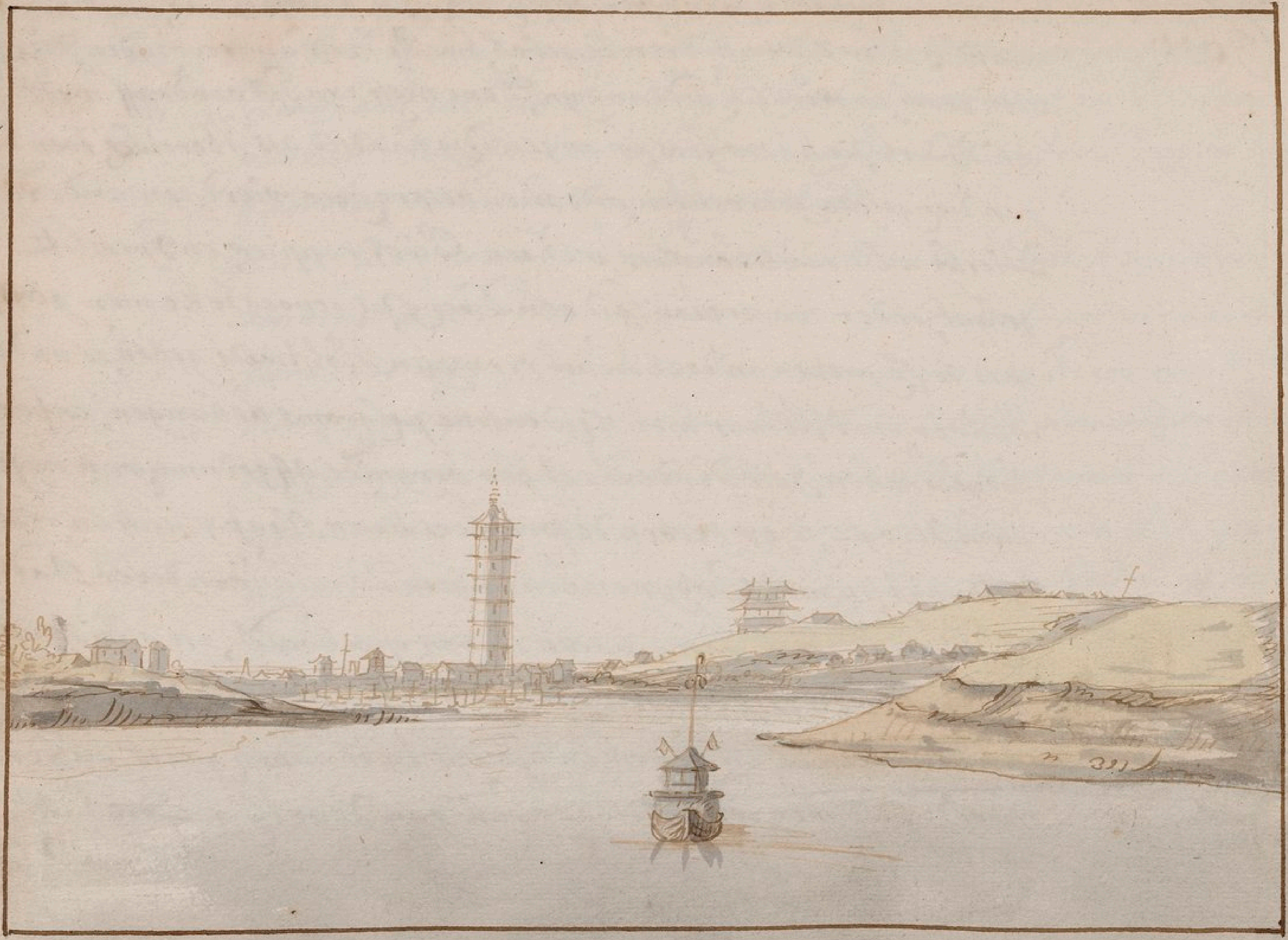

Aprilis A° 1656.

verscheide provintien passieren, en Toll betaalen. Haar Es gingen de Pontang in zyn Hoff begroeten, en wierden well onthaaldt, zyn Ex^tie vraagde na zoo veell omstandicheden van Holland, dat haar Es well merkten, hoe groote Correspondentie hy met de padres Jesuiten hadde, hy liet onze Trompetters inde Zaal lustig opblazen, en hadde goet behagen in onze Wapens. En overmits hy 't gouvernement mee heeft over fockin, een provintie die onze Schepen, na Japan en Teyovan gaande, dikwyls, door gebrek van water aandoen, zoo resolveerden haar Es om hem een Schenkadie tedoen, maar hy sloeg diezelve beleeffdelik aff, zeggende, dat de Regieringe der Tartaren niet toeliet, Schenkadien t'ontfangen, all zer men voorden Keyzer, en te Hove was geweest, en dat het niet geschiede uit een Chynees gemoedt, maar om 's lands Costoume t'achtervolgen, en uit pekin wederkerende, wy niet als vremdelingen, maar als ingezetenen van 't Landt, en Broeders, gehouden werden. Haar Es zonden naderhand noch een Tolk, om zyn Ex^tie te bewegen, dat hy de Schenkadie annam,

Maar

54.

Aprilis A° 1656.

Maar quam onverrichter zaken wederom. Wy voeren met den Dageraad aande rechte hand over 't water, nae een groote pagode, daar dit Elendig volk te biechte gaat, en Lucifer veel geschenken doet, om de blinde klippen van Kiam te passieren, die zeer veel, en periculooz te bevaren zyn.

Den 19e Ditto trocken wy voorby de Stad Vannungam, liggende 240 ly van Nanchen, op de rechte hand vande gemelte Reviere, in een vlak en vruchtbaar veld. het is niet zeer groot, maar heeft eertyds zeer net en fray bebouwd geweest, gelyk er an verscheide Herlike Edefitien, en een kunstige Triomfpoort te zien is. wy zagen met verwondering hoe de Tartaren hier hadden Huisgehouden, het licht van binnen en buiten alles overhoop, en is met Krenpelbos en ruichte, zoo dicht begroeidt, dalter geen gangen meer te vinden zyn. wy verlieten deze Elendige Stadt, en landeden voor 't vermaarde Dorp Peckiason, alwaar de Schippers gemeenlik nieuwe Zeylen, en andre Scheeps-gereedschappen kopen. In 't inkomen van deze plaats, staan

Aprilis A° 1656.

staan verscheide Antykse Silippen, door Kunst gemaakt, maar zyn
vanden Oorlog (dat groot Jammer is) meest geschonden. d'aanzien=
likste van all, is omtrent 90 voeten hoog, en heeft twe verdieping,
daar men door een windeltrap opgaat, die boven en beneden elk
vier treden wyd zyn. Dit is altemaal van klaÿ, en diergelike Ma=
terialen, in een vorme los gebacken, dat men zich verwonderdt,
over de Kunst en vindinge van dat werk, daar de Natuur, zoo Na=
tuurlik is naagegaapt.

Denzelven Ditto, quamen wy laat inden Avond te Sayko, zy leidt
100 ly van Vannungam, aan de slinke hand vande groote Reviere
Vuûm, alwaar zy Hoge Muûren heeft. De Straten zyn hier smal,
en met Keyzels zeer net en effen geplaveit. aande Noordzy gaatme
over een sterke steenebrug, met een geweldige Boog inde Stadt,
alwaar aan weerzyden veel Schone huyzen staan, die altegaar
woest en onbewoond zyn, gelyk mede twe Toorens, waarvan den
Door

Aprilis
Ao 1656

Door den Donder is ingeslagen. Haar Ed vertrocken 's andren Dages, en passierden een vruchtbaar landschap, en veel schoone Dorpen, onder ander de vermaarde Voorstad van Zinnungam, die haar Armen, zoo ver langs de Revier uitstrekt, datter 't ende van verlooren schyndt.

Den 19e Ditto passierden wy de stadt Zinnungam, aande slinke zy vande Reviere, zy leid 90 ly van Taiko, den ommering van haren Muür is meer als 1½ üüren gaans, zy heeft verscheide Hoge en uitmüntende gebouwen, maar is van binnen meest geruyneert. In 't midden vande Reviere, recht tegen over de Stad light een Eyland, daar een schoone pagode op staat, die eerst nieus getimmert, en met een hoge Muür beeingeld is. men ziet aan 't geruyneerde Metselwerk, zoo well binnens als buiten de Vesten, dat deze Stad, well eer, all d'andre in deeze provintie, aan Rykdom en Herlikheid overtroffen heeft. De Chynen weten niet genoegh te vertellen, hoe de Tartaren hier gedommeert hebben, zy is verscheydemaal met geweld van wapens angetast en

2.3/60.

Aprilis
A° 1656

en overwonnen. In de leste Troublen namen de Tartaren meer als 9000 vrouwen en Jongvrouwen, van de grooten mee na boven, die aldaar voor een klein geld verkocht, en gedwongen werden, om er Lichaam te te verhuuren, ten proffijte van er Godlooze Meesters. Een Elendig leven, voor zoodane personen, die Eenzam en Eerlik zyn opgevoedt, en dat vervloekte ambacht, tegen haar gemoet moeten pleegen, en zoo lange onderhouden, datze van Vuilicheid, vergaan en ten lesten aan de pocken sterven.

Denzelven Ditto voeren wy voorby Sitsnouwen, zynde maar 90 ly van Kinnungam, ande rechte zy van Kiam. deze Stadt is omtrent 2 uuren groot, en is zeer vremd betimmerdt, en bykans Drykantig. wy trocken hier den 29 April voorby, en hebben diezelve in 't wederkeeren well doorzien; zy heeft 4 groote poorten, de met rondelen en yzre Deuren bewaard zyn, en is nevens de Reviere 700 treden lank, met een Muur van 15 voeten Hoog, zonder gracht verzien. Men passeert hier een lange straat, door drie Triomfpoorten, die fraay

en

Aprilis
Ao 1656.

en kuriens zyn uitgehouwden.

Den 20e Ditto passierden wy de Stad Siakanjen, zy vertoond haar Wolly van kissuinjen, anden voet vant gebergte, dat zyn hoge spitsen na de provintie Honan strekt. hare Muur en beslaan een groot deell der naaste Bergen, die hier en daar bezaid en zeer vruchtbaar zyn. zy heeft een groote en zeer oude pagode, daar de blinde Menschen van wyd en zyd na trecken, om haar Devotie te tonen. Hare straten zyn meest Keyzelstene, en lopen zeer antyx naa gebergte. Men ziet er ook twe Cierpoorten, die zeer schoon en van grauwe steen gehouwen zyn. Maar de gemene huizen zyn meest altegaar vande Tarters geraseent, En in de Troublen, behalven 't Oorlogh, driemaal vande Rovers besprongen, en Jamerlik gehandeldt. Toen wij hier in't wederkeren moesten aanleggen, om Treckluij te hebben, zoo verklaarde de Gouverneur, datter zoo veele Volck inde gansche Stadt niet tebekomen was.

Aprilis
Ao 1656.

Denzelven ditto voeren haar Es voorby de Stad Sinkan. 60 ly van Siakianjen, zy leid naa de rechte zy vande Reviere in een heuvelachtige Landsouwe, en is well zoo groot en aanzienlik als de voorgaande. Na de kant van't water staat een poort, die zeer hoog en sterk van gebacken steen is opgezet. wy namen onze Nachtruist tegen de Stad over, by een hooge pagode. De Magistraat quam haar Es verwellekomen, met een kleine vereeringe, voor de Kencken, en trock laat inden Avond weder over de Revier, om ordre te stellen op de Treckers.

Den 22 Ditto voeren voorby de Stadt Fuchim, zy is recht vierkant en omtrent een uur gaans groot, men ziet ande Noordzy een welbetimmerde voorstadt, die voll volk en Neringe is. haren Muur is omtren 25 voeten hoog, en fray opgehaald, zonder grachten, gelyk meest alle Steden die wij tot noch toe gezien hebben. Zy leid 66 ly van Sinkan, na de rechte zy van Suam, in een effen veld, alwaar twee Triomfbogen staan, die zeer vreemt gemaakt zyn.

Den 23 Ditto lieten wij 't Anker voorde Stadt Suansi, aande wall brengen om

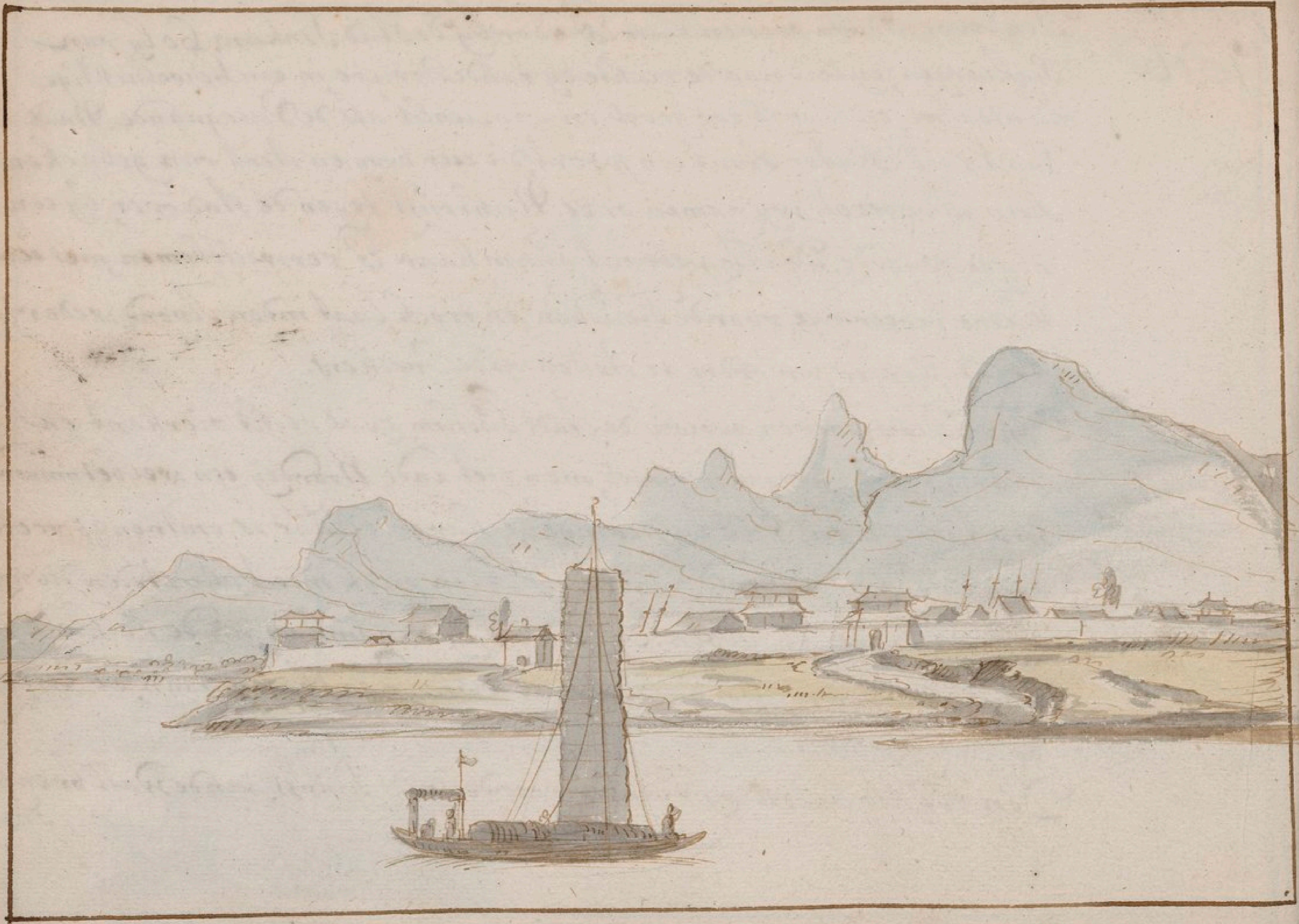

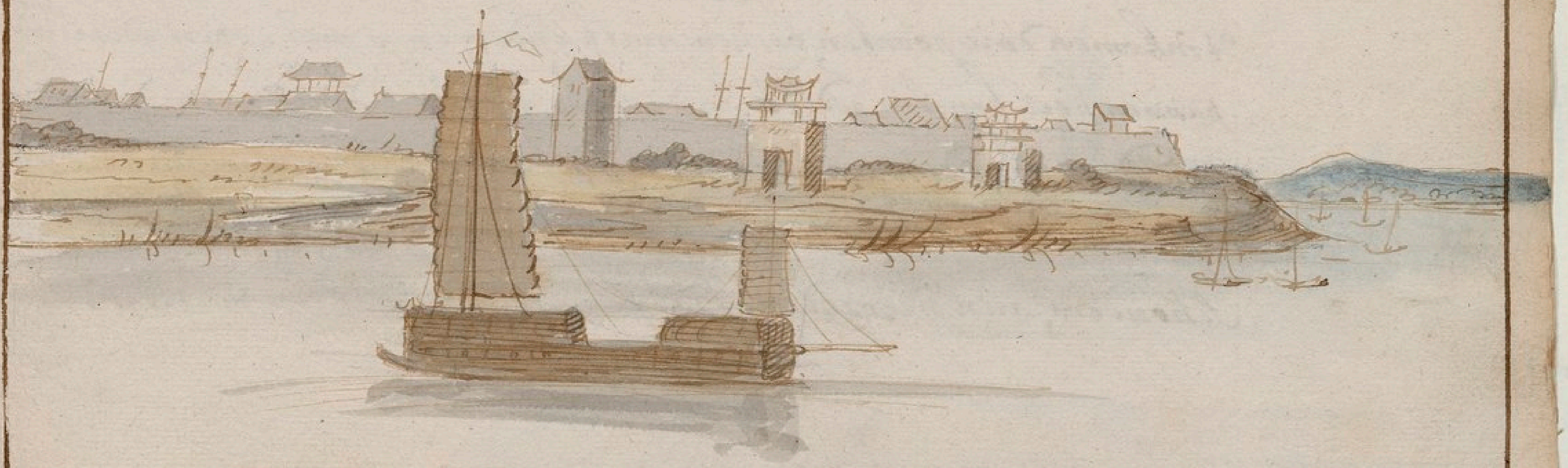

Aprilis
Aº 1656.

om aldaar te vernachten. Zy leidt 120 ly van Süchim, in een vierkantt bestek, op de kant van Kiam, haren ommering is 66 ly, doch is niet meer als 20 ly bemuurdt. zy heeft zeven poorten, waaronder 4 zeer heerlik en Hoog zyn opgebouwdt. wy lagen in de buitenstad voor Quan ill Mon, off de Schoone poort. Men verhaalde onz datter meer als 40000 Chyns in waren, toen de Tartars eerst in 't Land vielen, die haar na grote miserie en anderhalff Jaar beleg, moesten opgeven, en wierden altegaar Doodgeslagen. zy is naderhand noch tweemaal belegerd geweest, en in zoodanigen staat geraakt als men tegenwoordig ziet. Onder veel Magnefyke gebouwen, is den Tempell van 't Wasikong, zeer Heerlik en vermaardt, hy heeft in 't inkomen drie poorten besijen malkander, en is met groen gelazuurde pannen heel konstig gedekt. In 't eerste gebouw zit de Lonsju midden onder een Deell Beelden, eens zoo groot als 't leven, hy is gekleed na de wyze der oude Romeinen, en heeft een Roode Armozynen Mantel om de Schouders, aan weerzyden staat een pylaar, daar twe vreeslyke Draaks

Zyn

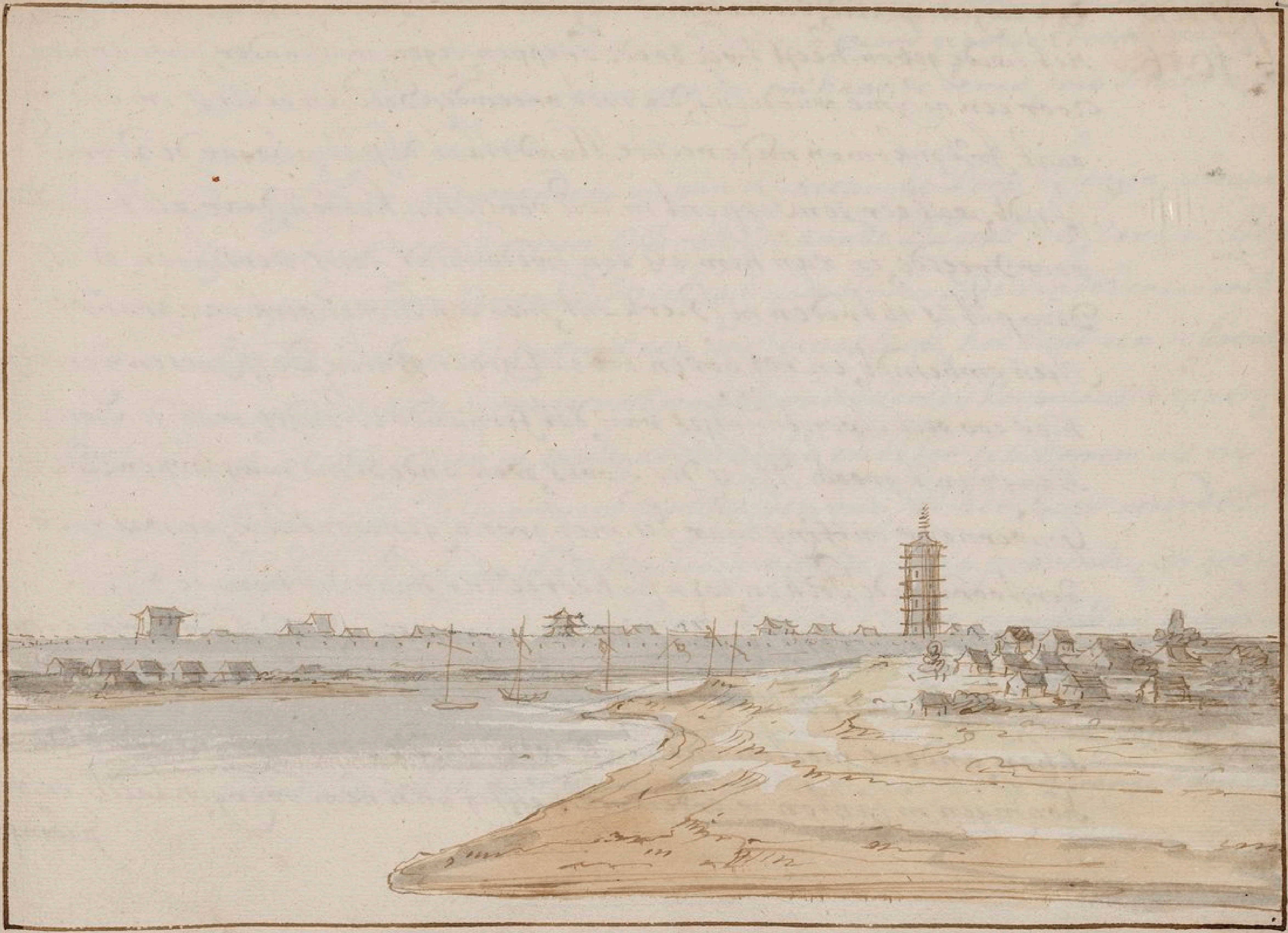

Aprilis
A° 1656.

zijn omgekronkeld, die hem met uitgestrekten Halze lelik aangrimmen,
het tweede gebou heeft twee brede Trappen, tegen malkander, alwaarmen
door een ruijme wandelrij, die met vreemde Beelden bezet is, om end om
gaat. In't inkomen aande rechte Hand staat de put, alwaar de voornd
Afgodt, well eer een Serpent in zou versloten hebben, daar all 't landt
voor vreesde, en van hem (als een twede Sant Joris) verslagen was,
Deze put is 12 treden int vierkant, met een Richelwerk van grauwe
Steen omheindt, en tot boven toe voll groen Water. De Chynes en vertells
hier zoo veel Avontuurtjes van, dat Fernando Mendes, mett de Zwelg-
Slang van't groote Huis des Rooks, well ande wind mag loopen. De
Gouverneur ontfing haar Ees met groote genegentheid, en was zeer
verstoord, op de Tolken, toen hy hoorde dat haar Ees hem te voete
quamen bezoeken, zeggende dat zodane personen, die uit zoo ver en vreemd
Landen quamen, om de hooge Majesteit in zijn Victorien geluck te wen-
schen, anders moesten onthaald werden. De Mandorijns van d' Onder-
Koningen in Canton, wierden ook hefftig van hem overgehaaldt, en voor
plompe

Aprilis
Ao 1656.

plompe Ezels uitgescholden. toen haar Es buiten op 't Voorhoff quamen, om weder te Vertrecken, wierd haar yder een peerd gepresenteert, daar zij mede na de Vaartuigen reden, na dat, om haar te eeren, drie schoots met Kanon wierdt gedaan.

Den 25 Ditto arriveerden wy aan 't Scheeprijke Dorp Ucienjen, alwaar de Cantaren en Chynesen Offerhande aan de Duyvel doen, eer zij 't Meyr van Poyan overvaren. Dit vlek leit aan de slinke zyde van de vermaarde Reviere Kiam, en is bykans een uur gaans lank, het heeft een schoone en welbewoonde straate, voll winkels, van allerley koopmanschappen. 't porceleyn is hier in groote abondantie, en beter te bekomen als in Kiansi zelff. De Inwooners verhaalden onz, dat het haar wierd 't toegebracht, van de stadt Sinctesinno, zynde in deze provintie, en 900 ly van daar oostwaard aangelegen, alwaar 't zelve gemaakt en gebacken werdt. En overmits men, tot noch toe, niet eigentlik heeft geweeten, hoe de Materie, tot dit rare en weergadelooze Eerd-werk geprepareert werd, Zoo zall ik hier verhalen, wat onz daarvan is voorgekomen.

In=

Aprilis Aº 1656

In de provintie Nankin leit een Stad genoemd goesifun, hier word de eerde tusschen 't gedrang der Bergen uitgegraven, en gevormt in vierkante stuks, die yder omtrent drie Katti× wegen, en worden gemeenlik voor ½ °Kondryn verkocht, aan zoodane luiden, die dezelve van daar vervoeren, na de voorn: Stad Sinctesimo, alwaar 't zelve bereid, en aldus gebruiken werdt, Zy gloeijen haar ovens 15 Dagen, zoo dicht datter geen lucht kan inkomen, en na 't verloop van noch zoo veel Dagen, word het forneis geopend in presentie van een Bevelhebber, die 't zelve visiteert, en van elke soorte het 5de stuk voor de Keyzer neemt, daarna verkopen zy 't zelve aan de van Uçienjen, van waar 't over all vervoerd werd, en alhoewell de klaij in de provintie Nankin gegraven werd, zoo weten zy dezelve doch zoo kunstig niet te verarbeiden, als hier, daar 't zoo geestig werd opgezet, en beschilderd met Indigo, dat het Oog niet angenamer zien kan; Een zonderlinge Wetenschap, die deze luiden an niemand, als aan haar geslachte voortleeren.

Den 26 Ditto voeren wy voorby de Stadt Namkun, aan de rechte kant van

× 100 Kat. 61 Ned ℔
° 1 Tail 10 Mas 1 Mas 10 Kondryn 1 Kondryn 10 Cash
72 Tail in 100 Dollars 1 Doll. in China 4 ß 4 p Sterl

Dépôt

Aprilis
Ao 1656.

van Kiam in een Hevelachtig veld, 180 ly van Kiansi. Zy is eertyds zeer Naamhafftig geweest, Maar is door 't Oorlog vermindert, hare Muuren zyn hoog, onder van gehouwen, en boven van baksteen opgetoogen, en redelik met Bolwerken verzien, lopen over verscheide Heuvels, omtrent 1 uur gaans om. Na de Westkant staan 2 Bogens, daar men over een Steenebrug, in de stadt gaat. D'eerste Straat na de rechte Hand, staat voll schone Triomfbogens, maar de Huizen zyn zeer vervallen, en staan meest ledig, en onbewoond.

Den 27e Ditto Quamen wy te Hukoen, Een Stadt die voor de Distructie van Chyna zeer playzant, en voll Nering en welvaardt is geweest. Zy leid 90 ly van Namkun, en Spiegeld haar na de rechte zy in de Kristallyne Vloet van de groote Reviere Kiam. Aan de Noordzy van deze Stad leit een antykse klip, begroidt met Kreupell-Boss, daar een Schoone pagode op staat. Hare Muuren loopen om en over verscheide hoge Hevels, en zyn omtrent 25 Voeten Hoogh, men

Aprilis
Ao 1656.

Men ziet hier zoo veell vreemdicheden dat men van verwondring stom staat.
Zy is voll volk en dicht betimmerd, met steene Huyzen, en winkels
van allerley koopmanschap. Onder d'Eetwaar, is hier de Vis in grooter
abondantie, en zeer goed koop. zy vangen veell Sonyren, die dicht
ande wall komen en by haar zeer raar gehouden zyn. Toen wy hier
'tAnker lieten vallen, om onz te verzorgen van provisie, liep de
gansche stad bykans leeg, om te kyken. wy lieten 't oude deuntjen
van wilhelmus blaazen, waar van deze arme Menschen zoo ver=
schrocken, datze malkander geweldig overliepen, en borsten
met groote verbaastheid, door de poort, in de stadt. De Revier is hier
zeer diep en breedt, zagen veell zeevarkens, en bruinvisschen, die
van d'Inwoners met Harpoenen geschoten en gevangen werden.
Den 15 Ditto passierden wy de stad Phanchin, 30 ly van Hukoeo,
achter een Eylandt, ande rechte Hand van de Reviere, tusschen

den

Aprilis
A° 1656.

den Drangh van hooge en ongehuire heuvels. hare muuren loopen mede om en over 't geberchte, dat met vreemde gebouwen versierd is. Zy is wat kleyner als Hukoen, maar anderzins mee zeer Neringryk.

Den 29 April Ankerden wij voor Stedeken Jonglau 90 ly van Phanchu, gelegen dicht op de kant van Kiam, in een heuvelachtige plaats, en om end om met vaste Muuren en Bolwerken well versien. daar is maar eene Straate meer, in dezen, die rest is van den Tartaren gans geruyneert, en niet van te zien, als puin, van Kalk en steen. Onder de gebouwen, is het Hoff van de Gouverneur zeer vreemdt te zien, het heeft in 't inkomen twe hoge Cierpoorten, met een Schoone Viver, die van onder de Muuren der Stad zyn water Ontfangt, en in 't Midden, met een lustig Lusthuis versierd is.

Denzelven Ditto, trocken wy mett de gantsche Vloot voorbij Anhing, Deze Stad vertoond haar zeer Magnefijk, aande Linke Handt vande Reviere Kiam, zy leid 90 ly van Jonglau, en is naa gissinge twee

80. 133

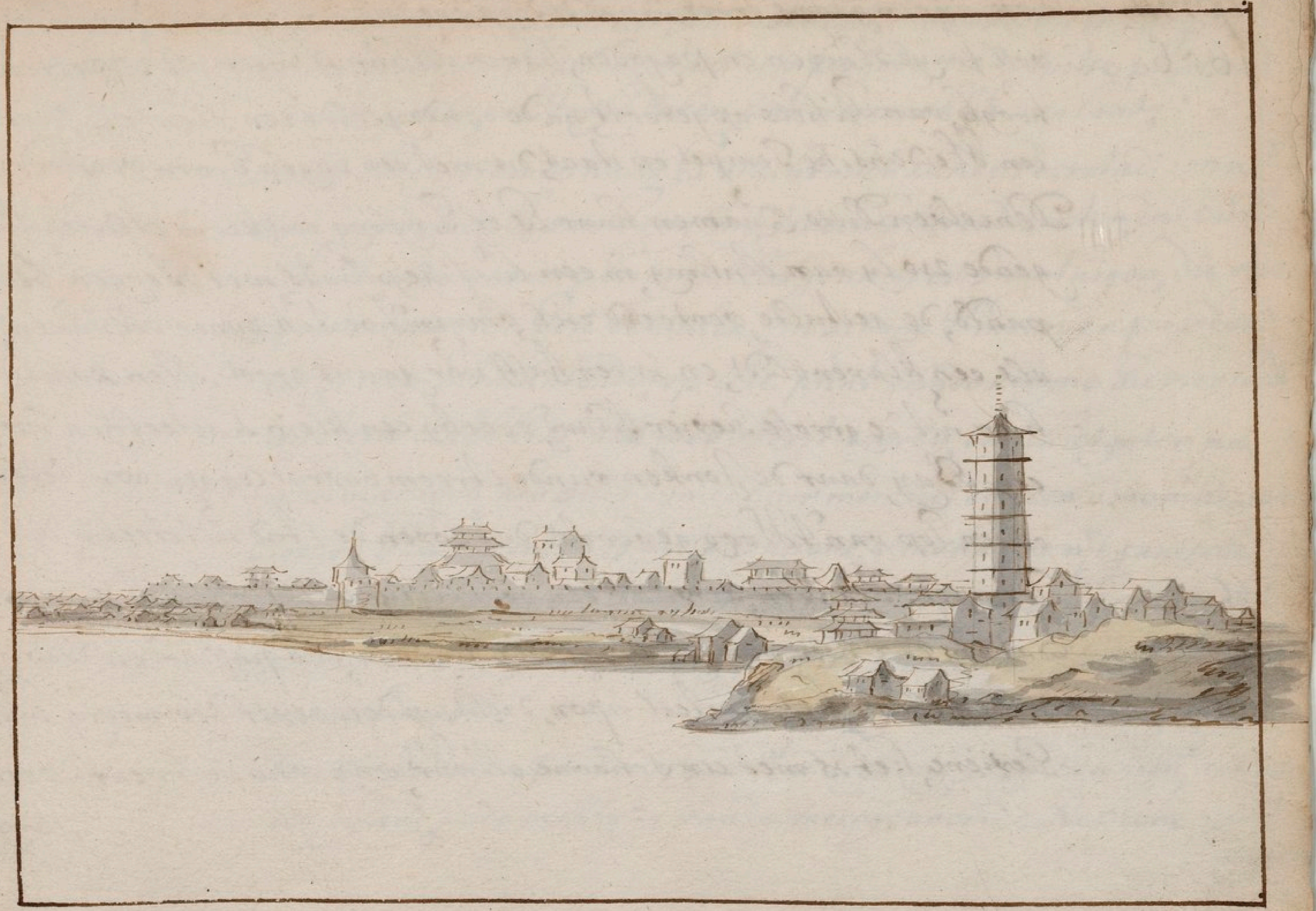

82.

Aprill 1656.

twee ûûren gaans groot, langs de Reviere leit een Schoone voorstadtt, voll fraije Huizen en pagoden, haren Mûûr is meer als 25 voeten hoogh, van Tichels opgetooit, na de landzijde leidt een Heuvell, daar een Heidensche Tempel op staat, die met een hogen Toorn versierd is. Denzelven Ditto Quamen haar Es te Tongling, een klein Stedeken ligende 210 ly van Anhing, in een lustige plaats, met Bergen bepaald, de gestalte vertoond zich binnen 't bestek zyner Mûûren, als een klaverbladt, en is een halff ûûr gaans groot. Men komt hier ûit de groote Revier Kiam, voorby een klein Kasteeltjen in een Bay, daar de Jonken vande Stroom bevryd leggen. wy lieten op den Top van 't Hoog gebergte, dat boven de Stad ûitsteekt, de Trompet blazen, alwaar een wonderlyken weerklank is, en na dat wy onz hier van alles verzien hadden, zoo passierden den derden Mey, het Kasteel ûpon, dicht op den oever der meergemelde Reviere, het is met een Schoone Mûûr, van van omtrent 20 voets

Hoog

Meij A°
1656.

Hoog ten water uitgebouwt, en omtrent 1200 treden in t begrijp.
In 't Midden van 't plein staat een pagode, die de spitse punten
van er gevels, en Hooge daken, zeer vermaaklik zien laat.

Den 3e Meij, Namen haar 's Nachtrust aande voorstadt van
Usu, zynde 150 ly van Tongling, in een vlietend water, dat zich
uit giet inde reviere Kiam. Alle Jonken en vaartuigen, die voor-
by varen, moeten Toll betaalen. In schone Huysen en pagoden
is zy zeer uitmuntende, op elke punt vande kleyne Revier leidt
een sterk Blokhuis, die met Borstweeren, en Schietgaten na
onze maniere gebouwdt zyn. Maar men ziet er geen amonitie van
Oorlog. Hier worden de beste wapens gemaakt, van 't gantsche
land, dat d' Inwoners groote Nering aanbrengt, ook is hier de
stapell van 't Chynees Bier, dat hier gekocht, en 't hele Ryk door
vervoerd werd.

Den 4e Ditto passierden wij de Stad Teytong, 90 ly van Usu, achter
een Eyland, ande rechte zy vande meergenoemde Reviere, wij
zagen

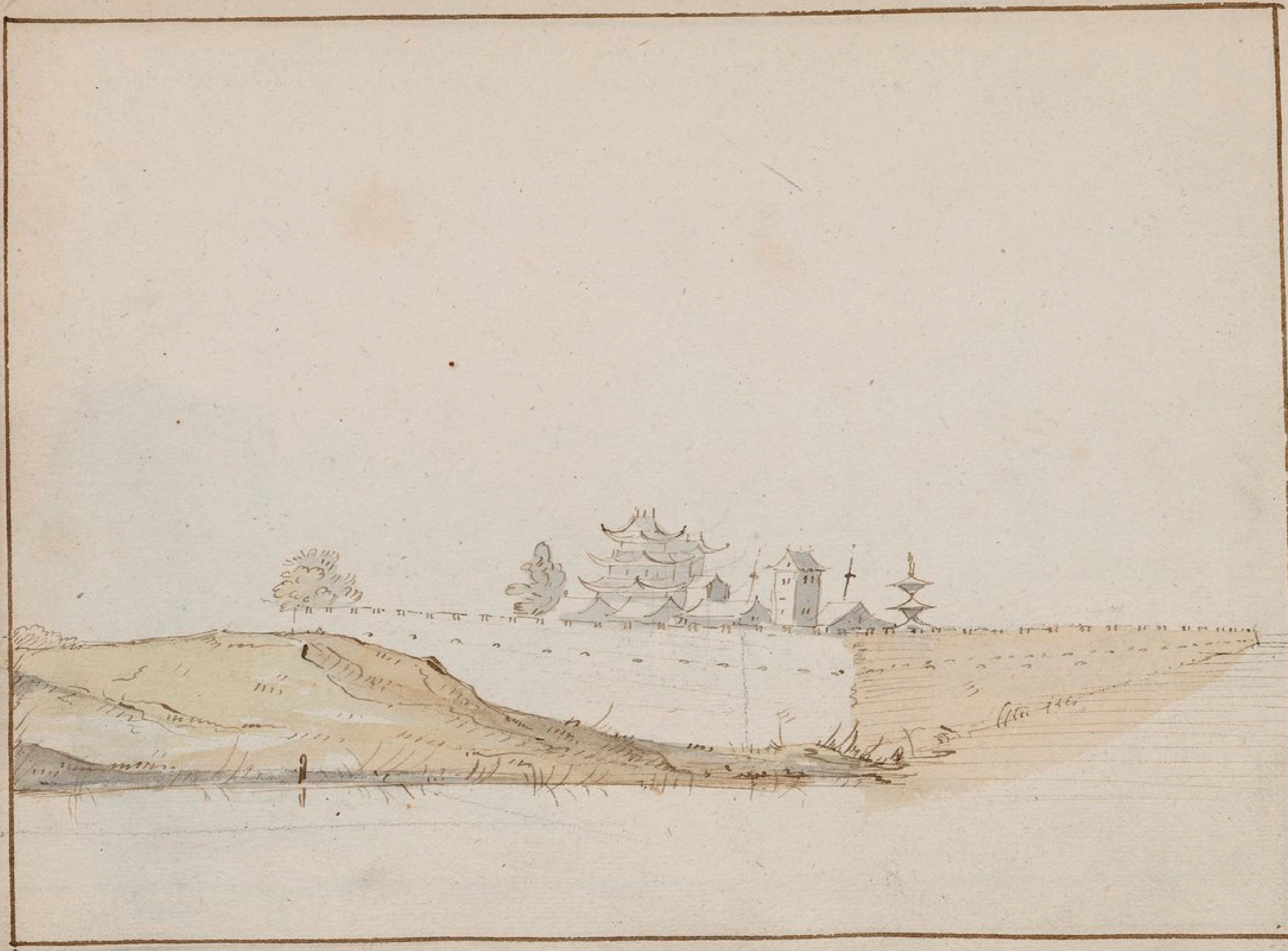

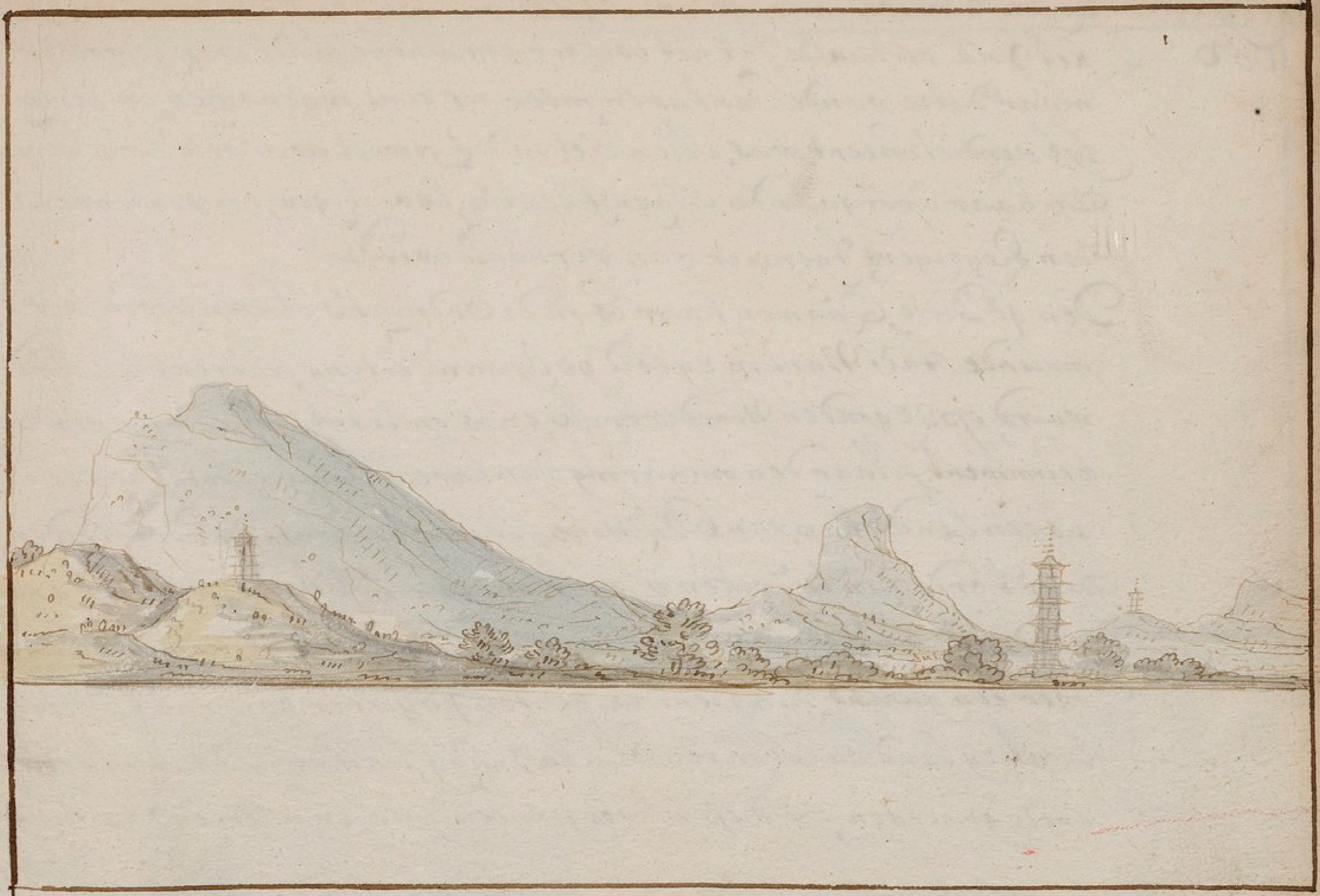

88

Mey Ao 1656.

zagen diezelve omtrent twe Mylen van onz, doch zonder onderscheidt. het Volk verhaalde, dat het wel eer, een schone Stadt was geweest, maar datze vande Tartaren, meer als eens ingenomen, en Jammerlyk verdistrueert was. Men ziet in dat geweest noch drie hooge Torens die haar doorgaande Magnificentie, bevestigen, en vertoonen den Reyzigers, tgene er van verhaalt werdt.

Den 9e Ditto, Quamen haar Ed. in de Ordinaris Haven, voorde vermaarde Stadt Nankin, zy leid 90 lij van Peitong, omtrent 6 lij landtwaard op 32 graden Noorderbreete, en is omtrent 5 uuren gaans well betimmert, Maar den ommering van hare Muuren, strekt zo ver uit, als een landschap van 6 Duitsche Mylen, behalven de voorsteeden, daar 't ende van te zoeken is. Zy stoot haar in 't Noorden, na de kant vande Groote Reviere Kiam, aan een Diepe gracht, diemen aldaar over een ~~gracht~~ Brug, van dertien ponten passieren kan, na 't Oosten Loopt zy landwaart, in een Vlacke Valley, die hier en daar, met ~~ee~~ brede grachten, zoo Diep is doorgesneen, datmen allerley Vaartuigen,

aan

90.

Mey Ao 1656.

aan dat deel van de Stad, ook laden en lossen kan. De veesten zyn meer
als 30 voeten Hoog, onder van gehouwen, en boven van gebacken
steen, heel vlak, en werklyk opgehaald, en boven de Borstweer, mett
Tuurien's Kanteel werk versierdt. zy heeft dertien poorten, met yzre
Deuren, die aan weerzyden met starke wachten bewaard werden,
zommige hebben vier, en zommige vyff Boogen, alwaarmen onder
deur gaat, eermen in de Stad komt. wy lagen voor Suiermon, off de
waterpoort, daar Daaglix zoo veel Menschen in en uit gaan, dat
m'er door dringen moet; Hare principale straten loopen meest
op een rechte linie, zyn 10 treden breedt, en midden met brede
zarken beleit, en zuyver geplaveit. Op alle 100 passen staat een
stark klinket, dat 's Nachts gesloten werd, voor guits en straatschen-
ners, en elk bestek heeft een Hooftman, onder wiens gehoorzaam-
heid de gansche buurte verdeeld is. De gemene Borger-Huyzen
zyn zeer slecht gebouwdt, hebben gans geen gerijff, en staan altegaar

dwars

Mey Ao 1656.

Dwars aande Straaten, met uitstekende borden, en Zeldsame Snuis=
terye, van er Nering en bedrijff. Doch de Winkels zijn zeer net, en
well verzien, van allerhande Koopmanschappen. En alhoewell
hier na 't zeggen onzer Volken, meer als tienmaal hondert Duyzent
Menschen zijn, Zoo is er nochtans alle Ding zeer overvloedig en
beter koop, als elders, 't welk niet te verwonderen is, als men lett
op de Vruchtbaarheid van dit Edele gewest, daar deze Stadt, zoo
Heerlik, als een peerle in 't Goud leidt. Haar Ed: gingen 's daags
daaraan de Gouverneur, en verscheide Tartarische Heeren
bezoeken, en haar ankomst bekend maken, en wierden van
d'Agent der Kantonsche Onderkoningen, over all geleidt, en
Minlijk Onthaaldt. En daarna genodicht, om het Middagmaall
te doen, in zyn Huiz, daar hy onz altezamen, met Spijz en Drank
well onthaaldt. Het palleyz, daar de Koningen van Chyna langen

Tydt

Mey Aº 1656.

Tyd haar Hoff gehouden hebben, zietmen aande Zyde van deze ver-
maarde Stadt, binnen een Hoge Muur van gebacken steen, in een vier-
kant beslek, van drie voorplaatsen, waarvan de rechte linie 2000 treden
lang is. Na de zyde van pao linxi hebben de Tartaren haar Quartier
gemaakt, en menichte van Hutten opgebouwt, daar zy haar in
behelpen, en laten de Chynezen inde Stad wonen, om haren Handel
te dryven, wij wierden door de Tartarische Vrouwen, op de binnenste
plaats van't Hoff geleidt, op een brede wandelweg, die 't gansche
begrijp kruiswyze Doorsnijt, met een schone Vloer van grauwe
steenen, aan weerzyden staat een galderije, van arduin en 3 voets Hoog,
alwaar een klein Beekjen Doorloopt, en 't gansche Hoff verlus-
tigt. boven de poort van't wede plein, hangt een Klock, van twe
Mans lankten Hoog, 3½ vaam rond en ¼ van een ell dik, de enigste
die wij sederd onz vertreck van Kanton gezien hebben, De Tartaren
hadden ons van den klank dezer Klok veel wonders vertelt, Maar

wij

Dépôt Soc. Géo.

94

Mey A^o 1656

wy vonden t Metaal heel Doff, en niet halff zoo goed als onze Klocken.
wy namen noch sommige Stucken van t puin der Daken, met onz om
te Tonen, dat het Stoff van onverganklyke Materialen gebondt was.
op de Muur van t binnenhoff, heb ik tot gedachtenis dit vers gelaten;

Bloed-Dorstige Belloon wat blyfft er ongeschonden,
Wanneer uw zwarte Toorn, in s Oorlogs onweer gloeidt:
Een ander Troja, is hier van de Vlam verslonden,
En s Konings Hoffgezin, verjaagt, en uitgeroeidt.

Buiten de Singel, aan de Zey van Nankin, in t Hangen van t geberghte
vertoond haar de vermaarde pagode paolinxi, zy is versierd
met verscheiden Herlike gebouwen, die zoo wonderlik en antyx
zyn, datze met recht onder de Voornaamste Werken, van Chyna
mogen gerekend werden. De Heidensche priesters slooten all er
Tempels voor onz open, en vertoonden een groot gebou, daar effen
1000 Beelden in waren. In t midden van de plaats staat een
Toorn

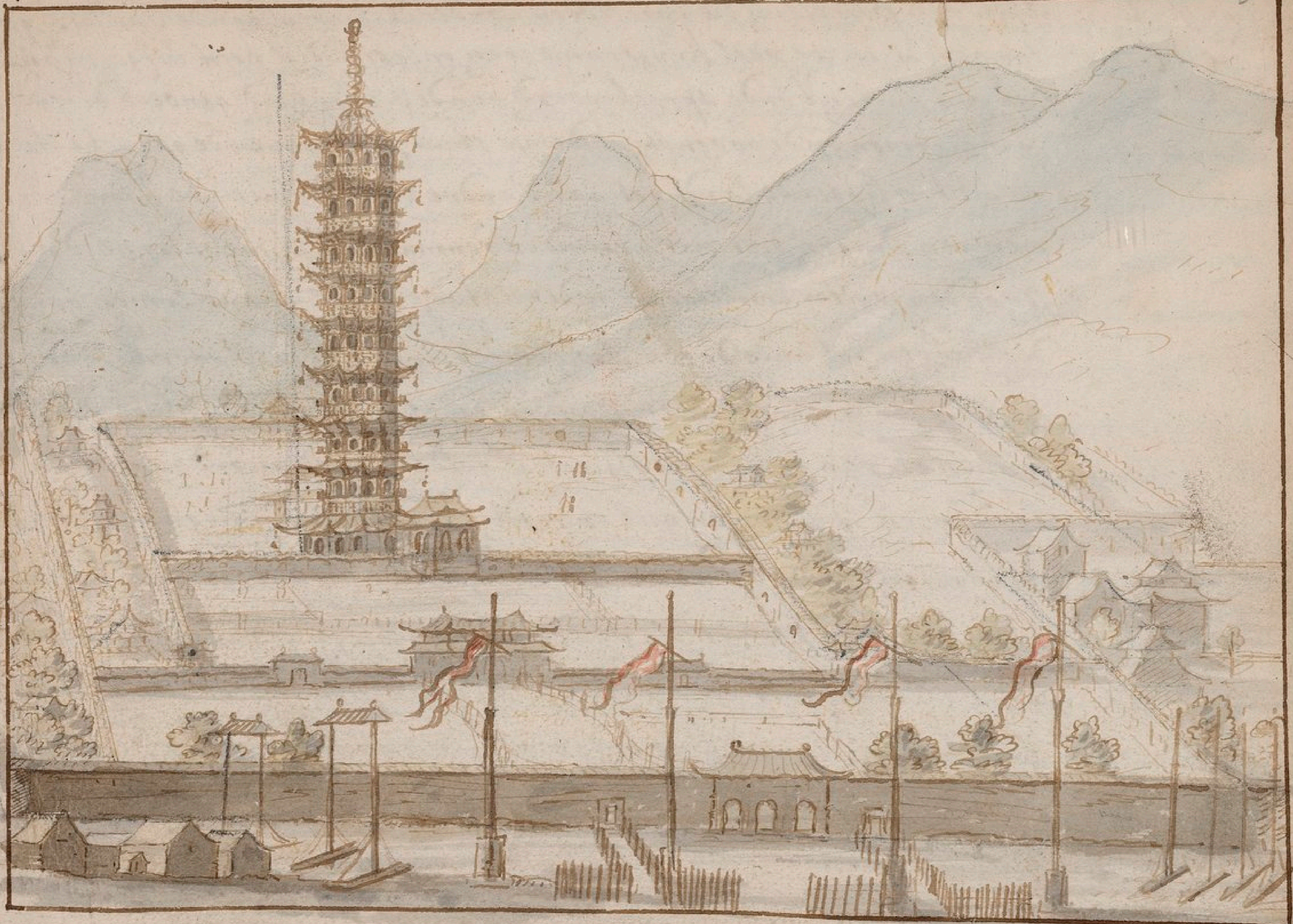

96.

Mey A°
1656.

Toorn van porcelein, die voor zeven hondert Jaaren, vande Tarters ge
timmert is, en zoo veel krijgs rumoeren onbeschadigt heeft uitgestaan,
dat zijn luister, 't oude spreekwoord, vande schoonheid genoech bewee
wanneermen op de bovenste galderye staat, zoo kanmen de gansche stad
en all 't omliggende landt, tot aan d'andre zy van de Reviere Kiam over
zien, een Dingen, dat zeer vreemd en vermaaklik is, Inzonderheid als
let, op den wyden ommeloop, van deze stad, en hoe zy haar Armen buit
de Muuren, tot ande voorn Reviere uitstrekt. Dezen voorn Toorn,
heeft negen verwulffde verdiepingen, en is 1<u>8</u>9 Trappen Hoog, die va
binnen en van buiten, met Geeltige galderyen versierd zyn. hett
Lazuurzell is groen, en geel, en roodt, en boven d'ommegangen, met
lichtgaten, en yzre Tralien verzien, aan alle hoeken van 't Dak
hangen kopre klokjes, die vande wind beweegt, geduurig klinken.
Hy is gekroond met een zwaren Pynappell, diemen zeit van klaar
goudt te zyn. Haar Ex. wierden alhier zeer liberaal, en Heerlik
getracteert

van de voorn:e priesters, die by 't Eerdgewas leven, na de wyze van den
ouden pitagoras. De Inwooners dezer Stad zyn (zoo 't schyndt) opregter
en beleeffder, als elders. in wetenschappen en kunst, overtreffen zy all
haar Landsgenooten. Men vind hier veel aanzienlike luiden, die well
gehabiteert zyn, 't schynd off den Chynen, hier meer vryheid hebben
als elders, daar minder Menschen zyn, om diezelve te beschermen
tegen de Tyrannye der Tartaren. De Jesuytse pader, quam haar
Ed:s Daags daaran van zelff verwellekomen, en verzochte, off hem
de eer mocht geschieden, dat haar Ed:s hem wilden komen vergasten,
't welk hem (met reden) ontzeid wierd, haar Ed:s Consenteerden d'Hr
Secretaris en mij, daar hy mee vernoecht was, en onz 's Daags
daaraan well onthaalde. hy hadde verscheide anzienlyke Chynesen
mee genodicht, die haar in onze komst zeer verheugden, sloegen
op er Borst, en maakten 't kruis, om te Tonen datse Kristen
waren. Zy hebben hier een groote Kerk, van een oude pagode,

Die

98 =

Mey Aº 1656

Die na de paapse Manier, heerlik versierd, en versien is, met een Thuyn van allerhande fruitboomen, inzonderheid van Kerssen, die hier zeer vele, en goedt zyn. En na dat op alles ordre was gesteld, zoo zyn haar Es op 10 Mey weder van hier vertrokken met s Keyzers eigen Vaartuigen, die zeer groot, en veel gemak hebben.

Den 20e Ditto Quamen wy te Scienjen, een klein Stedeken, leggende 120 ly van Nankin, na de Slinke Stand vande Reviere Kiam, die alhier 1010 ly Oostwaard op, in zee vald. Inden Mond der gemelde Reviere liggs (na 't Zeggen der Chynesen) 5 Eylanden, omtrent het middelste, zou meer als 10 vademen Water zyn, en doorgaans, tot voor Nankin 6 wanneer men de Diepte weet op te soeken. De Volken verhaalden ons ook, dat Koxinja, voor enige tyden, uit der zee was angeland, om deze Stadt (als de Sleutel van 't gansche ryk) te overweldigen; Maar 't geluk was hem zoo afgunstig geweest, dat hy met verlies van enig Volk, weder t' zeil hadde moeten gaan, na dat hy

veel

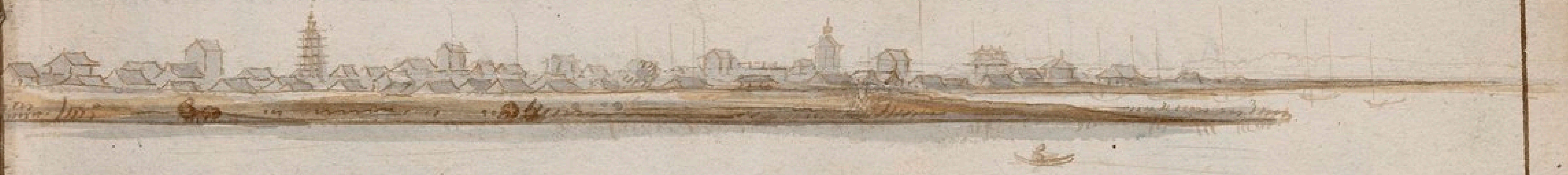

98. 100 Mey A° 1656.

veel van er Vaartuigen verbrand, en wechgenomen hadde. Toen
wy hier by deze voors stad Lagen, Quamen onz verscheide Bedelaa
aan Boord, die vreemde kuuren bedreven. Daar was er onder and
twee, die Zoo geweldig mette koppen tegen malkander stieten, dat
het all d'aanschouwers verschrikte; dit houden zy gaande, tott
datmen haar een Almoes geeft, off d'een off d'ander moet daar Doo
blyven leggen, gelyk het menigmaal gebuirdt. Een ander Lagh
op zyn knyen, en Murmureerde (zoo 't scheen) tegen zich zelver, slo
daarna met het Voorhooft op een zware steen, datter 't Eerdryk
van beefde. Zommige hebben enige Drogerye op 't Hooft, die zy
aansteken, en latend tot op de Zwaarde afbranden, dattet stin
maken dan zoo lange rumoer, met kryten en kermen, datmen ha
wat geven moet. De blinden gaan met trompen by malkander,
slaan haar, op de Maat van Zommige woorden, zoo ongenadig
met stenen op de bloote Borst, en rugge, datter 't bloedt uitspr

Zommi

Sg Hs in 8° 17 (1271)

9 102

Mey Aº 1656.

Sommige vandeze trüggelaars, zyn van Jonkheid an, heel wanstaltich
voortgebracht, en zoo yslik van opziht, als de Nicker zelff. In de gele-
Revier, quam onz naderhand een Weermaker aan Boord, die om
verwaarlik te schynen, een yzre spriem doorde Wang stack, en
droegh twe scharpe Hakmessen, daar hy zich zelver me dreigde te
Quetsen, zoo men hem geen Zilver gaff. hy zat Moedernaakt, met een
broek om 't lyff, en beeffde, als een Mensch, die vanden Duivel bezeten
is. De Tartars waren altegaar zeer verveerdt, gaven hem veel
Schenkadien, om goet weer te hebben, waarover wy begonnen
te lachen, en lieten hem zonder Zilver varen, zeggende datt wy
Godt vreesden, en de Duivel niet. Wy quamen hier inde Koninglyke
vaard, die met vernuft gemaakt is, en haar aan weerzyden met
Schoone Dorpen, vlacke en vruchtbare Koornvelden, zoo koninglik
op doet, als een Aards paradyz. ande slinke hand staat een
pagode, van d'Afgod Kingang, die zeer vermaardt, en vol beelden

Js

114

Mey d°
1656.

Is gelyk wat verder op een Dryssprong, noch een ander, met een
konstigen Toorn, van zes ommeloopen.
Den 21e Ditto arriveerden wy te Jamchen, aende slinke hand vande
Koninglike vaardt, 60 ly van Soiensen, in een vierkant besteck, van
hooge Muuren, en Bolwerken. zy is drie uuren gaans groot en
heeft over 't water, een heerlike voorstadt, daar grooten Handell
werd gedreven. Deze Stad is, om haar Rykdom, en Heerlikheidt seer
vermaard, als ook om d'ongemene Schoonheid, van er Vrouvolck,
die al d'andre, in Geest, en anlockende aartichheid ver te boven
gaan. tegen 't Polhuis, word de vaard geschut, met een Schipbrug,
van zeven ponten, alwaar men door drie poorten, inde Stadt
gaat. de Straten zyn altegaar lini recht, en met klinkers gepla
veit. in 't ankomen na de slinke hand, vande buitenstadt, staatt
een pagode, met een hogen Toorn, van zes ommegangen, van waar
men de gansche Contreye kan overzien. aande Westkantt

Loopt

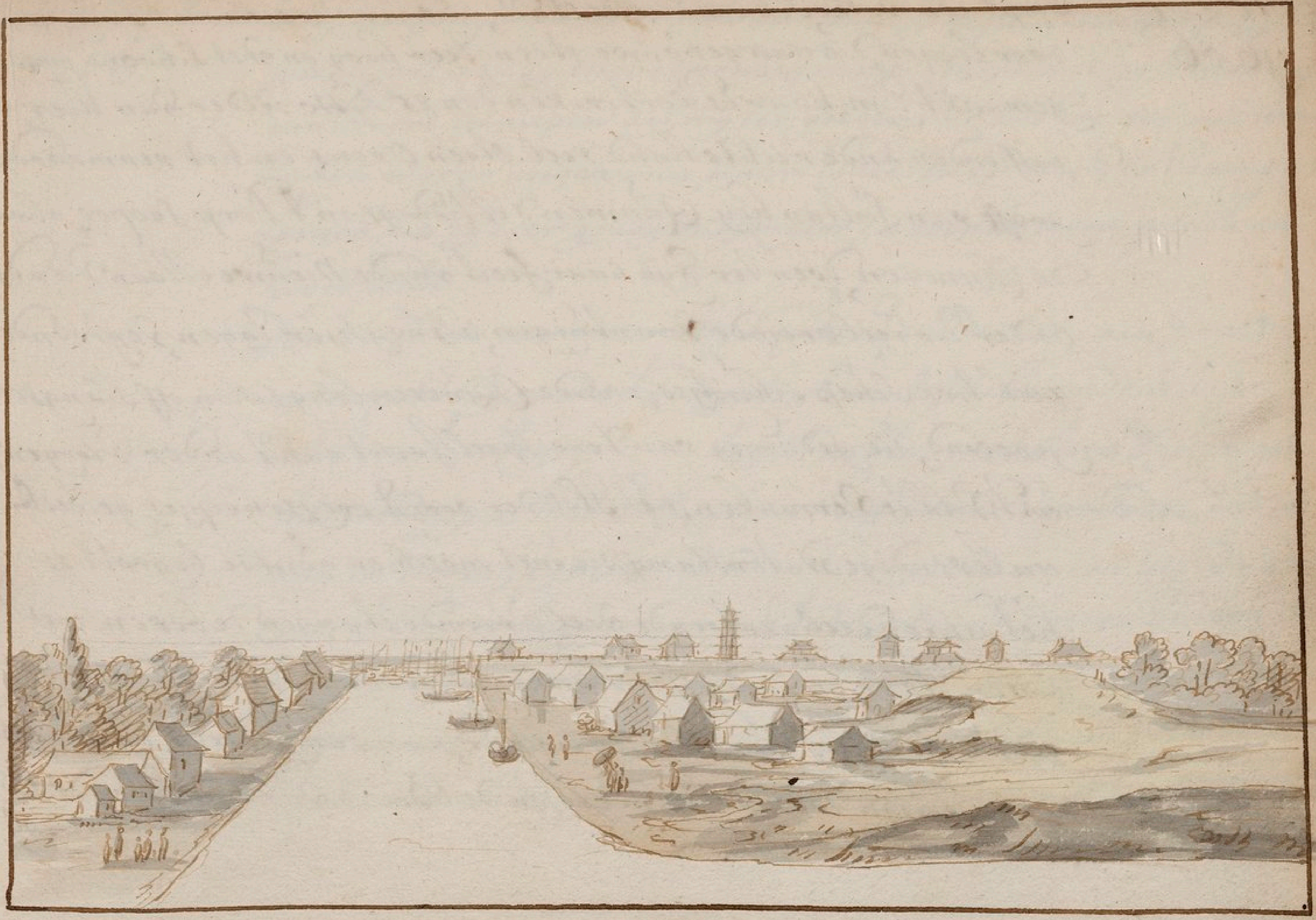

Mey A° 1656.

Loopt een Water Schuin door de Stadt, alwaar verscheide Bruggen over leggen, die van gehouwe steen, zeer hoog en met schoone bogen gemaakt zijn. haar Es vertrocken den 25 Ditto weder van hier passierden ande rechtehand veel Steen Ovens, en het vermaarde graff van Sultan key. Quamen 's Middags in 't Dorp Saopoo alwaar de Chynezen, doen ter Tyd haar feest vande Nieuwe Maan vierden, Onder zoo veel vremde Vaartuigen, als wy hier lagen, vertoonden zich twe Schep-Schuitjes, vande Chynezen long schon off Slangschuijt genoemd, die gedurig van 't eene Speel Jacht aan 't ander vloogen, om 't Volk te vermaken, het Slot der voorn[oemde] roeijscheepjes geleeck een levendige Waterslang, die met mosch en ruichte begroit is: het achterdeel, vertoonde veel vreemde Stangen, de boven met bover Hayr, en brede Yzers beslagen waren. Dit werk was met Zyde Zwachtels, van allerley Koleur, aan een gehecht, en slingerde zeer geestigh door malkander. In de Locht van den Steerdt

hing

Mey Aº 1656.

hing een Jongen, die onder en boven water veel spotten bedreeff. Het
gewaij was van Zy, en met goude franje geborduurt. zy leiden ons
aan Boord, en riepen dat wy ter goeder uur, uit soo ver en vreemde
landen, waren angekomen, haar Es lieten er een der Eeringe
Langen, die zy zeer graag ontfingen, en wensten ons geluck en
voorspoedt.
Den 26 Ditto voeren voorby Kajntsiu, zynde 120 ly van Jamcu
op de rechte zy vande Koninglike Vaart, dicht ande kant
van t groote Meijr, twelk alhier met stene Dyken gez-
stuit werd, zy is seer volkryk, en heeft schone voorsteden, de voll
volk en Nering zyn, het land is hier om end om heel leeg en Vet,
overzulx zeer bequaam, om ryz te dragen. De boeren Huisen staan
zoo ver het ooge reiken, alle dicht by den andren, zoo dat het
hele Landschap maar een Dorp te wezen schynd. Na t westen
is het over all blank, en dicht op de kant met riet bewassen, dat
alle

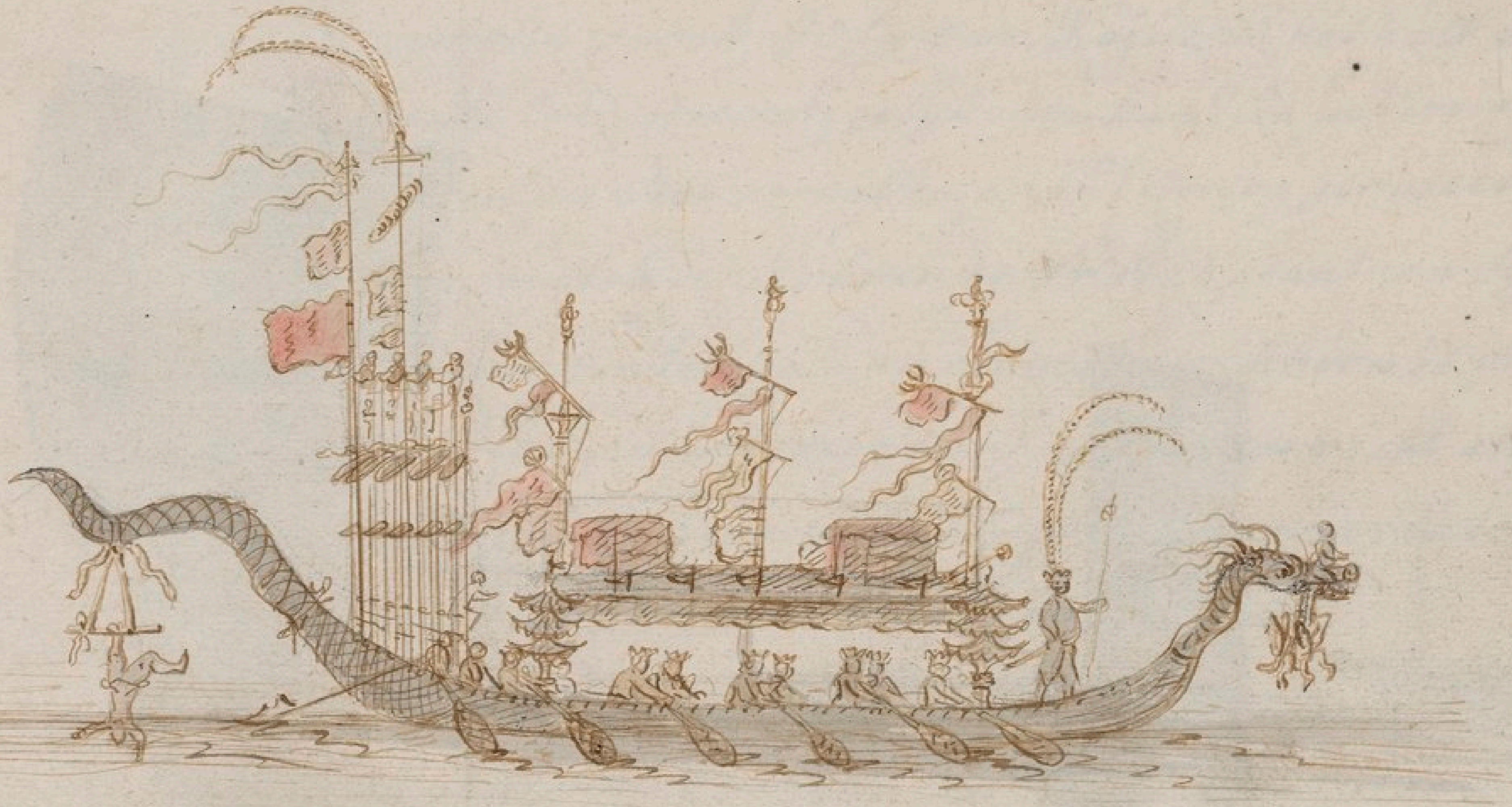

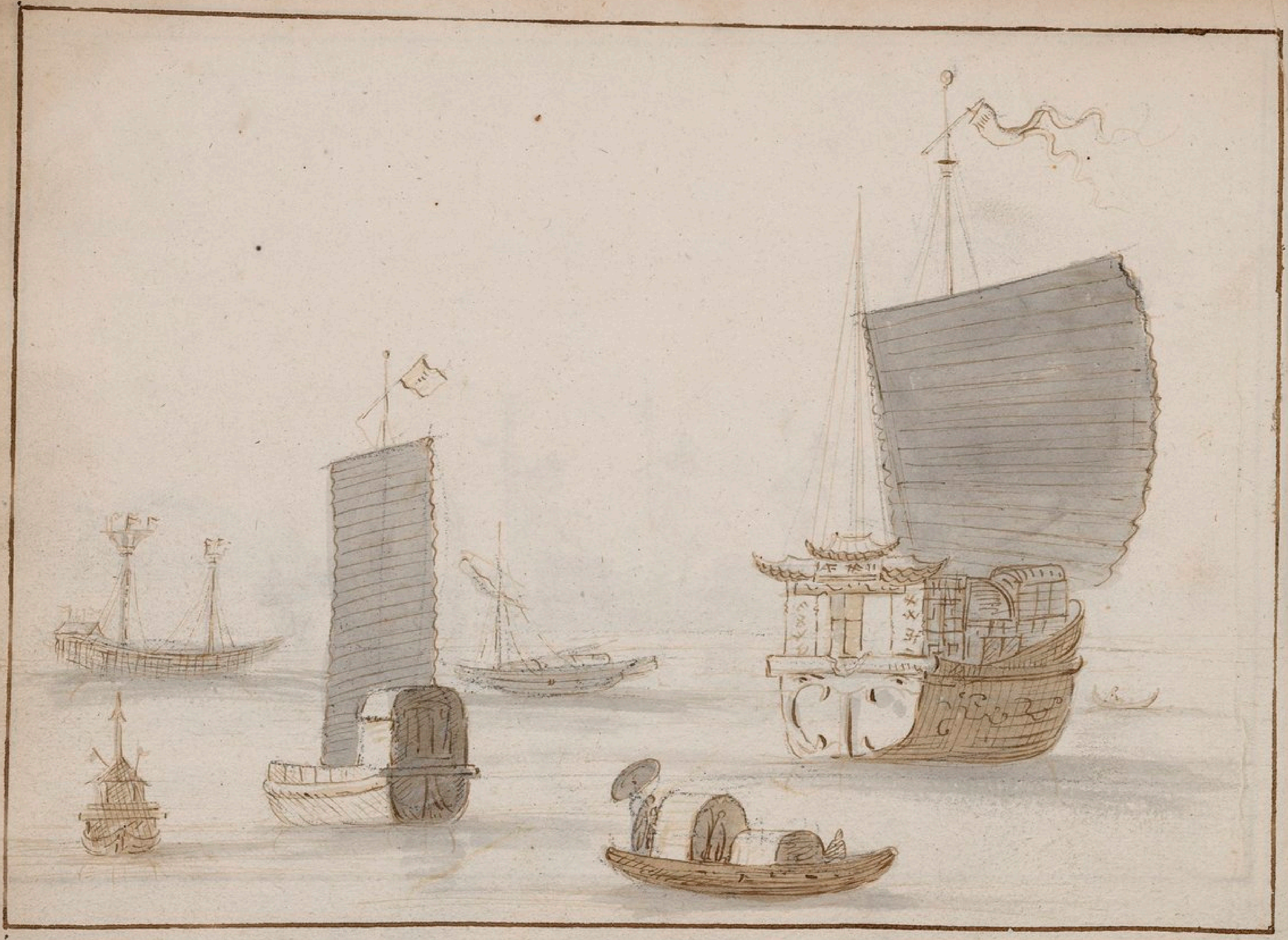

Mey A°
1656.

alle Jaar verpacht, en vande Inwoners verkocht, en als Turff off hout verbrand werd. wy sagen hier veel windmeulen, die 't water ver=leiden, en zeer vernuttig gemaakt zyn.

Denzelven Ditto, passierden wy de Stadt panngien, ande rechte zy vande gemelte vaart, 180 ly van kajutssin, het heeft eertydts een florisante stad geweest, gelyk men kan zien, uit zoo veell Kost=lyke gebouwen, die veel vervallen, en int Oorlog geraseerd zyn. Ande Noordzy buiten de Muuren, dezer stad, staat een Affgoden Tempell, die van buiten en van binnen, zeer schoon is, om 't aan=schouwen, Die Koninklyke vaart, is hier zoo recht als een straatt, en word op verscheide plaatsen door verlaten in 't land geleid, om de ryzvelden vruchtbaar te houden.

Den Zelven Ditto Arriveerden wy te Hoyaningam, ande rechte zy vande Koninglike vaart, in een vlacke Morassige landsouwe 120 ly van panngien, dy is met een Muur doorgesneen, en heeft

sterke

Mey A°. 1656.

Starke Bolwerken, mitsgaders een welbebonde en volkryke voor=
stadt, die haar drie Duitse mylen weegs uitstrekt, In 't inkomen na de
rechte hand, is all 't veld voll Doodgraven, waaronder sommige seer
hoog zyn opgebouwt. wy vonden hier een Jesuit, uit Vrankryk
geboortig, die haar 'ts quam besoecken, en Minlik gelaat toonde.
's Daags daaraan trocken wy de reviere weder op, lagen aan weers
zyden een lustige Landsouwe, neffens een ontelbaar tall van Jonks,
en andre vaartuigen. Vernachten in 't vermaarde vlek Sinsiampu;
passierden in 't inkomen een Sluiz, die met dicke Schalen geschut
wierdt. Dit Dorp is aan weerzyden van 't water, met schoone
Huyzen, en pagoden opgebouwt, het leid tusschen de Koninglyke
vaart, en de gele Revier, omtrent een Myle uitgestrecktt. Hier
is grote Nering en welvaard, en menigte van Scheeps timmer=
werven, daar allerhande slag van vaartuigen gemaakt en

ver=

Mey Aº 1656.

verkocht werden. Den Haiton en d'andre Mandoryns, hadden
onz zoo veell wonders vandeze voorn.de Sluiz verhaald, dat wij dochg
t zou er dapper geklinst hebben, doch het verging alles ten beste.
's Daags daaraan passierden weder een grote Sluis, met twe rijgen
Schutwerk, achter malkander, in 't Vlek Ceynimiao, alwaar well
eer een sterk Casteel heeft gestaan, dat drie revieren bescherm=
de, Maar 't is nu vervallen, en vande Tarters, die binnen 't landt,
alle vaste plaatsen afbreken gans en gaar geruijneert. Alle
vaartuigen, die uit Honan en andre provintien na boven, off be=
neden gaan, moeten hier voorby, en Toll betalen. Wy gingen
's Daags daaraan, met het opgaan der Zonne weder voort, en
Quamen in een Arm vande Gele Reviere, die zoo dik en modrig
is, dat men 't water niet gebruiken kan, off men moet hetzelve
met alloen zuyvren, en klaar maken. Zy is van hier tot
aan

Meÿ Ao 1656

aan Teywan Miao, alwaarmen weder inde Koninglyke Vaart
komt, twaleff Duitsche Mylen lang, en doorgaans zoo breedt,
als den Ryn omtrent Keulen.

Den 1e Junij Quamen te Tanjensen, ande linke Zy van ditt
ongmire water, Zo by van Hoyamingam, hier staan veel schone
Huizen binnen een eerde Wall, die boven met een stene Borstw
weer verzien is, t is een klein stedeken, maar well bewoondtt.
wy kochten hier zommige Vruchten, voorde Kerricken, en gingen
dien Dagh noch weder voort.

Den 9e Ditto voeren voorby t stedeken Sisangheen liggende
anden voet van een hogen Heuvell, ande rechte Zy vant voorn
water, Zo by van Tanjensen, int ankomen andezelve Zy
staat een pagode, die haar zeer Hoog en Heerlik op doett.
Dit stedeken heeft maar een Kasteell, waardoor het ook

Van

Junius
A° 1656.

van zommige lieden, maar voor een Dorp gerekend werdt.
het is anders zeer bequaam tot de Schipvaardt, en vol volck.
Wy quamen 's achtermiddags weder in de Koninglyke Vaardt,
alwaar de Nacht bij een kleen Dorp overbrachten, passeerden
den 6 Ditto, het naamhaffte Vleck Kyakya, en quamen in de prov
vintie Xantum, Als 't Veld is hier vlak en zeer playzant. De
Roosmaryn, wast hier in't wilde, zoo dicht, en overvloedig, als
de Heyde in Suirlandt, en geeft een aangename lucht.
wy hadden hier veel vermaak, mette Herte Jacht, Maar
overmits onz de gelegentheid van 't land onbekend was
zoo deden weeltyds niet op. De Tartaren liepen hele velds
aff, en namen groote moeite, om onz te believen, verwonder-
den haar ook niet weynig, wanneer wy somwylen, een lopen-
de hinde, off een faysant, inde vlucht schooten. Den 11 de
Ditto.

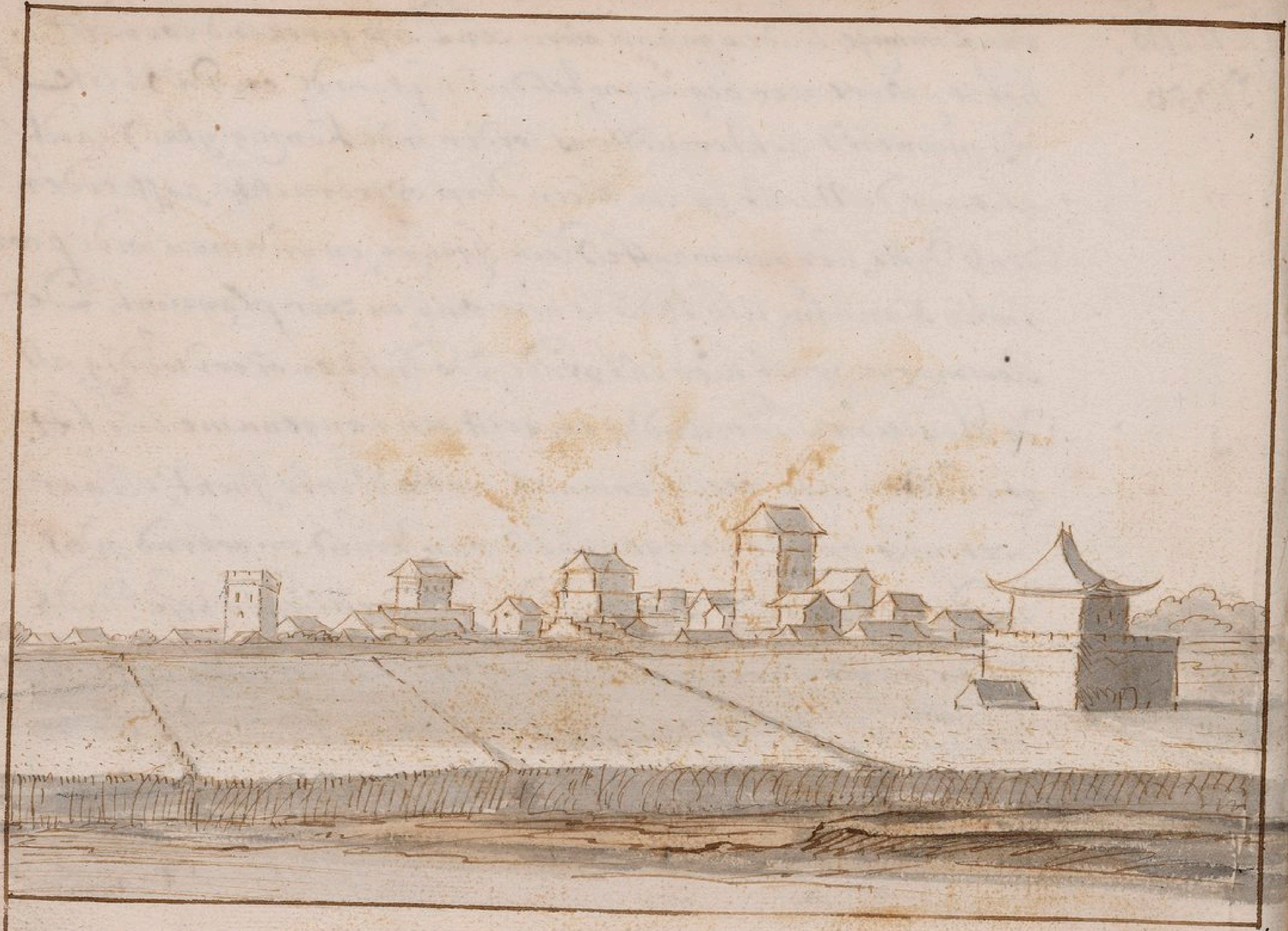

Junius Aº 1656.

Ditto quamen aan 't Vlek Jaexhimo, dat zich met 36 weerbre Too=
rens, zien laat, aan weerzyden vande Konninglyke Vaart. passierden
veel vruchtbare Koorn, en Ryzvelden, zo ver 't gezichte reyken kon.
Den 13 Ditto namen haar 's Nachtrust, aande Stadt Cinningsiu=
zy leid aande rechtehand vande voors. Vaard, in een waterach-
tige landstreeck, 575 ly van Tsisangheen. Hier zagen wy de
Chynesen, met haar geleerde Vogels, die zy louwa noemen, Vis=
vangen. en overmits het een wonderlyke inventie is, zoo
zall ik diezelve wat breder verklaren, zy hebben een
klein roeischuitjen, dat aan weerzyden verzien is mett
Bamboezen, daar deze voorn. Vogels opzitten, hiermee varen
zy op het Meyr, en zetten er Vogels buitenboord, die ter=
stond onder duyken, en zwemmen om end om het schuitjen,
zoo veerdig, als de Chynees met een Boom kan voortzetten, off roejen.
wanneer de Scholver nu een Vis onder water achterhaaldt,

Zoo

Dépôt Soc. Géo.

Junius 5 5
Aº 1656.

zoo komt hy scheelik boven, en stokt hem in de krop, die ten
halven wege met een rink verslooten is, opdat hy de prooye niet
heel verslinden zou, en als hy in 't Vaartuygien is overgekomen,
zoo breeken zy hem den bek met geweld open, en douwen hem
't aaz zeer behendig uit der keell, en als hy by belegentheidt niet
daadlik weder onder duikt, om meer te vangen, dan slaan de
Chynesen, met stocken, en Bambuezen, zoo ongenadig toe, dat
haar de pluymen van 't lijff stuiven, een dingen dat zeer vreemd
en wonderlik om te zien is, wy kochten van deze Visschers een
partye Karpers, waaronder sommige anderhalff span lang
waren, en wogen 8/9 ℔. Deze voorn. stad is van binnen dichtt
betimmert, en heeft twe hoge pagoden. De voorstadt leidtt
aan weerzyden van de Reviere, is zeer groot en volkryk,
en

Junius 5 1
Ao 1656.

en heeft twee groote Sluyzen, daar 't water meer als 6 voeten hoogh gestuut wordt. Alle Herbergen en Teehuizen, hebben hier haar eigene Comedianten, om den Gasten te vermaken, 't is te verwonderen, dat zoo veel Geestige Toneelspelers, van Mannen en Vrouwen, die altemaal, op het prachtigste zyn uitgestreken, haar konnen onderhouden, op de sobere verteringe der Chijnen, die de ganschen Dag zitten gaapen, voor een zes a zeven kondryn.

Wy vertrocken 's Daags daaran, en passierden Hanwang, alwaar de Reviere Quey haar met de Koninglyke vaardt verkenigt. De Tartaren vertelden ons, als men negen stokjes inde Revier werpt, datter 6 om de Noord, en 3 om de Zuid zullen dryven, 't welk ik uit kurieusheid geprobeert, en alzo bevonden hebbe, recht tegen over de pagode, van long wang Miao, off 't Koninglyk Serpent.

Don

126

Junius A° 1656.

Den 19e Ditto Arriveerden haar Ed. inde Stad Xansin, 160 lij van Cining, an weerzyden vande Meergemelte Vaardt, die in 't aankomen aande rechte en linke zy, met sterke Castelen bewaerdt is. Dese is recht vierkant en omtrent een uur gaans groott, met een eerde wall en stene Borstweer versterkt, 't heeft veel Schone gebouwen, maar staan (door gebrek van Volck) meest ledig, en zyn zeer vervallen. In 't midden der stad, op de kant van 't water, staat de pagode van Peyn un Miao, die zeer Schoon en uitmuntende is. De Inwooners toonden ons buiten Poort, een staande water daar onlangs, een heidensche Tempel, met papen, en priesters verzonken was. 't Geweest is hier over all gebroken en bedorven, overmits de Gele Revier, voor enige Jaren 'tgehele landschap overloopen, en niet allene Dijken en Dammen, maar ook hele Steden en Dorpen, mee gesleept hadden.

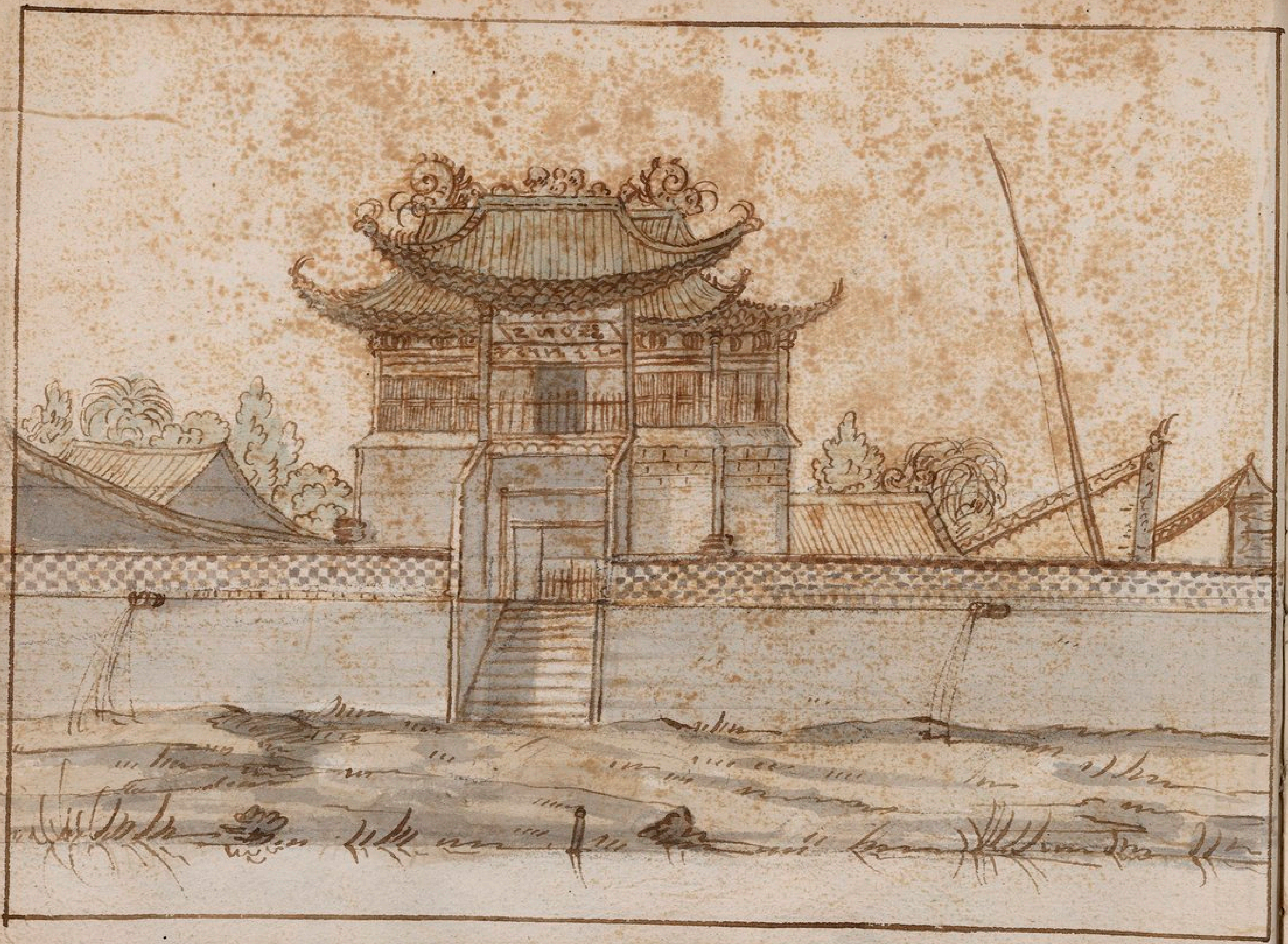

Junius
Aº 1656.

hadde. 's Daags daar aan gingen haar 't Es weder voort, zagen aan weerzyden vande vaard, veel schone Dorpen, daar 't Water met starke sluisen, word opgeschut, dat onz hier, en elders veell verlette, want, van Sinsiampu, tot Tinçing, moetmen door 59 Sluizen, die met groote moite geopend werden.

Den 11e Ditto Quamen ande Stad Toncham, 90 ly van Xantsin, gelegen in lege landsouwe, en is een klein uur gaans, rechtt vierkant, hare Muuren zyn zeer defensijff en beter, als enige Stad, die wy tot noch toe gezien hebben. men vind hier twee principale straten, die deze Stad kruiswyze doorsnijden, en vertonen in 't midden een hoog gebou, van vier verwulfde Boogen en zoo veell Daken boven malkander. De poorten zyn stark, en hebben an elke zy, behalven de punten, vier Bolwerken, De langs de Muuren heen stryken. na de Noord=

Zy

Junius
Ao 1656.

Zy gaatmen over een Steenebrug, van 137 treden, over een water, dat om end om de Stad loopt; an d'andre is een groote buitenschap, alwaarmen dan alles te koope vind. Na d'opgang der zon, staat een yzre pyramide, off graffnaald, anderhalve vadem dik, en omtrent 20 voeten hoog. De Tartaren wezen onz onder anderen voet enige vreemde Caracters, en zeyden dat hy daar zoo lang gestaan had, als den Toorn te Nankin, en vertoonde 't graff, van een Heer, die 't land ... groote dienst gedaan, en in d'Oorlog verslagen was. trokken 's daags daaran weder voort, langs den over van een vruchtbaar veld, dat meest met Millie beplant was.

Den 20e Ditto Ankerden haar Ees inde vermaarde Stadt Linging, 120 ly van Sinchum, by leit aan weerzyden d'ander Sto=

N° 59

6 Junius Aº 1656.

Koninglike vliet, die met twe Kastelen over malkander be-
waardt, en midden met twe sterke sluisen beschut is. Naadt
Noordzy leid een Schipbrug van 9 ponten, alwaar men de beide
wyken der stad passieren kan, wy zagen hier noch aan elke
zy van't water een klein yzeren stukjen staan, dat paslik well
was opgezet. Deze voorn. Stadt is voll schone huisen en Tempels.
zy licht in een zandachtige landsouwe, omcingeld met een
Eerde wall, die boven met een stene Borstweer is opgezett,
en heeft nade Nzy 15 Bolwerken, en twee Rondelen. hare
gestalte vertoond een ongeschikten Dryhoek en beslaat omtren
anderhalff uur gaans, behalven de voorsteden, onder zoo
veel raare fruiten, hadden wy hier ~~onder~~ mede ander, ~~zeer~~ groote
en welsmakende peren, die zeer durabell zyn. Een halff
uur

Junius
Ao 1656.

uur, buiten de Muuren, aan de Noordzy dezer Stadt, dicht aan d' kant van 't water, als men na pekin vaart, staat een heidensche Tempell, daar veel vreemdicheden te zien zyn, in 't achterste gebou staat een afgodinne van 30 voeten hoog, die zeer well gemaakt, en na de kunst is opgetoidt. Pinksinton liet hier zyn vrijff en kinder, met de meeste rest van zyn volck en Bagagie blyven. Wy trocken den 11 ditto gezamentlik weder voort, uitgenomen ene van onze Trompetters, die alhier gestorven, en zeer eerlik, in een pagode begraven is, met deze versen:

Dit Marmor dekt een man, die meer als veertig Jaren,
Zyn dreunende Trompet, deê klinken by der zee:
Maar laas! hy kon de kracht, niet voor de Dood bewaren,
Toen hem de Wind begaff, begaff hem 't leven mee.

Den

Junius
Aº 1656.

Den 15 Ditto Trocken voorby Ucienheen, 120 ly van Linging, hett
licht in een vierkante Muur, aende rechtzy vande Reviere Kiam,
en toond noch sommige teykenen van zyn oude Herlicheidt, naad
zydzy vandett Stadeken is een buitenstad, over twater, die well
bewoond werd, alwaar de provintie Xantum endigt, en Pekin
zyn begin neemt.

Den 26e Quamen met zons ondergang, ~~ondergang~~ aande Voor=
stad van Tuchinjen, zynde 90 ly van Ucien, in een vlak land,
na de rechtekant vande gemelte reviere. Deze Stadt is omtrent
twe uuren gaans groot, en heeft schone Muuren, en Pagoden,
met een volkryke Voorstadt. in d'omliggende landsouwe
wast veell Kattoen, daar haar de Menschen meest van ge=
neren, en grooten Handell dryven. het word hier alle
Jaar gezaidt, en staat op het Land, als by onz de Boekweit,
wanneer

Junius
Aº 1656.

waarmeer diezelve heeft uitgebloeidt.

Den 29 Ditto voeren haar Es voorby de Stadt Tuncham, liggende 70 ly van Cucinjen, in een vierkante gestalte, aande rechte kant vande meergemelte Revier, en is met een zeer schoone Muur, voll Bolwerken en redouten versierdt; hare voorsteeden zyn noch well bewoondt en neringryk, hier lagen zoo veell Jonken en andre Vaartuigen, dat wy met groote Moeite voorby quamen. De Santuren, verzien er hier ordinaris van Dranck, om de goede koop, en ook om dat het Chynees Bier, hier gebrouwen, langer van duur, en beter smaakt als elders is.

Denzelven Ditto, voeren met goede voorspoet voorby de Stadt Tonguanheen, 70 ly van Tuchumfu ande linke zy dezer Reviere, een Musquet schoot te Landwaardt, en werdt met 's Keyzers Consent

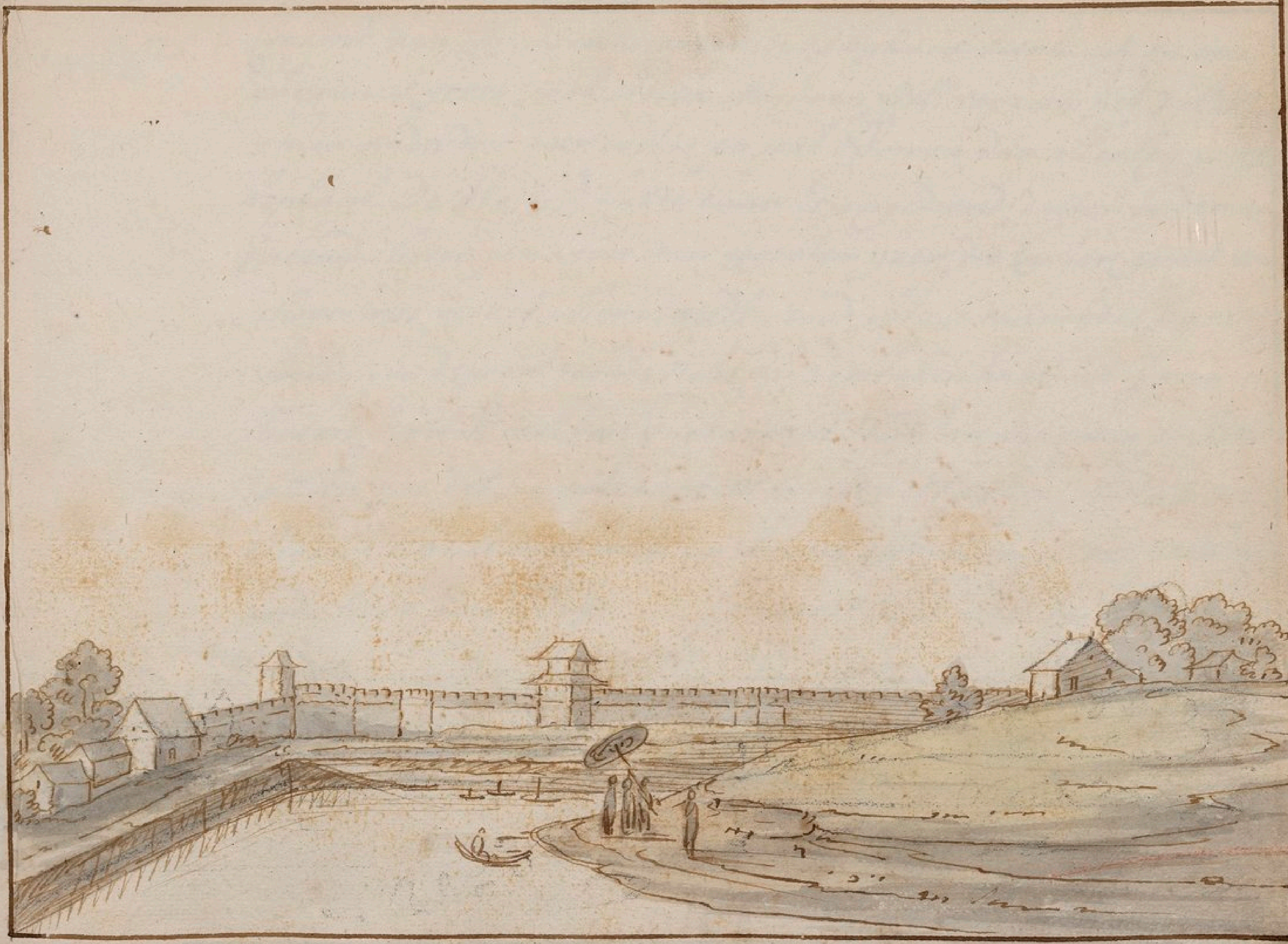

5 5
Junius
A° 1656

Consent van Chynesen bewaard. zy is bykans vierkant en een
uurgaans groot, met sterke Muuren well verzien, het Veldtt
is hier omdendom zeer lustig, en met Boomen van allerley gewas
beplant. De Heiton hadde haar Ed: aangedient, datter onder andre
vreemdicheden, een Leuw van gegooten yzer, die byster groot en
schoon was, op het Merktveldt stond, Maar de snoode Chynezen
slooten ons de poort voorde Neus, en verstaken haar uit vreeze inde
Huisen, toen ik met twe Tartarische Soldaten aanquam om 'tzelve
te zien, zoo dat wy onvernoecht mosten wederkeren, na de Vaar=
tuigen, die vast voor wind en stroom afdreven, en ons noch moste
inwachten aan 't Dorp alwaar laat inde Nacht aanquamen.
Den 2en Julius quamen bij 't Sanglo, zo van Ponquan aande
rechtekant vande gemelde Reviere, een weynig landwaardt in,
zij

Julius
Aº 1656

zy heeft groote voorsteden, die aan weerzyden van 't water wyd
en breed bewoond zijn, men ziet hier niet veel Chynezen, die wat
vermogen. na de Doltbyde gaatmen door 5 Cierpoorten nau een
hooge Muur, daar wy met een Trap opklommen om inde Stadt te
zien, Maar de Tartaren hadden 't hier zoo vertrimment, datmen
de Stad inde Stadt niet vinden kon. De Huisvrou vande gouver=
neur, liet ons door een Soldaat by er brengen in een groote Zaal,
daar zy, min off meer als een andre Diana onder meer, als
dertich Tartarische Nimfjes, ten Troon zat, aan haar slinke zij
lag een Alkatyff, daar ik my moest nederzetten, en alle gele=
gentheid van Olanda, zoo noemen zy Holland, verhaalen, en
na dat wy Heerlik met Spyz en Drank waren onthaald, namen
onz afsicheid, zoo beleeft en eerbiedig, als onz moglik was, in uit=
gaan

Dépôt Soc. Géo.

146

Julius
Aº 1656

gaan liet ze haar ontschuldigen, dat haar Man de Gouverneur
na Pekin was vertrocken, andersins, zoude zy haar Es. daar
een Dag off meer hebben opgehouden, om er van zoo lange en
zware Voyagie, wat t'ontlasten, en nadat haar Es. vande
Tolken verstonden, dat haar Man by 't Hoff en de Keyzer in
grooten aanzien was, zoo wierd haar een schenkadie, van ra-
riteiten te Huiz gezonden die zy zeer danklik aannam. Haar
Ees. Quamen 's Avonds aan 't Dorp Tonnau, en namen Nacht-
rust onder een klein Kasteeltjen, dat met Tartarische Soldaten
bewaard werdt. De Meeste Huyzen vande Dorpen dezer
Contreye, zyn seer slecht, met leem opgezet, en gedekt als de
Bakovens, by de Boeren in Westfalen. Maar boven platachtig,
zy hebben een rookgat, met een Venster, en zydeldeur, zonder
Vertrek

Julius
Aº 1656.

vertrek. 't Gemene Volk, is hier heel woest en Tomelooz, zetten Malkander, om een geringe Oirzaak, over Stuur. 's Nachts ~~kregen~~ was er Brand inde Jonk, vande Mandoryn des ouden Konings, waardoor all 't Volk inde Wapens quam, en meende datt wy vande Rovers besprongen wierden, Maar de Vlam, ontdecte haast watter gaande was. De Tartaren hadden d'ankertouwen all afgekapt, om de Jonk te laten dryven, doch de Matroozen, deden noch zoo veel, dat het Vuur, met natte Matten, en dier=gelyke Materialen, gedempt wierdt.

Den 3e Ditto Dreven voorby het Stedeken Surbigiew, aande rechte hand van voorn Riviere in een Vlacke Landsouwt, het leit 90 ly van Sangloo, en heeft eertyds zeer roemruchtig geweest, om zyn goede gelegentheit, tot de vaart, doch is nu

meest

Julius Ao 1656.

Meest verdistrueert, en van weynig Menschen bewoondt.
Den 4 ditto passeerden wij met goeden voorspoedt het Stedeke
Sinkoheen liggende 120 ly van Suntsien, ande slinke zij van
vande Koningklike vaart, die haar alhier met een Arm
vande gele Revier vermengt, en over zulx wijd en breedt
overloopt. Dicht op de kant van 't water staat een antijke
pagode maar werd slordig onderhouden 't schijnd off hier
de Heydens, niet half zoo yverig zyn, in haar Afgoderije,
als na beneden. 't Gansche gewest deur, hebben de Tem=
pels Tol betaald, en leggen meest vervallen en Overhoop.
Afgoden, staan hier en daar heel verlaten naakt en
Bloot, onder den Blauwen Hemel, enige, hebben de Chy=
nezen (uit meelij) noch matten en om 't lyff gehangen, ende
zitten

152

5 Julius A° 1656.

Zitten en leeren onder een Strojen Hoed, offse nergens aff weten.
Denzelven Ditto Voeren voorby Singleichen, een klein Stedeken,
liggende 80 ly van Sinko, aan dezelve kant van't water, 't heeft
een Schoone Voorstadt, aan beide Zyden der Riviere, en Vele Volk.
aan de Westkant leid een groot regiment, met een Muur beingeld,
en Schone Boscagie, daar wy graag waren binnen geweest,
Maar de Volken zeyden, dat het een Juffren-Klooster, en over-
zulx geen Manspersonen geoorlooft was te sien, watter bin-
nen ommeging. aan de rechte hand wat landwaardt, staatt
een pagode, met drie Graffnaalden, alwaar in oude Tyden,
een Koning gestorven en met zyn vrouwen begraaven is.
'S Avonds, raakte all 't land in rep en roer, de Boeren hadden
haar

Julius

haar in verscheide troepen verdeeld, en trokken op mett vliegende vendels, om er te beschermen voor den Inval van de sprinkhanen, die jaar op jaar, met een Oostewind overwaijen, en Eeten all 't aardgewas, dat ongedekt is, daar haar de landlui dan tegenstellen, met Vanen en Vlaggen, die zy door de luchtt zwaijen, en maken zulken geraas, datter 't land van weder zalmt.

Den 9e July lieten wij de dreg, voor de vermaarde Stadt Tiençin an de wall bregen, om aldaar te vernachten, en op de vordre voyagie ordre te stellen. Zy light 120 ly van Sinyglicheen, in een vierkant bestek, wat grooter als het Casteell Batavia, en beçingeld met een Muur, van 25 voeten hoog, die beneden 't Banket, voor de Borstweer, acht treden breed is, zonder Batte-rijen

Julius
Ao 1656.

rijen, daare voorsteden zyn zeer groot, en strecken haar, aan
alle kanten der stadt, met schone gebouwen uit. men ziet hier
jonken, en groote vaartuigen, die haren landee in Corea Japan, en elders
dryven, en deze plaats groot gerucht, en nerring anbrengen.
t omliggende land is Morassich, en leeg, en loopt by winter weer,
en veel Regen, meest onder, te meer om datt hier verscheide
Revieren tzamen komen, en maken een Dryesprong, alwaar
t Casteell op gebouwt is. De Gouverneur, met enige vande Ma=
gistraat, quamen haar Es inde vaartuigen verwellekomen,
En overmits, dese Onder Konings Mandoryn by resolutie te
Lanta was geleit, over land voor aff na pekin te gaam, om't Hof
onze ankomst bekend te maken, zoo lieten haar Es ~~......~~
~~......~~ een scheidemaal aanrechten, en nodigden pink=
strir=

Julius
A°. 1656.

ton, en d'andre Oversten daar medebij om gezamentlijk te over=
leggen waarmen ten Hove op te letten hadde, gelijk haar Ees 'tzelve,
die Tolken van langer Hand hadden ingescherpt, en belast, wat=
ze zeggen, en verzwijgen zouden, om altezaam uit enen Mondt
te spreken, en wanneer wij dan eets quamen te Handlen, dat ze
de zake met ordre, en fondament konden voordragen, en weder
beantwoorden, zonder datmen 'tzelve, haar Ees, telkens behoefde
te vragen, off zij adriostuire uit Holland waren afgezonden?
en wie die Missive, aan de Keyzer getekendt hadde, en watt
voor een Titull, de gouverneur Generaal van Nederlandts
Indien voerde, wat landen hij onder zijn gebiedt hadde, hoe
wij aan dezelve gekomen waren, en wat een republijke te
zeggen

Julius.
Aº 1656.

zeggen is, en diergelike omstandicheden meer, met expresse last
om stille te zwijgen, by aldien er niet kurieus na gevraagt werde,
om de Hooffden der Tartaren niet te verwarren, met zoo veele
vertellingen, die zy ten eersten niet well begrypen konden.
Ook hebben haar Eds. de voorn.de Mandoryn belast, wanneer
de gelegentheid zoo presenteerde, dat hy zyn Majesteit onze
hulpe en bystand, ter zee, tegen Koxinja, vrypostig zou toe-
zeggen, onder zeker verbandt, dat wy den ganschen Oceaan,
van Kanton aff, tot aan Piençinweij, zouden suyveren, van
alle gespuiz en Zeerooveryë, daar zyn onderdanen in Fockien,
en Quantum, groote schae van leeden. Noch werd hem bevols,
om onze zake zoo voor te dragen, dat wy komende van een

Lange

Julius
A° 1656.

en verre voyagie, haadt mochten ter audientie gebracht werden;
want zoo wy na 't beloop van de Mission in Canton quamen
aan te landen, dat wy dan aldaar een heel half Jaar zouden
moeten over blyven, met twee Schepen, en zoo vele Volck, tot
groote nadeel der Heeren Mrs; die, niet wetende wat onz weder=
varen was, middeler wyle, eens mochten voornemen, daar men
nu niet op dachte. en als hem deze Materye wytlopig was
voorgedragen, gelyk mede de middelen, om de Groote op onze
zy krygen, en den wegh, tot den Souwereynen en vryen
Handell, door 't Gantsche ryk te baanen zoo is hy laat inden
Nacht, over land na pekin vertrocken, wanneer wy 's daags
daran, mett al de Vaartuigen volgden.

Den 11e Ditto Quamen te Goesiwoe, 180 ly van Tiençimvey,
aande

160 Julius A° 1656.

aande linke hand vande gemelte Rivire, Zy is omtrent ½ uur
gaans groot, met een Muir bezet, Doch de voorsteden strecken
haar an weerzyden van 't water verre uit. De gaan en komende
vaartuigen, moeten hier altemaal doorby na peken, en Tooll
betaalen waardoor dit Stedeken zeer roemruchtigh is,
Haar Ed. wierden hier heerlik onthaald, en vande Opperbevel=
hebber treffelik getracteert, in zyn eigen logiement, haar Ed.
om hem die eer niet te laten, dat hy haar in beleeftheid zou te
voor gaan, zonden hem een Schenkadie, die hy onmoglik niet
wilde Ontfangen, off na zeggen vande Mandoryn pinksintou:
niet nemen, gelyk ook de waarheid was, doch begeerde hy, enige
flesjes met Roozewater, die haar Ed. hem geerne liet toekomen.
Den 12 ditto trocken doorby Toeheen, een klein Stedeken gelegh
andr

Sg Hs in 8° 17 (1271)

5 Julius
A° 1656.

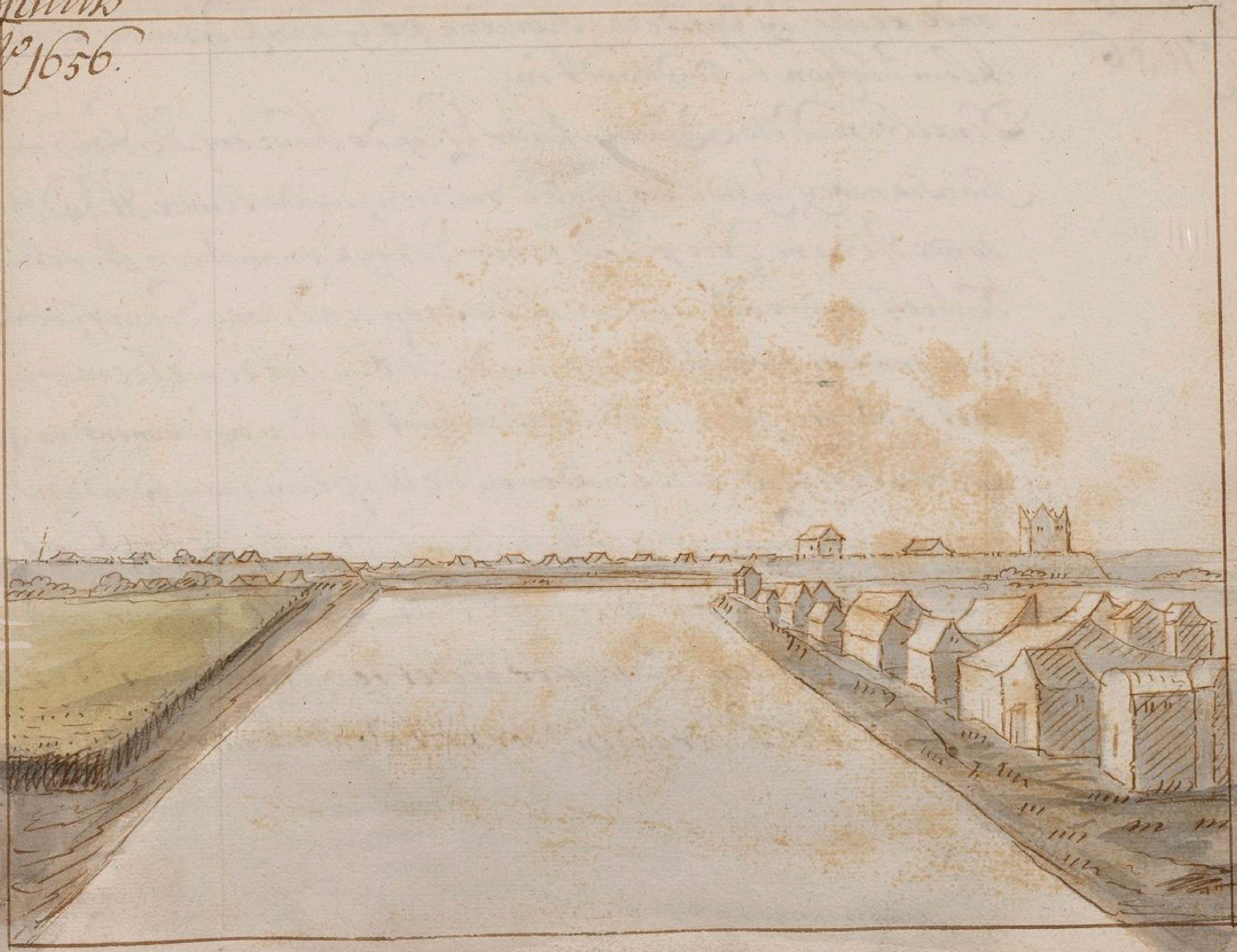

Julius
Ao 1656.

unde Linke zy vandeze Revière, 60 ly van Goesiwoe, een klein uurtjen landwaardt in.

Denzelven Ditto Quamen haar Es op de Keyzerlyke Stee, door Sanbianwey, lyende 60 ly van Toeheen, aende slinke Handt vande Revière. Deze plaats is zeer volkryk, en met een sterck Kasteell bewaardt, alwaar in 't midden een schone Triomfpoort van grauwe steen te Zien is. na de Suidzy leid een steene brug, met 5 Bogen, die aan weerzyden met huizen betimmert, en 12 treden langs is. Alle goederen die na Pekin gaan, worden hier en te Tongsiou gelost, en over land gebracht op Ezels, en Karren, die altyd veerdigh staan. De Mandoryn naa Pekin afgezonden quam hier weder te rug, by onz, en verhaalde dat de Ryxraaden, door last vande Keyzer, gistern

15 Julius A° 1656

4 peerden, en een deel wagens, en karren om 's Keyzers Schenkadie en onze Bagagie te laden, was afgezonden, als ook datter Een Ambassadeur, vande grote Mogoll, op komende wege was, en dat zyn Majesteit, twee woningen naast aan 't Hoff hadde doen klaar maken, daar groot onderscheid in was, doch hadde geordonneert, overmits hy niet wist, wie vande grootste potentaat was afgezonden, dat die gene, die 't eerste anquam, in het beste zou gelogieerd werden, zeyde mede dat hy tot Schenkadie mede bracht,

300 stux gemene peerden:
2 Ditto persiaans:
10 picol koldryn steen:
2 stux struis-vogels:
200 st:[z] Moorsche Messen:

Julius
Ao 1656

9 St Drommedaryzen:
2 St Arenden:
2 St Alkatyven:
9 St Boogens:
1 Zadell met zyn toebehooren.
8 St Renosceros Hoorns, alhetwelke bij de Schenkadye van haar Ex. niet te gelyken was. De Meergemelde Mandoryn hadde meede verstaan, datter noch een ander Ambassadeur uit verre en vreemde landen was angekomen, die hij niet noemen kon, dat het luiden waren als wy, met lange, dicke, brede Baarden. En nadat alt goed gelaut, en weder geladen was, om over land te gaan, Trocken haar Exs den 17e ditto van daar, met een groote Suyte, van Volk, en Bagagie,

Dépôt Sos. Géo.

166

Julius A° 1656

in volgender Ordonnantie, Eerst reden twe Trompetters, voor aan, daarna volgden twee Standaardragers, achter diewelke haar Es, met enige Tartarische Heren vergeselschappt, voet voor voet voort reden, hier op volgde de gansche suite in goede ordre, en braeff opgezeten, all de Capiteins, en Soldaten, die onz van Canton aff geconvoyeert hadden, Quamen achter aan, met sommige Dieners, van haar Es, en de genoemde Mandorijns.

Denzelven Ditto passerden de groote stad Tongsion 35 ly van Sansianwey, zy leid in een laag en gebroken landt, op de rechte ly dicht aan de Heyrbaan na Pekin, Maar and de slinke ly van de Noorn Vaart. Zy is well gefortificieertt, en midden met een Muur doorgesneeden, maar heift geen

steene

Julius
Ao 1656.

steene straten, men trekt hier langs den wegh door zeer fraye
Dorpen, daar groote Nering is. aende linke hand staat een
pagode, alwaar haar Ed omtrent Middagh affzaten, en hielden
Maaltyd, van 't geen er was megebracht. reeden daarna daadlik
weder voort, door een lustig veld, dat door het gaan en komen
der Menschen, na en van pekin, krieldt.
Denzelven dito Quamen haar Ed een uir Namiddagh inde
voorstadt, vande keyzerlike residentie pekin, dy leid op de
hoogte van graden, Noorder breete, en 35 ly van Tongsion, land=
waard in. Wy reeden door twe hooge poorten, en traden aff
voor een pagode, alwaar haar Ed wierden ingeleidt, en van
zommige Hovelingen verwellekomt, en na dat haar Ed daar
een weynig hadden ververst, wierden geconvoyeert in een
groot

Julius
Aº 1656.

groot Huis, aan 's Keyzers Hoff, om aldaar te logieren: verstonden door de Tolken, dat aldaar een Ambassadeur uitter Moscou, voor vier Maanden was aangekomen, dee zes Maanden was onderweeys geweest, Doch, wisten niet te zeggen, wat zyn voorstell was. Haar Es deden 's Keyzers Schenkadie, en haar Bagagie, terstond ordentlik binnen brengen, en vonden't alles well geconditioneert, Dankten, en baden God Almachtig, voor behouwen reyz, en vorderen, zeegen tot zoo groten en Heerliken werk, daar de Comp. zoo lange na getracht, en zoo groote Kosten om gedaan hadde. tegen den Avond Quamen Twe Tartarische Hooftmannen, met twaleff Soldaten, door last van de Keyzer, om de poort van 't Hoff te bewaren, en toe te sien, dat d'orde van Zyne Majesteit, wierd nagekomen, om haar Es in alle manieren, well, te bejegenen: 's Daags daaran wierd haar Es=

5 Julius
Aº 1656.

Is uyt 's Keyzers Naam, door een Commissaris, 't volgende voor Daaglikse provisie toegelecht, en vier Compradoors om all't geen te koopen, 't gien er meer van noden mochte zijn, te weeten:

Voor haar Ed.

6 Katty vers vleesch:
1 gans:
2 Hoender:
9 Koppen ×Sampsoe:
2 Teill° zout:
2 Dittos Tartarische Tee:
1 Teill 2 =Maas olye:
6 Dittos Missn°.:
1 Maas pament:
6 Katty groente:
9 Katti Farinje:

× Soort van Jenever ° 1 Katty 16 Teil = 1 Teil 10 Maes

Dépôt Soc. Géo.

Julyus
Aº 1656.

2 versse vischen:
2 Peill Sutatty:
Voor haar Es Secretaris:
2 Katty vers vleesch:
5 Maas Tee:
1 Katty Farinha:
1 Ditto ussu:
5 Kondryn pament:
9 Peil Sutatte:
9 Maas olye:
9 Peill Missu:
1 Katty groente:
1 Kop Arak:
Voor 't volk vande Zuite, en Dieners yder alle dage:
1 Katty vers vleesch:

Julius
Ao 1656.

1 Kop Arak:
2 Tesll groente:
1 Katty Ryz, Mitsgaders een picol Brandhout, en allerhande
Ooft, van Appels, peeren, persiken, pruymen, vygen, Druyven, Meloens
en diergelijke meer, en Schotels, en kommen van porceleyn, om aan
te richten. Maar overmits, haar Es voor die Menschen wilden
toonen, hoe men in Holland leeft, zoo lieten zy alle daage Heer=
lik opschaffen, en Inkoopen, alltgeen en toe van noden was.
Den 19 ditto, wanneer 's Keyzers Schenkadie nu door ene der ge=
committeerde Raden was gevisiteert, leverden haar Es dezelve
op dato over, unde lipu Seibang, in tegenwoordicheid van twee
Tartarische Heren, en een Jesuyt die voor 96 Jaren all by
Tyden vande Chynesche Koningen, aan't Pekinsche Hoff in

picol 61 [illegible] Ned. ⊠ Adam Schaal

Eer

Julius

Eer en aanzien is geweest, hy liet sich noemen Adamus Schall geboortig van Koln, aan den Rijn. De voorn. Lijpu, die wy naderhandt den Naam van Ryxkantzelier gaven, zag de gansche Schenkadie Stuk voor Stuk over, en vraagde telkens off 't zelve uit Hollandt quam, 't welk hy door een Secretaris liet opteykenen. Wy waren niet weynig verwonderd, wanneer wy zagen, dat de Kantonsche Mandoryns, en prinksinton zelver, de kassen mosten ansleepen, en arbeiden als waagdragers, dat haar 't Zweet van 't lyff liep. en na dat haar Es well getracteert en bedankt waaren, ver trocken weder naa de logie. De voorn Pater Jus geleide ons buiten de poort van 't Hoff, hy wierd van 4 Mannen in een pallankyn gedragen, en van verscheide andienlike luiden te peerde gevolgt. Haar Es hadden onderweegs verscheide discourss

mett

Julius
A° 1656.

met dien papist, dat hy dit (na den aard der Jes.) heel geestig in
voordroeg. Nader hand schreeff hy an onzen Domine dat hem de
Tartaren Groote Eer bewezen, en vergund hadden een kerk te laten
bouwen, in t beste deel vande Stad, alwaar de Keyzer (om hem te eeren)
zelver was ingeweest. hy zou haar Ed. geerne eens verzocht hebben,
Maar de Tartaren hadden hem t selve niet willen toestaan, voorts
verhaalde hy zyn geslacht, en wat vrienden hy int Vaderlandt ge-
laaten hadde.

Den 8e Augusti, Quam d'Ambassadeur vande Mogol, mett
een groote suite mede binnen de Muuren van Pekin, zyn Schez-
kadie is hier voorn uitgedrukt, zyn verzoek Eindelyk, dat haare
Papen als van ouds gebruiklik, weder in Chyna mochten koms,
en d'Arme verdwaalde Menschen (zoo zy voorgaven) den rechts
wegh wyzen. Een Elendige zaak, als d'ene blinde d'andre will
leiden.

Aᵒ 5 Augusti
Aᵒ 1656.

Leyden.

Den 19 Ditto, wierden haar Es inden Raad geroepen, alwaar de voorn.d Ambassadeur ook verscheen, die, na dat wy aldaar wat vertoefden, weder vertrok. haar Es wierden verscheide saaken afgevraagt, en onder ander, wat eigentlik haar uiterste Oogmerk was, warom sy van soo ver over zee, waren gekomen, om haren Keyzer te begroeten, waarop sy kort en bondig Antwoorden. hetwelk de Tartarische Heers in beraadt nams, tot de naaste vergaderinge, en gaven haar Es Oorloff om te vertrecken.

Den 21e Ditto, reden haar Es naa 't Hoff van de lijn Peckingh, alwaar wy driemaal moesten Nederknielen, en buijgen 't Hooft driemaal aande eerde. Toen haar Es midden op het plein waren, riep de Herhout met luider stemme, Sinschan, 't welk soo veel beduit, als God heeft de Keyzer gesonden, en darna Quce, Valot op

25 Augusti
Aº 1656

op uw knie, Kanto buicht uw Hooft, Kee staat op, en dit tot drie diversche reyzen toe, ten lesten riep hy koeë, gaat aan een zyde. Wy vraagden, voor wien deze sermonie gedaan wierd? Maar kondē 'tzelve niet eigentlik vernemen. De Volken zeyden dat het was voor 's Keyzers Zegell, t'welk aldaar bewaard, en altyd van uitlandsche legaten, zodane eer wierd angedaan. 's Daags daaraan sterf 's Keyzers Jonger Broeder, niet zonder vermoeden van vergifft, hy was (nae 't zeggen der Volk) effen voor onze ankomst, met den Keyzer in woorden geraakt, waarin hy zoo hefftig, en oploopende wierd, dat hy hem in grimmicheid aanraakte, t'welk den Raadt zoo qualik nam, dat ze hem onweerdig achten langer te leven, hierdoor wierd onze zaake mee uitgesteldt, overmits die Keyzer, die dezen Broeder altyd zeer beminde, uitermaten bedroeft was.

Augusti A° 1656.

was, en zyn liefste vrienden, niet wilde leen noch te hooren
spreken.

Den 19 September, vertrock d'Ambassadeurs vander Moscou uit
uit deze stad, zonder dat hy te Hove was geweest, men zeide dat
hy voor 't Scap[+] vande Keyzer niet hadde willen nederbuigen, gelyk die
wetten van 't land leggen, en dat hy darom vertrecken moest. Eene der
aanzienlykste van haar Edele quam 's Middags, terwyl haar Ed.
over Tafel zaten, zyn afscheid nemen, uit den Naam van haar alle;
haar Es bedankten hem van Tractement, en wensten er all te gaar
geluk op de reyz, hy verzocht een klein memorie, om te toonen,
wanneer hy inder Moscou quam, wien hy hier gevonden hadd,
twelk haar Es hem lieten langen. Naderhand verstonden wy,
dat de voorn. Legaat, in 't land wierd opgehouden, en niet passiern
kon

+ naam, zegel of briefje

Augustus
A° 1656.

kon, eer hem de Keyzer een vryen pas verleendt; zoo Hoog=
Hertig zyn zommige Menschen, datze haar gewaande grootsheidt,
tot koste van er welvaart, staande houden. Haar Ed. practi=
zeerden Nacht en Dagh, om den anbegonnen Handel met fatsoen
te voltooyen. Ondertusschen, hadde 't afschuimsel en bederff der
Kristenheit, en al de Wereld, onz hier zoo lelik uitgeschilderdt,
dat haar Ed. alle Ogenblik te doen hadden met gecommitteerden,
die dan 't een, dan 't ander quamen vragen, en gingen zoo weder
heen. Toen zy na de Qualiteit, en wat bedieninge haar Ed. te
Batavya hadden vraagden, wierd haar 't zelve gezeid, en in
schrift opgegeven. Dies niet tegenstaande, quamen nader=
hand, om diezelve zake, noch negen maal weder, en als zy
daarna een Kaart begeerden te zien, daar Holland is was
uit=

app.t Jesuiten & Portugezen

180.

Augusti
Aº 1656.

uitgedrukt, zoo lieten haar Ee het Tonneel des Wereldts opslaan,
Maar zy zeyden (gelyk de waarheid was) 't zelve niet te konnen verstaan.
Haar Ee belasten my, daarna een kaart te maken, waarmee zy
vernocht waren en lieten de Volken de Namen der landen met
Tartarische Letters opschryven, en in de kaart anteekenen.
Ook brachten haar Ee, door den onbekenden, zoo veel te wege, dat zy
den Ambassadeur uitter Moscou, die zy Arrossa noemen, vraagden,
wat wy voor luiden waren, die haar mede zoodanig bescheidt
gaffe, dat zy beter van onz gevoelden, als de Jesuysten haar
hadden wysgemaakt: De Mogolse gezant, die zy Surtan
hieten, hierover mede gehoordt, wist ook niet te zeggen, als dat
wy brave luiden waren, en vele landen en rykdom bezatt:
waarop volgde, dat de Outster zoon, van de Keyzer, een Jong
en

Augustus
Ao 1656.

en lustigh Heer, haar Es met een groote Zuite quam besoeken, en all onze gelegentheid doorzien, en vertrok met groot genoegen. Naderhand verstonden, dat zyn Exc.tie de Keyzer rapport gedaan, en gezeidt hadde, De Hollanders zyn zodane luiden niet, alsmen uw Majesteit heeft aangebracht, twaar te wenschen, dat alle uw onderdanen zoo geconditioneert waren, de minste van er all is Edell, en meriteert uw Mt. Gunst en Genade. aangaande van onze orde en Habitatie, daar had hy de Keyzer zoo vele van gezeidt, dat zyn Majesteit een kleet met leersen, sporen, en al zyn toebehoren, liet halen, van ene van haar Es, twelk hem zeer zonderlik docht, en zou gezeidt hebben, dragen dit de gezants, wat moeten de Konningen dan voor kleder hebben. Van doen aff aan, liet zyne Majesteit de provisie voor haar Es verdobbelen,

Augusti [5]

belen, dat zelden off nimmer geschiet, en was zelven lustig om
te zien, dat luiden de Hollanders waren, uit all het welke,
haar Es Couragie namen, en hoopten, dat onze Vyanden, de
portugalsche papen, noch eeniger Tyd, zoo wel om er liegen,
als armoe, buiten Credyt sullen raken, schoon dat 't Hoff met
Attestatien hebben doen geloven, dat wy well Eer in Peyojan,
en Senches, de Chynesen hebben aangebaat, en groote schade
gedaan, doch met reden en goed recht.
Den 5e 9ber, kregen haar Es orde om 's andren Daags voor
de Keyzer te verschynen, waarop pinksinton, met twee kan=
tonsche Mandoryns, en sommige Hovelingen, heel vroegh
inde logie quamen, om haar Es te geleiden, buiten komende
wierd de gansche suite in orde gesteld, en volgens orde 't
persoonen uit gekoozen, om mee ten Hoff te gaan, de rest
moesten

Septemb^r.
16° 1656.

moesten inde logie blyven. wy wierden op de twede plaats van
't Hoff, na de slinke zij gesteld, alwaar haar Ex.^s nederzaaten,
om den Dag te verbeyden. d'Ambassadeur vande Mogol quam
daarna, en zette zich by onz neder, gelyk mede deden legaaten
vande Lammaas, en Sutadsen, en andre grote Heeren, en
Vorsten van 't ryk. Voor uit, aan weerzyden van een Hooge
poort, stonden drie zware Olyfanten, die zeer furieus waren
uitgeputs, en geladen met vergulde Torens, daar zoo veel
Menschen achter zwermden, datter geen doorzien was. Daar=
na passierden wy noch een plaats, en quamen endlik aan
't binnenhoff, alwaar de grote Cham zyn residentie houdt.
het gansche vierkant was an weerzyden bezet, met Krygs-
volk, die altegaar gekleedt waren, met lange Rocken, van
Roode gefigurierde Zyde Stoffen. Het voorste gelid aan

vene

Dépôt Géo. Géo.

Septemb:r A:o 1656.

d'ene zij, bestondt in 112 koppen, die yder een byzonder Veldteken voerden. Naast anden Troon, stonden 22 Mannen, met kostelyke Zonne-scharmen, daar op volgden tien ronde Cirkels, als Sonnen, toen zes Maanen. Hiernevens zach men 16 Stangen, mett grote Zyde Quasten, van allerley verwe, by deze stonden zes en dertig Standarden, met vergulde Draken, en andre Dieren getekendt, noch 10 kleinere, met 9 vergulde Knodsen, 9 Hellebarden, en zo veel vergulder Snaaxhoofden, aan d'andre Zyde zach men even 't zelve: nevens een ontelbar Tall, van Ho=velingen. Voor de Trappen van den Troon, stonden zes Snee=witte peerden, met vergulden dekkleden, en speelden op den Toom, die met peerlen en Robynen bezet was. Terwyle wy hier zaaten, en all deze Dingen overzagen, hoorde men 't geluit

van

September
Aº 1656.

van een klein klockenspill. daarna zachmen een soldaatt, van achter 't Volk voorden Dag komen, die slingerd' een leene Wind-Slangh en drie bochten, die hy zeer behendig ophaalde, en zo wist te Handelen, datmen drie slagen Hoorde, als van een pistool, dit gedaan zynde, tradt d' Onder-Taitong voorden Troon, met omtrent 30 personen, altegaar aanziënlike Mann, en groote Heren van 't Ryk, zynde zeer prachtig, met goudt gekleedt. In 't midden van 't plein staan 20 Markstene, die met letters in kopre plaatjes Geteikend zyn, en vertoonen alle Qualiteitten, waarmen knielen moet, hier deden zy, op 't roepen van een Herhold, haar reverentie, terwyl men een zoet geluit, van allerleij Musicale instrumenten hoorde, daar liefflik onder gezongen werd: en als deze vertrok quam er
weder

September
Aº 1656.

weder een ander partye, daarna ging d'Ambassadeur van
de Sutadsen, en d'Ambassadeur vande Lammaas, en als deze
haar sermonie gedaan hadden, gingen wy met de Mogoller ook
voorden Troon. d' Onder Paitong ging ande Slinke zy, en weer
haar Ed, dat zy anden tienden graadtsteen mosten stille staan,
toen riep de heerhold als voors, waarop wy altezamen neder=
knielden, en bogen 't Hooft driemaal ande Eerde, traden toen
gezwind ter zyden aff, en gingen weder op onze eerste plaats.
haar Es wierden met de voorn Ambassadeur, op een verheven
Tonneel geleid, doch wy bleven beneden, alwaar onz Tartarische
Thee, met Melk vermengt, van de Hovelingen geschonken wierd.
daarna hoordemen 't geklink van 't klockenspiell, en de wind=
slang weder klinken, waardoor al 't volk nederknieldt,

Wy

September
Aº 1656.

wy zagen dadt om en dom na de Keyzer, Doch, hy was verborgen,
na de wyze der Chynezen, die niemand zien mach, wanneer zy ~~in~~
(~~na de wyze der Chy~~) om haar Majesteit op den Koninglyken Troon
zitten. Toen haar Es weder affgenamen, ontrok all 't Hoffge-
zin. De Soldaten namen haar Wimpels en Standarden op de
Schouwers, en liepen altegaar, zonder orde, om ons te zien.
wy hadden genoech te doen, om door den Drang van 't Volk te
geraken, alhoewell onze Wacht Capiteinen, met zes Soldaten,
door en ter zijen, de Baan zochten klaar te maken; En
om dat dit voorn. Hoff, door de gansche Wereld vermaard is,
zoo zall ik de gelegentheit van dien, wat nader beschryven,
voor zoo veel, als ik zelven gezien en gemeten hebbe. Dit
palleyz is recht vierkant, en begrypt 12 lij off $\frac{8}{9}$ van een mijl. 15

binnen

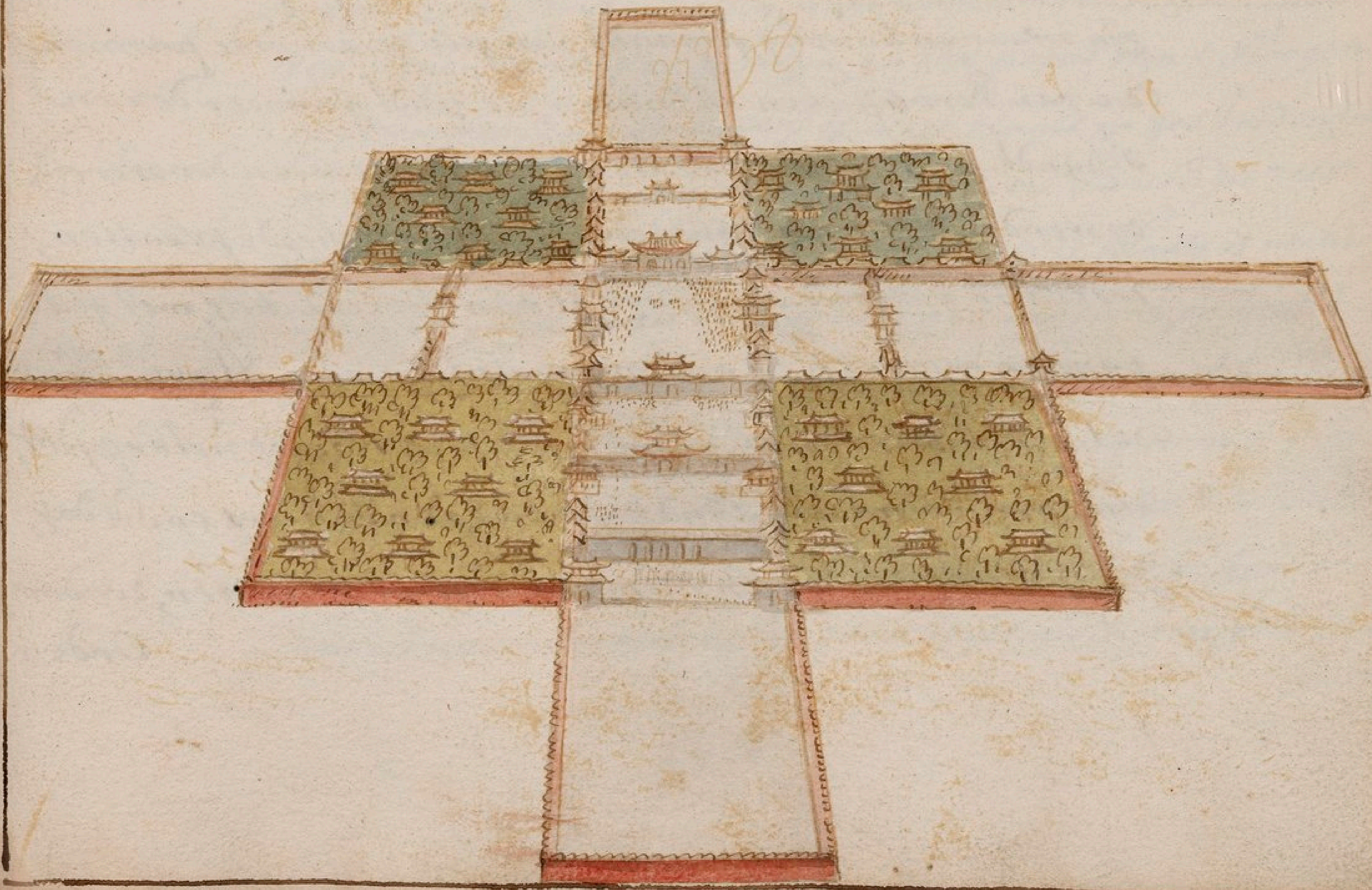

Septembr
Ao 1656.

binnen de tweede Muur, van de Stadt Pekin, All de woningen
zijn zeer kostlyk, en pompeus opgebouwt, en van buyten met ver=
gulde Galleryen, en Traliwerk, prachtich uitgestreken. De daks
zyn zwaar en kunstig gemaakt, van gele gelazuurde pannen,
die van verre flikken en blinken, als goudt, wanneer de zon
schyndt. Het heeft 4 poorten, na de vier einden der wereld,
en werd kruiswyze doorsneden, en in verscheide plaatsen,
ordentlik verdeeld. De Muur is van roode Tichels, met gele
pannen overdekt, en niet meer, als 15 voeten Hoogh. Buiten
de Gracht is een effen plein, dat zich zeer breed uitbreydt,
alwaar men meest altyd volk ziet, van Ruiters en Soldats,
Die de wacht houden, en niemant passieren laaten, zonder

Orde

September A° 1656.

orde. Haar Ed.s gingen door de Zuidpoort, en quamen in 't voorste op een geplaveide kruisweg, van 400 treden, Hier ziet men recht voor uit drie Herlijke Huisen, wanneer men na de rechte Handt een Stene Brugh van 40 treden, en een poort van 5 Boggen en 50 treden lank gepasseert is. Deze plaats is 400 treden breedt, en effen eens zoo lang, waarover de voorn.de Huisen, die zeer defensijff gebouwt zijn, Domineren. Die derde plaats is recht vierkant, gelijk die vierde, daar de Keijzer resideert, en heeft 4 principale woningen, die zeer artijse gebouwt, en met kostelijke Daken, na de wijze der Chynezen, gedekt zijn, zij lopen met vier Trappen na beneden, en beslaan een derde, van die vier zijden van 't plein, dat met grauwe zarken geplaveit is. buiten 't kruis van dit treffelijke bestek, zijn verscheyde luithoven, volle van

aller

September
Aº 1656.

allerhande Fruitboomen, en Schoone Huyzen, die deze Keyzer zoo sierlik heeft laten opbouwen, dat het oog niet aangenamer zien kan. 's Achtermiddags wierden haar Es uit de Naam vande Keyzer, ten Huize vande Lipu, op een Banket genoot gelyk mede d' Ambassadeur vande Mogoller, mitsgaders de Suladsen, en de Lammaas. Haar Es zaten in 't inkomen ande rechter Handt, neffens de Mogoller. De twe andre zaten tegen er over, met de gansche Suyte. De Hoffmeester vande Keyzer was er tegenwoordig, en Tracteerde de Gasten, na de Wyze der Tartaren. Daar wierd tweemaal vol op angericht. D' eerste Tafell stondt voll fruiten, en gebacken Suykerwerk, d' ander vertoonde diversche Sorteringen, van gekookt en gebraden Kameel en Schaepevleesch. De Dieners zetten by elke Tafell een groote Eerde

pott,

Septem[b]
A[o] 1656

pott, Doll Sampsoe, daarmen uit zou Scheppen om te Drinken: Een Drank als Brandewyn, dies niet tegenstaande, zoo mosten haar Es de Hoffm[r] all menigmaall bescheidt doen. Hy zit alleen op een verheven plaats, zeer ryklik in 't goud gekleedt, en als hy de kost had laten opzetten, riep hy zyn oppassers, en gaff haar all de Schotels, op een na, daar een gekookt rubbestuk van een Kameel in lag, alwaar hy zoo grang van peuzelde, dat my docht hy most dien Dagh niet veell gegeeten hebben. Eer wy de Tartarische Tee, met Melk vermengt Ontfingen, Mosten haar Es, gelyk mede all d'andre Ambassadeurs, Driemaal naa 't Noorden, zoo als de Keyzer toen van onz was, nederknielen, gelyk mede na de Maaltyd, wanneer wy weder ventrokken; 't is hier de manier, wanneer men te Hoff is geweest, zoo geeft de Keyzer drie Maaltyden, alwaar de

Legaten

Septemb=
Aº 1656.

Legaaten Heerlik getracteert werden, op drie achter een volgende Daagen; en beschonken met aanzienlike Schenkadien, een jeder na zyn Qualiteit, tot een Teken, dat haar zaken voor dat maal zyn afgehandeld: Dan moetmen zonder uitstell vertrecken, off zou in groote ongenade vervallen. Haar Es den Eersten dagh als gezeid, onthaald, gingen 's Daags daarun weder op het Keyzerlik Banket, en merkten verlange, dat die hun d'andre gasten meer voortrock, en openhertiger onthaaldt, waarover zy de Tolken na d'Oorzaak vraagden, en verstonden, dat deze groote Heer, noch niet ~~groot~~ genoeg geschonken was: Een zake daar haar Es aanstonds ordre op stelden, Maar niettemin zeer vreemdt voorquam, Overmits haar Es niet beter wisten

October
Ao 1656.

uiten, off Pinksinton, ende Kantonsche Mandorijns, hadde
al de Grooten na behooren vereerdt, uit het gene er van
haar Es te Danken, om wichtige reden, was in Handen
gegeven, Maar zorgden nu, datze zoo well van Sinech en
als vande Meesters bedrogen waren, waarover Sij
naderhand Rekening eisten, twelk d'andre weigerden
te doen, zeggende: dat Sy de luiden, waaraan de schenkadijs
gedaan waren, niet dorsten noemen. Ook was onze
zake, naa 't ontwerp vande Keyzer, niet afgehandelt,
en wierd het leste Banquet uitgestelt, tot den 19e
Ditto, wanneer weder compareerden, en vande lipu,
die nu gevoel vande saak hadde, Liberaall getracteert,
en

October
A° 1656.

en met Schenkadies vereerd werden.
Den 16e Ditto gingen haar Es bepaarde na 't Hoff van den
Teitang, om 's Keyzers Brieff, aan de Ed Heere de Gouverneur
Generaal, t' ontfangen, dewelke haar zeer eerbiedig en cer=
monieus wierd overgelangt door een der aanzienlijkste Ho=
velingen, terwyle haar Es nederknielden, en alle plicht=
pleegingen voldeeden, en nadat hy de voors. open hadde ge=
toond, liet hy hem een gele Sluyer langen, daar hie dezelve
in oprolde, en alzo besloten, in een Bamboes overgaff.
De Lipu was te Hove gecompeert, toen haar Es hier waren,
zoo dat zy zyn Excie. niet konden komen te spreecken,
t welk haar Es andersins zeer geerne gedaan hadden,

Overmits

October Overmits men dese Man te vriend hebbende, alles vande
Keyzer der werven kan. Hy quam 's Daags daaran toen wy te
Hove waren geweest, inde logie, en vraagde, onder andre dis=
coursen, all lachende, off haar Ed. de Keyzer ook gezien
hadden. en off het waar was dat wy drie Dagen onder Water
konden leven. all het welke haar de Jesuyten, onze vyanden
hadden wytgemaakt, als ook dat wy geen landt hadden,
Maar leefden byder Zee, als Rovers, op all het welke haar
Ed. hem voldeden, en goed Contentement gaven. Toen d' Am=
bassadeurs Zyn Ex.tie vertoonden, datter tot noch toe vloe
weynig in onze zake gedaan was, liet Antwoorden, dat
het nu niet anders zyn konde, Maar by aldien men

Vo

October
Aº 1656.

De Keyzer andermaal quam begroeten, en Dank zeggen,
dat wij als Vrienden, en onderdanen waren angenomen,
hy was verzekerd, dat onz den vrijen handell, voor all handel
zou toegestaan werden, Men hoeffde dan zoo groote koste
niet aan te wenden, een geringe Schenkadie, zou genoeg
zyn. Waar op de Brieff als voorsd ontfangen hebbende,
vertrokken van hier, en metten Middag uit de Stadtt,
zonder Tyd, off gelegentheidt, om haren ommeloop rechtt
te aanschouwen, waardoor ik dezelve, ook niet volkomen
(behalven 't gebrek van Geest, en Wetenschap) beschryven
kan. Zy leid op de hoogte van 40 graden Nbreete, en is
behalven 't Hoff, dat recht in de midden leid, met een
Dubbelde Muur bewaardt. De Universite is zeer Hoog,
en

October
A° 1656.

en zoo voll Bolwerken, datmen gemaklik met een steen,
van d'een in d'ander werpen kan, en niet meer als 40 ly
groot, De buiten-Stad heeft mee gemene vesten, alwaar
aan weerzyden vande poort, drie Bolwerken, behalven
depunten, te sien zyn. hier passiertmen een steene
Brug, over een lopend water, dat langs de Muuren
vande Voorstadt, Noordwaardt aanvloeijt, en diezelve
voor een gracht verstreckt. Daarna gaatmen door de
Zuidpoort, omtrent ½ uur lang, eermen komt aande
binnestadt, alwaar een Dwinger leid, van ongemene
Hoogte, hier treetmen ter Zyden om, in een Rondeel,
alwaar twee Donderbussen staan, daarna passiert
men

October
A° 1656.

men door de leste poort, in de Stadt Pekin. Men ziet hier
geen stene straaten, waardoor het in de Winter zoo
slickerig en vuill is, datmen diezelve te voete qualyk
kan doorkomen, en s'Somers, wanneer de Noord ooste Windt
waeydt, zoo vlieght het stoff over all, en vervuldt de gansche
stadt, dan kan niemand uit gaan, off moet het Angezicht
bedecken, met een sluijer, een schrikkelyke plaage voor
arme luiden, die hier niet weynig langs de straate
zwerven, en er daglyks brood met peerdewerk we=
ken. Toen wy van hier vertrocken, hielden haar Ex
buyten de poort, om onze Bagagie in te wachten,
waardoor wy de gelegentheid wat breder bezaagen.

andr

Dépôt Soc. Géo.

October
A° 1656.

aande Slinkehand, in 't inkomen der vorn Stad, liggen
zommige Heuvels, die de Tartaren met allerley Hoffaatt
bezayen en wonderlyk bevochtigen, van waar men al 't Land
kan overzien, en hoe de vermaarde Muur, door 't geberchte
loopt. De Chynesche Boeren zeyden ons, dat men in een
Dagh, met gemak heen en weêr kan ryden. Deeze Bergen
zyn zeer hoog en Woest, en scheyden Chyna en Tartaryen,
met haar spitse Toppen, van Malkander; Wy logierden 's Nachts in 't Dorp Pekinien, en vertrocken
met den Dageraad.

Den 17.e Ditto passierden de Stadt Tongsion, en Quams
's Achtermiddags op de Keyzerlyke Rie, te Sianstanwey,
al=

October
A^o 1656.

alwaar s'Keyzers vaartuigen, daar wy mee van Nankin
gekomen waren, noch laagen, en onze wederkomt ver=
wachten. De Schippers quamen haar Eds all verlandtwaard
in verwellekomen, en lieten onze Bagagie aan Boordt
brengen, daar de Mandorynz (ons van de Keyzer meede
gegeven) geweldig tegen waren, en wilden, dat haar Eds
inde Jonken zouden gaan, die haar vande Keyzer op een
nieu geordonneert, en soo groot als Kasteelen waaren,
Doch, haar Eds wierd (naa lange hapering) keur gegeven,
namen doen gene van beyden, Maar huurden heell
kleine vaartuygjes, om des te spoediger voort te raken,
Want

October
Aº 1656.

want zorgden altyd, dat wij de Moisson te Canton zouden moeten overblyven; en na dat op alles ordre gesteldt, en gelet was, Gingen haar Ed. Mette doorn Tartarische Heren, die on die Keyzer hadde bygevoecht, om over all beter ontzach te hebben, neffens pinksinton, en de Cantonsche Mandorijns, dan hier weder t' Zeyll, Quamen laat inden nacht by een klein Dorpsjen, alwaar bleven liggen, om den Dagh te verwachtt.

Den 15 Ditto Quamen weder te Siençinwey.

Den 31 Ditto te Sinçing, alwaar haar Ed. vande Mandoryn pinksinton, verwellekomt, en heerlik getracteerdtt wierden, hy hadde in d' Opreyz zyn vrou en kinder hier

October
Aº 1656.

hier gelaaten, en was van Sianṡianwey over land gereist, om haar Es: alhier te rescontreren, en dat haar Es enige dagen hadden gewacht; gingen den 9e November weder voort, met goeden voorspoedt, en Noorde-wind, die zoo koudt was, dat de Waterbakken, inde vaartuigen hart toefrooren, De matten hingen vol ys-kegels, waarvan sommige (zo dik als een arm) den ganschen dagh bleven sitten, hett welk geen klein ongemak veroorzaakte, onder 't Volk, doordien wy op zoodane Barkjes, als voorzeit voeren, daarmen sich qualik keren off wenden kon. Wy bejegenden alle dage, groote vloots van kleine vaartuigen, voll Volk, op het Tiertaksche gehabiteert, en toonden groote blydschap, met Sang en Snarenspell, verstonden dat zy geordonneert waren, om vervallene pagoden, en Heyrwegen te herstellen, hadden ook vele Geldt bij haar;

Van

November
A° 1656.

van langer stand vergaardt, om nieuwe te laten bouwen, en
t land over all te verbeteren.
Den 13 Ditto Quamen weder inde gele Revier.
Den te Jamgeu, Alwaar haar Es door de Bastard-broer,
van ene der Kantonsche Onderkoningen, verwellekomt
en in zyn Huiz, met Spyz en Drank, deftig onthaaldt wierdt.
Den 20e Ditto, Arriveerden weder inde Groote Reviere Kiam,
en 3 Daags daaran, voorde vermaarde Stadt Nankin, En over=
mits de Gouverneur op zyn vertrek stond, Zoo konden wy zoo
haast als nodig geen vaartuigen bekomen, hadden toen weder
gelegentheid, om onz hier, in t herten van Chyna, van de moeije=
lik, en zware Voyagie wat t' ontladen. Haar Es, zonden my
Naa de Paap van pao lemxi, om er aankomst bekend te maken,
en

November
A° 1656.

en tellien in wat forma den steen, die hy hadde gereid, tott
gedachtenis van haar Es op te rechten, gemaakt was, twelk
ik alles met verwondering aanzach, en noch 2 beelden, van
pleisterwerk, die deze Heidensche priester in ene der
anzienlikste pagoden na de gedaante der Ed Heren Ambass-
sadeurs, en om haar Es te eeren, hadde doen oprechten.
hy vraagde my, off het ook goed was: Zeggende Oloija
han o poghaw: waarop ik hem Antwoorde, dat wyden
beelden geerne zagen, maar niet in de kerke. 2 Daags daaran
• begon de Winter, zoo hardt toe te tasten, datmen niet uit de
Perken kon zien, het stoffsnee woeij allerwegen door, en lagh
hele Dagen witt op de Daken. Haar Es, waerden dan van

dene;

November A° 1656.

't ene en d'ander genoot, Maar konden nergens komen, als bij
d'Opper Tolmeesters, die inde Voorstadt logeerden, Zynde d'eene
een Chynees, end' ander een Tartar, twe Deftige Mannen, die
haar E. Met gommen en Basuynen inhaalden, en tot laat
inde Nacht Onderhielden, met brave discoursen, En na dat
wy hier, met groote moeite, van Volk vaartuigen, en victualie
verzien waren, gingen den 10e 10ber weder van daar.
Behalven too veel vreemde Inventien, als de Chynesen
hebben om vis te vangen, zagen wy hier noch wat Nieuws:
Daar lagen verscheide Schuitjes, bij malkander, die aan
Stuurboort een breedt Bord hadden hangen, dat met witte
verft was aangestreken, alwaar zy de Son op lieten
flikeren,

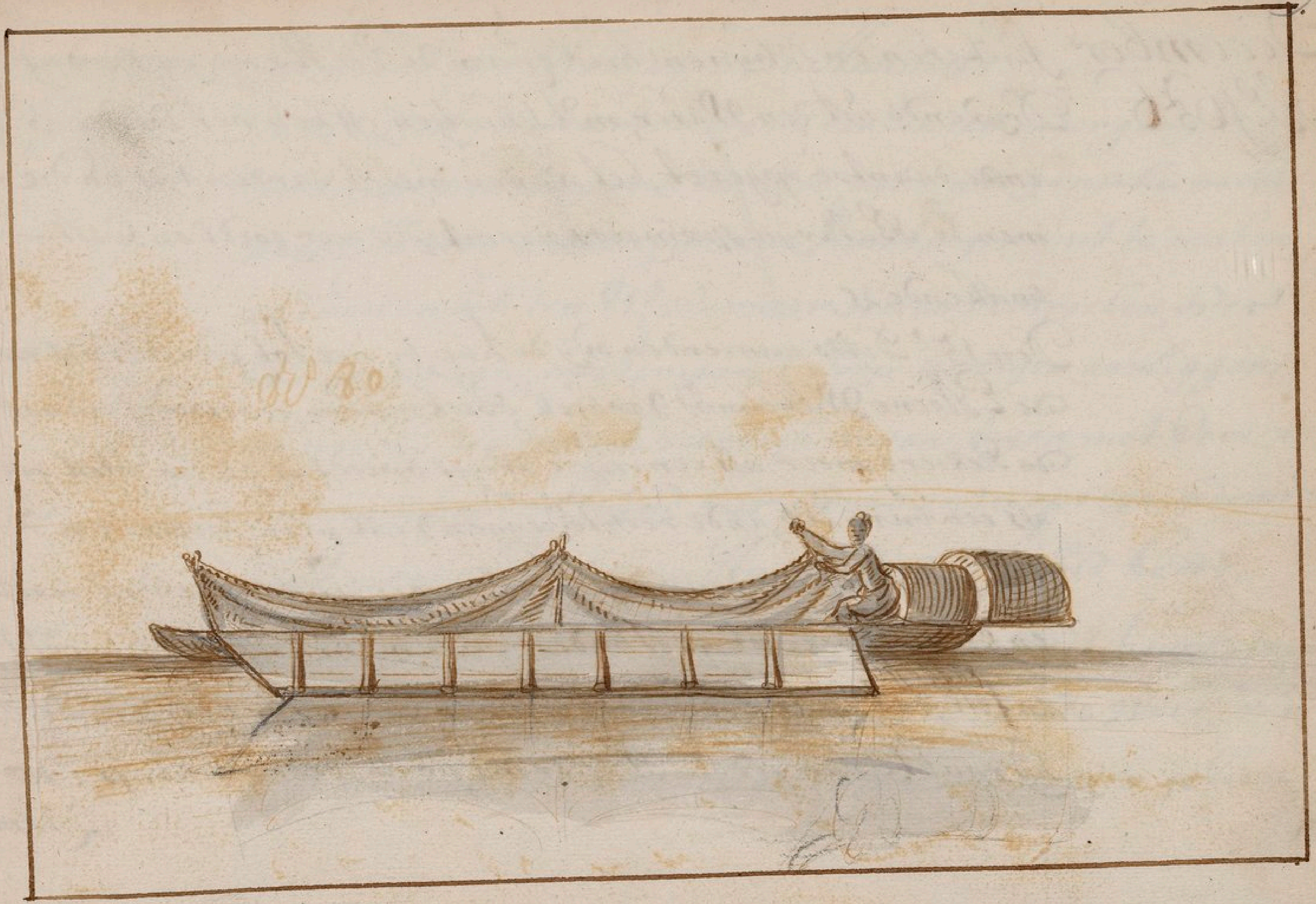
d° 80

December
A° 1656

flikkeren en schynen hier quam de Vis tha toe, en sprong
Dryvende uit den Water, in 't Schuitjen, off een net tot dien
einde daartoe opgezet, het waren meest Sardeintjes, en die
men te Batavya springers noemt, die zeer goedt en well
smakende is.

Den 15.e Ditto passierden wy de klip, by ons tot gedachtenis van
de E. Heere Wilhelmus Verbeek, Beekenburg genoemdt, alwaar
de Reviere meer als een Myle Wegs breedt is, en too stoll gaat
als een bare Zee, ande rechte zy leggen veell periculooze. en 2
Scharpe klippen, daar de Berk vande Potken op vast raakte
en kreeg een groot gatt inden Boom, het woeij zoo hardt ett,
en fell, dat haar niemandt nadren kon om te helpen, Doch
hy raakte (naa groote Hapering) noch weder schrap, en
Quam

December Quam laat inde Nacht, by onz te Anhingsu.

Ao. 1656. Den 19e. Ditto, Arriveerden wy na der Sonnen ondergang, te Namhunsu, het woey noch zoo hard, dat wy de gansche nacht genoech te doen hadden, om onze Vaartuigen vast te maken, en duurden tot den 21e. wanneer weder vertrocken, over Meyr Poijan, mosten, aan 't Dorp Ucienjen aanliggen, om Trekluy, die daadlik veerdigh waren; zagen met verwondering, hoe de Brand hier sedert onze opreyz gedomineert, en meer als 100 schone Huizen, in d'as geleid hadd.

Den 23 Ditto Ankerden wy weder voorde Stadt Kiansisu, vonden daar all onze Vaartuigen, die in 't harde Weer, van de Vloot verzeildt, en elk om een goed heenkoom hadden gezien.

En

December
Ao 1656.

En na dat van andre Bark(j)es waren verzien, gingen haar
Es den 26e weder voort, doch moeten om 't harde weer te
rugge keren, en onder de Muuren der Stadt vernachten,
het froos hyr zoo fel, dat over de binnenste plassen, andre
Waterkant loopen kon. 's avondts regende Tys en Hagell,
zagen de Bergen aan weerzyden vande Reviere, heell wit,
en met Snee bedekt, de Wind was NNO, en de lucht voll
Snee-Jacht.

Den eersten Jan(y) 1657 arriveerden voor de Stad Kinningam,
alwaar 's daags, daarna met groote moeite, andre treckers
kregen, en ontrent twee uur op den achtermiddagh weder
voort gingen, om onze reyze te vervorderen.

Den

Sg Hs in 8° 17 (1271)

January Ao 1657.

Den 5e Ditto lieten wy t Anker, voor de verdistrueerde Stadt Vanningam vallen. De Gouverneur vereerde haar Es een geringe schenkadie, voor de keuken, waaronder een partyd keertsen waren, die zy van t Vet der Bomen maken, en zeer helder branden, en na dat wy van Trek en lootsluÿ versien waren, gingen 's andren Daags weder voort, passeerde verscheide zeer pericnlooze plaatsen, die wy in d opreyz, overmits het water toen wel drie vademen hoger was, niet hadden konnen zien, zeilden evenwell door t drayen van de stroom, op de punt van een scharpe Rots, en kregen een groot gatt, en zoo veell water in de Bark, dat wy na de wall moesten houwen, en t vaartuig met alleman, op

hett

Jannuary A° 1657

het Droog rocken, vonden 't lek door in de Bocht, maar geen
gereedschap om 't zelve te stoppen, de Schipper hadde noch
Boor noch Byl, noch Spyker, dede evenwell zoo veell, dat wy
ten naasten by weder dicht waarden, en quamen alzo aan
't ende vande deze periculeuze steenrotsen, die haar begin
by de Stad Jannungam hebben, en eindigen althier tegen een
kleyne Pagode, zynde omtrent drie duitsche Mylen Weegs.
Den 10e Ditto Quam de Gouverneur vande Stadt Nanchan
nadat wy aldaar waren angeland, haar Ex met een groot
gezelschap uit de Naam vande Pitang verwellekomen, en
na dat hy van onz wedervaren geinformeert was, gingh
de Heer Keyzer, vermits de Heer Goyer niet well te

Jan.
Aº 1657.

passe was, allene mee ten hooft.
Den 18e Ditto gingen weder van daar, de lucht was klaar en koud, en all strand witt berijpt, passeerden diversche watervallen, en steene drooghten, alwaar de Treckers somtyds tot boven de middell, int water mosten gaan, om de vaartuigen te lichten, en met geweld over de stenen heen sleepen, Een swaar werk, voor d'arme Menschen, insonderheid inde Winter, wanneer 't water zoo koud, en onverdraaglik is, als tegenwoordigh. Daarna raakten onze Trektouw achter een heuvell vast, en overmits er 't zeill bystond, zoo konden wy 't zelve zoo haast niet lichten,

Jof de

Jannuarij
Ao 1657

Off de Mast, viell met zeill en all over Boord. De Tartaren hadden 't Riet langs de Revier in Brand gesteken, en vloog zo fell voor de wind voort, dat wy de vlam ter nauwer Nood Ontgingen, en groot perykel liepen, van daar te blyven, doch god gaff dat de Bark over Stuur schoot, en dreeff aan d'andre kant, van 't Water, alwaar onze Mast verstelde, en quamen 's avonds noch weder by de Vloot.

Den 15e Ditto Arriveerden weder te Nangam, logierden in een groot Huis, aan de Zuid-zy vande Voorstadt, De Tartars, waren hier sedert onz Vertreck, met een vliegend leger Doorgetrocken, en hadden den Chynen groote overlast gedaan, Het huis daar haar is in de

Jannuarij A° 1657.

keenreyze geherbergt waren, was neffens andre van haar
gans geruyneert, en omgeworpen. Ene uit de Kantonsche Ma=
gistraat, die hier ook effen was aangeland, om in een andre
Stadt te gouverneren, Quam haar Es verzoeken, om te hooren,
hoe den Handell in Pekin was afgelopen, en na dat zyn Edele
was bekend gemaakt, zoo wenste hy haar Es geluck, en vertrock
s Daags daaraan, weder voort.

Den 19 Ditto, gingen haar Es weder van daar, om het Hoogh
gebergte te passieren, onder Convoy van Ventig Soldaaten, en
Quamen laat inden avond te Namhun, binnen de Stadt,
in een groote Herbergh, die d'oude Onderkoning te Kanton
toequam, en zyn Mts alle Maanden 25 Teill zilver most
opbrengen. Hier embarqueerden wy onze Bagagie weder
en

Jannuarij
A°. 1657

en vertoeren den 21.e, passierden noch diversche water=
vallen, mitsgaders de vyff paards-Hoofden, en de spitsen van
Suttienne, Quamen den 24.e te Suchen, alwaarmen gemeenlik
de Masten opzet, omdatmen de Engten der Reviere, en Klippen
gepassiert is, weder zeylen magh.
Den 25.e Ditto, passierden de vermaarde pagoden Conjan siam,
zynde in een ongehuure holl, van een Hooge steenrots opgebout,
en den 26.e het gebergte van Sangwonhap, quamen laat inds
avond by Nedeken Sansiun, om te vernachten, gingen metts
Morgen wederom vandaar, en lagen omtrent Sampsoe,
al 't veld voll leger Tenten, en gezadelde peerden, mett veell
Tartarische Soldaten, all gereed om te Marcheren.
Den 27.e Ditto Arriveerden wy weder te Canton, Sr. Fran=
Coijs

Jannuarij
Aº 1657

…coijs Lansman zynde Opper Opziender van 's Compagnies Ne=
gotie, quam haar Es op de Reviere verwellekomen, en mett
onze Boots, en Chaloupen Heerlik inhaalen, 't Kanon van d'
Jachten, wierd om end om gelost, en ordentlik afgebrandt. waarvan
de pekinsche Heren (onz van den Keyzer tot Leidtsluy mede
gegeven) haar zeer verwonderden, als hebbende noit zoo groote,
en braaff gemonteerde Schepen gezien. Wy gingen weder in
onz oud Logiement, vonden 't alles te Scheepen aan landt, onder
'tbeleit van de voorn. Koopman Lansman, in goede orde, waar=
van haar Es zeer verheucht waren en dankten Godt voor
zynen Zegen, en behouwen reyz. 's Daags daaran gingen haar
Es mette gansche Suyte, d' Onderkoningen 's Jongen Konings
Moeder.

Jannuary
Aº 1657.

Moeder met de Tontang begroeten, en haar Wedervaaren be=
kent maken, en wierden 's Avonds vande Secretaris, vereerdt
met een Kostlik Banket.

Den 1e februarij deden haar Es by d'onde, en 's daags daaraan bij
de Jonge Koning, het Middagmaall, alwaar all de grooten van
Canton tegenwoordigh waren.

Den 3 Ditto, Quam Priksiniton, met zyn byhebbende vaartuigen,
ook te Canton, haar Es gingen hem 's Middags in zyn logiement
begroeten, en na enige Complimenten, en discoursen, aan weer=
zyden, vertrocken weder inde logie.

Den 7e Ditto vertoonden haar Es 's Keyzers Brieff, aande Sutang,
en gingen na 's lands manier, all de Magistraat Complimenteren,
Doch vonden weynige t'Huijz.

Den

February A° 1657

Den 11 Ditto, gingen haar Es affscheid nemen van d'Onderkonings,
Maar kregen, noch by d'een, noch d'ander audientie, d'oude liet zich
ontschuldigen, gelyk ook de waarheid, dat hem 't Hooft door geweldige
Tandtpyn, zoo gezwollen, en ontsteld was, dat hy niet spreken
konde, en d'ander, dat hy van 't Tracteren zyner vrienden, ziek, en
te zeer vermoeidt was, liet haar Es recommanderen door ene
der Hovelingen, datze geen geweer, mee uit het land zouden voeren,
in de Voorzaal, alwaar haar Es nederzaten, en dronken
Tartarische Tee, met Melk vermengt, lagen Tafels, stoelen, banken,
en alles over Hoop, waaruit wy well konden Oordelen, datt
zy 't feest van Bachus gevierd hadden, ook waren de meeste
Heren die haar onderhielden, noch halleff voll, en Dronken.
Laat in den Avond, quamen haar Es weder inde logie, en Verstonden

februarij
Ao 1657.

stonden, met leet zyn, dat ene der Volken die onz van d'onderkoninge
was mee gegeven, en trouw gediend hadde, de voorgaande Nacht,
in zyn eigen Huiz, over de Revier om den Hals gebracht, en Jammerlik
vermoordt was. Haar Ed: gingen laat in den Avond noch aan
Boord, van meninge om metten Morgen t'zeil te gaan, gelyk
ook geschiede, Maar overmits het zeer still was, zoo lieten
wy t'Anker, omtrent den eersten Toorn weder vallen. Haar Ed:
lieten hier (op t'instantlik begeren van d'oude Onderkoning) twe
Nederlanders, doch niet van onze Suyte, d'ene was all eer wy
daar quamen, an Kitsiahoy, en d'ander aan t'Eyland Mynam,
gevangen, en beyde gaar opgezonden na Canton, alwaar zy
gegagieert als die vande guarden des Koninge getracteert
werden, d'ene om dat hy in t'Vaderlandt getrouwt was, hadde

Februarij
A° 1657.

de zeer geerne met onz vertrocken, Maar de Koning wilde hem 't zelve niet consenteren, zeggende, dat hy zyn Macker most gezelschap houden.
Den 23 Ditto quamen de Hoffmeesters, der beyde Onderkoningen, met de Wacht Capiteins, der logie, en de Mandorijns, die onz na boven toe geconvojeert hadden, aan boordt, en tracteerden haar Ed. uit den Naam der beyde Koningen, met 's Konings eigen Servies. Zy wenschten onz geluk, op de Reiz, en dat wy haastt mochten wederkeren, en wanneer de gezondheit der Koningen en andre Heren uit was, zo vertrocken zy weder na Canton.
Den 24 Ditto lieten wy 't Anker, met het ondergaan van Zon, midden in de Haven van Heytamon vallen, op 15 vademen steekgrondt. Haar Ed. hadden de gouverneur een Prinse vlagh ge=

224

februarij

Aº 1657

gezonden, die hy neffens den Tartarischen Standard vant Groote
fort wayen liet. Zoo lange als wy daar lagen. Men leid hier
indeze Voorn.d Haven voor alle winden bevryd, op 5. 4. 3 en 2 Vadem
Water. Zy is bykans 5 Duitsche Mylen groot en ten naasten
by rond, En alhoewell het Volk van Canton veele van d Zeeluy houds,
Zoo mogen Zy nochtans Zelven, niet geerne Zout Water dien,
Toen haren Admiraal inden Mond vande Reviere quam om onz
op te halen, Zoo wees hy na deze Bay, en vraagde off de
Hollanders daar in Zee laagen:

Den 1e Maart, wonden wy 't Anker te Middernacht weder op,
en gingen met een O wind uit de Voorn.d Haven ZO heen,
passeerden metten dag den hoek van lamtaow, en quamen mett
het ondergaan vande Zon, buiten de Oostelykste Eylanden
van

Martÿns
Aº 1657

van Macao. 's Avondts bleeff 'd Bloemendal zoo ver achter, dat
wy hem, en hy onz, uit het gezicht raakte.
Den 9 Ditto zagen de Bergen van Aynam, N ten W, omtrent
6 Mylen van onz, op 91 Vademen sletkgrondt, de wind woeij
OZO en de koers was ZZW.
Den 10 Ditto, Quamen tusschen 'd Eylanden pulo Timon, en Aur
door, lieten onze Marsseils loopen, en deden een Schoot, om van
'd Inwoners aan Boord te krygen, en te vernemen, off er korts
ook Schepen geweest waren, bequamen tydinge van een Jonkjen,
dat aldaar voor 14 Dage was aangeweest, en water gehaaldt
hadde, om na Batavya te gaan, mitsgaders noch een groot Schip,
voor 9 Dagen, dat zyn koers na Batavya stelde, twelk wij gisse
~~Batavya~~ te zyn. De wind was NO, en de koer Z t O, hadden 27
Vadems

Bataviaasch Gen. ...

Martius A° 1657.

vademen steekgrondt.
Den 25 Ditto hadden t'Eylandt Lingen W t Z van ons, omtrent
8 Mylen, Zagen een Zeill te loeffwaard op, waarom wy onze
sloep uit zetten om t'Zelve te verpreyen, Doch weerden ter=
stond gewaar dat het Bloemendal was, wy gingen met goede
weer, en ONO wind, ZZO heen.
Den 29 Ditto Quamen inde Straat Banca, en passeerden den
26 Ditto t'Eyland Lucipara, mitsgaders de voorn: Engle, en
Arriveerden den 31e op de Reede voor Batavija, na 20 maanden
en 17 Dagen, dat wy van daar waren t'Zeill gegaan. Haar Ed.
voeren daadlik na land, om d'Edle Heere, de Gouverneur
Generaall, mitsgaders de E: Heren Raden van India, van
er wedervaren t'onderrichten. Onder zoo veel veranderinge,
sedert

Martius Ao 1657

sederd onz vertrek voorgevallen, verstonden alhier mede mett
blydschap, het overgaan, aan onze zyde, vande starke Stad Colombo;
maar met bovenmaten droefheid, dat de E. Heere Gerhard Hulft,
Directeur Generaal, nevens zoo veel vroome Soldaaten, aldaar
gebleven, en 't leven gelaten hadde. Als ook dat het zware en
lankdurrige Oorlog, in Amboyna, door 't kloek beleid vand Ed Heere
Arnold de Vlaming, in vrede was veranderdt, En hoe de Bantam=
sche Javanen gerevolteert hadden, doch, datze nu still zaaten
en scheenen 't Oorlog moede te zyn, Dat Godt Almachtig geeve;
op dat, den florisanten staat vande E Compagnije, hoe langer
hoe meer mag bloeijen, tot voorspoedt, en welvaardt van onz
lieve Vaderlandt.

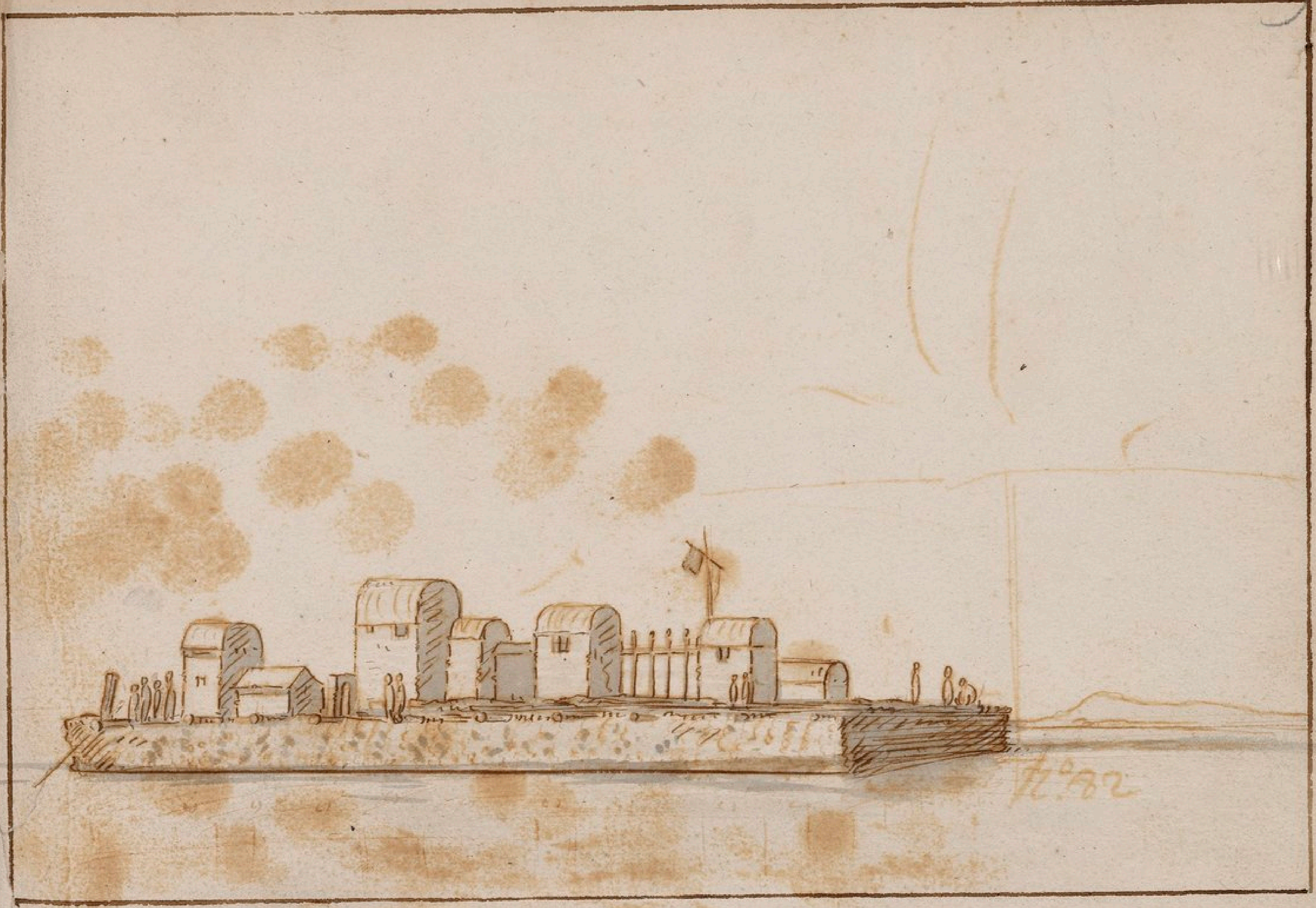
N.o 82